

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
Π.Μ.Σ. ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ
& ΕΠΙΤΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
ΜΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΙΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΕΣ
ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΔΕΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΤΑΙΡΙΕΣ

ΣΑΡΑΦΙΔΟΥ ΧΡΥΣΟΥΛΑ 40/08

Επιβλέπων Καθηγητής: ΝΕΓΚΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ	
1.1 Εισαγωγή	7
1.2 Ανάγκη λογιστικής τυποποίησης	7
1.3 Σκοποί του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων	8
1.4 Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα	9
1.5 Εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στην Ελλάδα	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ - ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 12 «ΦΟΡΟΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ»	
2.1 Λογιστική – Φορολογική Προσέγγιση	13
2.2 Φορολογία με βάση τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα	15
2.3 Φορολογική Νομοθεσία και Δ.Λ.Π	20
2.4 Βασικές αρχές του Δ.Λ.Π. 12	23
2.5 Εννοιολογική προσέγγιση	24
2.6 Τρέχουσα Φορολογία	25
2.7 Αναβαλλόμενη Φορολογία	26
2.8 Φορολογική βάση	31
2.9 Αναγνώριση Αναβαλλόμενης Φορολογίας	33
2.9.1 Αναβαλλόμενη Φορολογική Υποχρέωση	35
2.9.2 Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση	38
2.9.3 Προϋποθέσεις αναγνώρισης Αναβαλλόμενης Φορολογικής Απαίτησης	39
2.10 Ειδικές περιπτώσεις αναγνώρισης Αναβαλλόμενης Φορολογίας	40
2.10.1 Αχρησιμοποίητες Φορολογικές Ζημίες και αχρησιμοποίητοι Φόροι – Έσοδα	40
2.10.2 Αναπροσαρμογή Αξίας Στοιχείων του Ενεργητικού	42
2.10.3 Συνενώσεις Επιχειρήσεων	43
2.10.4 Υπεραξία	43
2.10.5 Επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες	44
2.11 Μέτρηση Αναβαλλόμενων Φορολογικών Απαιτήσεων και Υποχρεώσεων	45
2.12 Απεικόνιση Φόρων στις οικονομικές καταστάσεις	46
2.13 Καταχώρηση Αναβαλλόμενων Φόρων	47
2.14 Γνωστοποιήσεις	49
2.14.1 Γνωστοποιήσεις για Φόρους Έξοδα ή Έσοδα	49
2.14.2 Γνωστοποιήσεις για τη σχέση Φορολογικού και Λογιστικού	49
Αποτελέσματος	
2.14.3 Γνωστοποιήσεις για Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση	51
2.15 Διαφορές Ελληνικής Νομοθεσίας και Δ.Λ.Π. 12	52
2.15.1 Προσωρινές διαφορές	53
2.15.2 Αναβαλλόμενη φορολογία	54
2.15.3 Φόρος εισοδήματος σε ενοποιημένο επίπεδο	54

2.15.4 Συνενώσεις και αναβαλλόμενοι φόροι	54
2.15.5 Φόροι για μετατρέψιμα ομολογιακά χρεωστικά στην καθαρή θέση	54
2.15.6 Λογισμός προσωρινών διαφορών με την απόκτηση	55
2.15.7 Φόροι εισοδήματος στην καθαρή θέση για αναπροσαρμογές παγίων	55
2.15.8 Φόροι εισοδήματος στην καθαρή θέση για αλλαγές πολιτικών ή διορθώσεις του Δ.Λ.Π. 8	55
2.15.9 Φόροι εισοδήματος στην καθαρή θέση από συναλλαγματικές διαφορές θυγατρικών	56
2.15.10 Παρακράτηση φόρου εισοδήματος μερισμάτων στην καθαρή θέση	56
2.15.11 Συγχωνεύσεις, αναγνώριση ζημίας και φόροι	56
2.15.12 Ζημίες εκπεστές και φορολογική απαίτηση	56
2.15.13 Αχρεωστήτως καταβληθέντες φόροι	56
2.15.14 Συμμετοχές σε εύλογη αξία και φόροι	57
2.15.15 Συμμετοχές και αναβαλλόμενοι φόροι στην Ελλάδα	57
2.15.16 Εμφάνιση φόρων στις ενοποιημένες καταστάσεις	57
2.15.17 Ξεχωριστή εμφάνιση τρέχοντος και αναβαλλόμενου φόρου στα αποτελέσματα	58
2.15.18 Γνωστοποίηση συμφωνίας φόρων εισοδήματος	58
2.15.19 Λογιστική απεικόνιση των λογιστικών διαφορών	58
2.15.20 Αφορολόγητη επιχορήγηση παγίων και φόρος	58
2.15.21 Εμφάνιση των φόρων εισοδήματος στα αποτελέσματα	59
2.15.22 Φορολογικές ελαφρύνσεις και Δ.Λ.Π. 12	59
2.15.23 Ενδεχόμενες υποχρεώσεις για φόρους και "διαφορές φορολογικού ελέγχου"	59
2.15.24 Αφορολόγητα αποθεματικά	59
2.16 Συστάσεις της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων για τις Φορολογικές Υποχρεώσεις	60
2.17 Παραδείγματα Αναβαλλόμενης Φορολογίας	63
Α. ALUMIL ΜΥΛΩΝΑΣ Α.Ε.	63
Β. ΟΜΙΛΟΣ TERNA	68

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

3.1 Επιπτώσεις από τη εφαρμογή των Δ.Λ.Π.	74
3.2 Επιπτώσεις στον Ισολογισμό από την υιοθέτηση του Δ.Λ.Π.12	78
3.3 Αναβαλλόμενοι Φόροι και διαχείριση των οικονομικών καταστάσεων	83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

4.1 Ορισμός του αντικειμένου της έρευνας	88
4.2 Στόχος της έρευνας	88
4.3 Δείγμα	88
4.4 Στατιστικά στοιχεία	90
4.5 Μεθοδολογία της έρευνας	91
4.6 Αποτελέσματα	92

4.7 Συμπεράσματα 97

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ 99

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων δημιουργούνται κοινά αποδεκτές λογιστικές αρχές που είναι αναγνωρίσιμες και αναγνώσιμες από πλήθος επενδυτών διαφορετικών εθνοτήτων. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται η συγκρισιμότητα μεταξύ των λογιστικών καταστάσεων που συντάσσονται από διάφορες επιχειρήσεις. Με δεδομένες τις διαφορές των φορολογικών αρχών από χώρα σε χώρα δημιουργούνται λανθασμένες εντυπώσεις για μια οικονομική μονάδα εφόσον καθίσταται ανεπαρκής η συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων των εταιριών που ακολουθούν διαφορετικές φορολογικές αρχές. Η αναβαλλόμενη φορολογία εξυπηρετεί αυτόν τον σκοπό μέσω της απαγκίστρωσης των οικονομικών καταστάσεων από τις κατά τόπους φορολογικές αρχές.

Στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η αναλυτική παρουσίαση του περιεχομένου της αναβαλλόμενης φορολογίας και των επιπτώσεών της στις οικονομικές καταστάσεις. Στην πρώτη ενότητα γίνεται μια συνοπτική αναφορά στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και τους λόγους που οδήγησαν στη δημιουργία και την υποχρεωτική υιοθέτησή τους από τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρίες για όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην δεύτερη ενότητα γίνεται αναλυτική παρουσίαση του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 12 «Φόροι Εισοδήματος», το οποίο καθορίζει τον λογιστικό χειρισμό που πρέπει να ακολουθείται για τους φόρους εισοδήματος. Παρουσιάζεται όσο το δυνατόν καλύτερα η έννοια και το περιεχόμενο του λογαριασμού της αναβαλλόμενης φορολογίας, όπως αυτός εμφανίζεται στις δημοσιευμένες ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των εταιριών που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.). Συνοπτικά παρουσιάζονται οι βασικές διατάξεις που ισχύουν για τη φορολογία εισοδήματος με βάση την ελληνική νομοθεσία και ακολουθεί η ανάλυση των περιπτώσεων αναγνώρισης αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων και απαιτήσεων, του τρόπου μέτρησής τους και απεικόνισής τους στις οικονομικές καταστάσεις, καθώς και των γνωστοποιήσεων που απαιτούνται από το Πρότυπο. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι διαφορές μεταξύ της ελληνικής νομοθεσίας και του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 12 και παραδείγματα αναγνώρισης και χειρισμού των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων και απαιτήσεων από δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις εταιριών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Στην τρίτη ενότητα παρουσιάζονται οι γενικές

επιπτώσεις από την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και συγκεκριμένα από την εφαρμογή του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 12. Επίσης, γίνεται μια βιβλιογραφική ανασκόπηση ερευνών που ασχολούνται με τους αναβαλλόμενους φόρους και τη σχέση τους με τη διαχείριση των κερδών. Στην τέταρτη ενότητα παρουσιάζεται μια εμπειρική έρευνα σε ένα δείγμα 60 εταιριών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, μέσω της οποίας εξετάζονται οι επιπτώσεις της αναβαλλόμενης φορολογίας στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης και η πληροφόρηση που παρέχεται στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Χρήστο Νεγκάκη για τις πολύτιμες συμβουλές και υποδείξεις του, καθώς και τον κ. Ανέστη Λαδά για τη βοήθεια του στην πραγματοποίηση της εμπειρικής έρευνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

1.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σημαντικές εξελίξεις στο γενικότερο οικονομικό περιβάλλον έχουν οδηγήσει τα τελευταία χρόνια στην αύξηση του ενδιαφέροντος για τα λογιστικά πρότυπα καθώς η λογιστική πληροφορία αποκτά ολοένα και ιδιαίτερο βάρος. Η τυποποίηση της λογιστικής πληροφορίας αποτελεί μεταξύ άλλων απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη και αποτελεσματική λειτουργία της Κεφαλαιαγοράς, τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Σήμερα, πολύ περισσότερο από ότι στο παρελθόν, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη εφαρμογής προτύπων υψηλής ποιότητας που θα είναι ευρέως αποδεκτά, κατανοητά και εφαρμόσιμα σε διεθνές επίπεδο.

Καταλύτης των εξελίξεων υπήρξε η παγκοσμιοποίηση των χρηματιστηριακών αγορών που δημιούργησε την ανάγκη υιοθέτησης ενός ενιαίου λογιστικού πλαισίου. Η συμμετοχή ιδιωτών και θεσμικών επενδυτών στο κεφάλαιο επιχειρήσεων έλαβε εκρηκτικές διαστάσεις τη δεκαετία του 1990, με αποκορύφωμα το έτος 1999, όπου συνέβη σε παγκόσμιο επίπεδο, η μεγάλη χρηματιστηριακή κρίση. Στην ίδια κατεύθυνση ώθησε το γεγονός ότι οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν διαφορές από χώρα σε χώρα λόγω ποικίλων νομικών, οικονομικών, φορολογικών, κοινωνικών και άλλων παραγόντων. Επίσης, διαφορές οφείλονται και στη διαφορετικότητα των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων.

1.2 ΑΝΑΓΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η απαρχή για τυποποίηση της λογιστικής πληροφορίας έγινε στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Το 1934 ανατίθενται αρμοδιότητες σχετικές με την καθιέρωση αρχών και κανόνων λογιστικής που θα εξασφάλιζαν την αξιοπιστία και συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων στη νεοσύστατη Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (Securities and Exchange Commission). Η SEC θα κάνει κάποια βήματα προς αυτή την κατεύθυνση και στη συνέχεια οι αρμοδιότητες θα ανατεθούν στον ιδιωτικό τομέα μέχρι το 1972, έτος κατά το οποίο ιδρύεται το FASB (Financial

Accounting Standards Board), το οποίο παραμένει μέχρι και σήμερα το κύριο όργανο λογιστικής τυποποίησης στις ΗΠΑ.

Ενώ, λοιπόν, στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής λειτουργούσαν σταθερά από το 1934, όργανα υπεύθυνα για τη λογιστική τυποποίηση, σ' όλον τον υπόλοιπο κόσμο ίσχυαν τοπικά κυρίως πρότυπα, τα οποία ικανοποιούσαν τις συγκεκριμένες ανάγκες κάθε χώρας, που ήταν ανάλογες με την οικονομική της ανάπτυξη, το πολιτικό της σύστημα και τις διάφορες πολιτισμικές επιρροές που είχε υποστεί.

Όμως, η παγκοσμιοποίηση και η διεθνοποίηση των αγορών καθιστά επιτακτική την ανάγκη δημιουργίας ενός κοινού κώδικα επικοινωνίας, έτσι ώστε οι χρηματοοικονομικές πληροφορίες να είναι κατανοητές και εύκολα συγκρίσιμες από πλήθος επενδυτών διαφορετικών εθνοτήτων. Αυτή η ανάγκη οδήγησε στη δημιουργία της Επιτροπής Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Committee – IASC), που αργότερα μετονομάστηκε (Απρίλιος 2001) σε Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board – IASB).

Η σύγχρονη τάση επιζητά από τις παγκόσμιες χρηματαγορές χρηματοοικονομικές εκθέσεις που να συμμορφώνονται με ένα υψηλής ποιότητας σύνολο διεθνών λογιστικών προτύπων, τα οποία θα εφαρμόζονται με συνέπεια από όλες τις επιχειρήσεις. Η παγκόσμια σύγκλιση και η εναρμόνιση των οικονομικών καταστάσεων με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα συνεισφέρει στην αύξηση της χρησιμότητας και συγκρισιμότητας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων από τους παγκόσμιους επενδυτές (Patty, 2002). Τέλος, θα λέγαμε ότι η ποσότητα και η ποιότητα των πληροφοριών που έχουν στη διάθεσή τους οι επενδυτές επηρεάζει σημαντικά τη σταθερότητα και την αποτελεσματικότητα των κεφαλαιαγορών.

1.3 ΣΚΟΠΟΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

Ο κύριος στόχος του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) είναι να εργάζεται συνεχώς για τη βελτίωση και εναρμόνιση των λογιστικών προτύπων και διαδικασιών που σχετίζονται με την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων. Το IASB δεν υπάγεται στη δικαιοδοσία κάποιου κράτους αλλά είναι υπερεθνικό όργανο που εδρεύει στη Μεγάλη Βρετανία και σκοπός του είναι η έκδοση υψηλού επιπέδου και γενικής αποδοχής λογιστικών προτύπων.

Οι σκοποί του IASB σύμφωνα με το καταστατικό του είναι:

- η δημιουργία και δημοσίευση λογιστικών προτύπων με βάση τα οποία θα συντάσσονται οι οικονομικές καταστάσεις (ισολογισμός, αποτελέσματα χρήσεως, μεταβολές στη χρηματοοικονομική θέση, επεξηγηματικές σημειώσεις)
- η προώθηση, τήρηση και παγκόσμια αποδοχή των λογιστικών προτύπων
- η βελτίωση και η εναρμόνιση όλων των κανόνων, διαδικασιών και προτύπων που σχετίζονται με την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων.
- η «σύγκλιση», δηλαδή η μείωση των διαφορετικών λογιστικών χειρισμών διεθνώς (Cairns, 2001). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το κυριότερο εμπόδιο στη σύγκλιση είναι η διαχρονική σύνδεση των οικονομικών καταστάσεων με τη φορολογική νομοθεσία.

1.4 ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (International Accounting Standards – IAS), αποτελούν ένα σύνολο λογιστικών αρχών, κανόνων και διαδικασιών, γενικά αποδεκτών, η καθιέρωση των οποίων οδηγεί σε ομοιομορφία καταρτίσεως των οικονομικών καταστάσεων και συνεπώς σε ακριβή, αληθή και ομοιόμορφη πληροφόρηση των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων.¹ Ένα από τα κυριότερα πλεονεκτήματα των Δ.Λ.Π. είναι η «διεθνής» διαδικασία δημιουργίας τους.

Η δημιουργία ενός κοινού πλαισίου λογιστικών προτύπων, κανόνων και αρχών αυξάνει τη συγκρισιμότητα μεταξύ επιχειρήσεων διαφορετικών χωρών, βοηθάει στην ενοποίηση των θυγατρικών παρέχοντας περισσότερες πληροφορίες και τέλος αποτελεί ένα έτοιμο πλαίσιο εφαρμογής για χώρες που δεν έχουν δημιουργήσει ένα δικό τους πλαίσιο προτύπων και κανόνων. Η υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στοχεύει σε ποιοτικές οικονομικές καταστάσεις που θα περιέχουν σαφείς, αξιόπιστες και κατανοητές πληροφορίες για τους χρήστες. Μερικά από τα οφέλη της υιοθέτησης των Δ.Λ.Π. σύμφωνα με τον Sharpe (1998) είναι η μείωση του επενδυτικού κινδύνου και του κόστους κεφαλαίου παγκοσμίως, η εξάλειψη της σύγχυσης που προκαλείται από τους διαφορετικούς λογιστικούς και φορολογικούς χειρισμούς, η ενίσχυση των επενδύσεων διεθνώς καθώς και η αποτελεσματικότερη κατανομή των κερδών.

¹ Πρωτοψάλτης Ν., Βρουστούρης Π. «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα & Διερμηνείες» (2002), Εκδόσεις Σταμούλη, σελ. 28

Οι ρυθμιστικές αρχές, οι συντάκτες και οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων έχουν εκφράσει την άποψη ότι η υιοθέτηση διεθνών προτύπων υψηλής ποιότητας από τις επιχειρήσεις οδηγεί σε υψηλότερα επίπεδα διαφάνειας, υψηλότερη λογιστική ποιότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και τελικά σε αυξημένη δυνατότητα συγκρισιμότητας από πλευράς ενδιαφερομένων, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η εμπιστοσύνη των επενδυτών και συνακόλουθα η ρευστότητα της αγοράς, ενώ ταυτόχρονα μειώνεται το κόστος κεφαλαίου.²

Σύμφωνα με τους Blake and Amat (1994) οι κυριότεροι λόγοι που οδηγούν στην προσπάθεια επίτευξης εναρμόνισης των Δ.Λ.Π. είναι:

1. η ικανοποίηση της ανάγκης των διεθνών επενδυτών
2. η διευκόλυνση των πολυεθνικών επιχειρήσεων
3. η ανταλλαγή λογιστικών χειρισμών σε παγκόσμια βάση και
4. η προσφορά μιας εναλλακτικής επιλογής έναντι στην κυριαρχία των αμερικανικών λογιστικών πρακτικών.

Τα Δ.Λ.Π. δεν αποτελούν απλά μία υποχρέωση, αλλά ανάγκη για την αποτελεσματικότερη διοικητική λειτουργία της επιχείρησης και ταυτόχρονα ένα εργαλείο που, αν χρησιμοποιηθεί ορθά, μπορεί να αποτελέσει εκείνο το συγκριτικό πλεονέκτημα που θα διαφοροποιήσει και θα καθιερώσει μία επιχείρηση στις συνθήκες ανταγωνισμού που επικρατούν στις διεθνείς αγορές.³

1.5 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο βασικός σκοπός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) είναι η δημιουργία μιας κοινής οικονομικής αγοράς, η οποία θα επιτρέπει την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίου, εργατικού δυναμικού και δραστηριοτήτων ανάμεσα στα κράτη – μέλη. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η εναρμόνιση της υποδομής των αγορών των κρατών – μελών που θα επιτευχθεί μεταξύ άλλων και με την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π. (Choi et al., 2001).⁴ Το IASB είναι μη κρατικός

²Levitt A., “The importance of high quality accounting standards”, Accounting Horizons, Vol.12, No.1 March 1998, pp.79-82

³ Grant Thornton «Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης – I.F.R.S.», Τόμος Α, Εκδόσεις Grant Thornton, Αθήνα 2006

⁴ Lew J. F., “The Trend of International Accounting Harmonization”, Journal of Applied Management and Entrepreneurship, January 2005, Vol.10, No.1, pp.126-138

οργανισμός και δεν έχει τη δυνατότητα επιβολής των θέσεών του σε χώρες που δεν εφαρμόζουν τα Δ.Λ.Π. Κάθε χώρα που θέλει να αναπτύξει την κεφαλαιαγορά της και να προσελκύσει το ενδιαφέρον της διεθνούς επενδυτικής κοινότητας, θα πρέπει να προβεί στην υιοθέτηση των Δ.Λ.Π.

Όσον αφορά την υιοθέτηση των λογιστικών προτύπων από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επομένως και την Ελλάδα, έγινε μια πρώτη προσπάθεια τη δεκαετία του 1980 με την έκδοση της 4^{ης} και 7^{ης} Κοινοτικής Οδηγίας, περί ετήσιων και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων, αντίστοιχα. Οι ανωτέρω οδηγίες ενσωματώθηκαν στο ελληνικό δίκαιο και συγκεκριμένα στο νόμο 2190/1920 περί «Ανωνύμων εταιρειών».

Όμως, οι 4^η και 7^η Κοινοτικές Οδηγίες δεν συνέβαλλαν σημαντικά στη βελτίωση της συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων των εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιριών και σε συνδυασμό με την επιταχυνόμενη ανάγκη ολοκλήρωσης της αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών έγινε επιτακτική η αντικατάστασή τους.

Τον Ιούνιο του 2000, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε την καθιέρωση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, ως βάση σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων όλων των εισηγμένων επιχειρήσεων των 15 κρατών – μελών από την 1^η Ιανουαρίου 2005. Η πρόταση αυτή τελικά εγκρίθηκε πλήρως τον Ιούλιο του 2003.

Η Ελλάδα, ως κράτος – μέλος της Ε.Ε., απαίτησε την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π. από τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρίες από την 1^η Ιανουαρίου 2005 (άρθρο 1 του Ν. 2992/2002). Συγκεκριμένα ορίζεται ότι οι ανώνυμες εταιρίες, των οποίων μετοχές ή άλλες κινητές αξίες είναι εισηγμένες σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά, συντάσσουν Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις και Τριμηνιαίες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις, σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα που υιοθετούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως προβλέπεται από τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1606/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 19ης Ιουλίου 2002.

Επιπλέον, οι μητρικές εταιρίες συντάσσουν Ετήσιες Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις και Τριμηνιαίες Ενδιάμεσες Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις, σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Η υποχρέωση αυτή εκτείνεται: α) για οποιεσδήποτε άλλες περιοδικές οικονομικές καταστάσεις, που η δημοσίευσή τους είναι υποχρεωτική από διάταξη νόμου και β) για τις Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις των συνδεδεμένων με τη μητρική εταιρία επιχειρήσεων, οι

οποίες είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα ή εκτός Ελλάδος εφόσον από τη νομοθεσία της χώρας εγκατάστασής τους παρέχεται η επιλεκτική δυνατότητα εφαρμογής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

Οι μη εισηγμένες και μη συνδεδεμένες με αυτές ανώνυμες εταιρίες και οι εταιρίες περιορισμένης ευθύνης μπορούν να συντάσσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις, σύμφωνα με τα υιοθετούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, εφόσον η εφαρμογή των Προτύπων αυτών έχει εγκριθεί από Γενική Συνέλευση των μετόχων ή εταίρων της εταιρίας με απόφαση, που λαμβάνεται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 29 και της παραγράφου 1 του άρθρου 31 ή του άρθρου 13 του Ν. 3190/1955 (ΦΕΚ 91/9Α/16.4.55), αντίστοιχα, και υπό την προϋπόθεση ότι η σχετική απόφαση θα προβλέπει την εφαρμογή των Προτύπων για τουλάχιστον πέντε (5) συνεχόμενες χρήσεις. Αν δεν προσδιορίζεται ο χρόνος εφαρμογής των Προτύπων, η σχετική απόφαση θα ισχύει μέχρι ανακλήσεώς της, η οποία όμως δεν μπορεί να γίνει προ της παρέλευσης της πενταετίας.

Η προαιρετική επιλογή της υιοθέτησης των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων από μητρική εταιρία εγκατεστημένη στην Ελλάδα αυτόματα συνεπάγεται την υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων από όλες τις συνδεδεμένες με τη μητρική εταιρία επιχειρήσεις.

Η υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Δ.Λ.Π.) στη χώρα μας άλλαξε σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο προσέγγισης των λογιστικών γεγονότων. Σκοπός, πλέον, των συντασσόμενων οικονομικών καταστάσεων είναι η παροχή πληρέστερης και ουσιαστικότερης πληροφόρησης, η οποία θα είναι προσβάσιμη (μέσω της δημοσίευσης των οικονομικών καταστάσεων) όχι μόνο στους μετόχους και τους οικονομικούς αναλυτές αλλά και σε κάθε πιθανό χρήστη των οικονομικών καταστάσεων, ο οποίος θα έχει τη δυνατότητα να βασιστεί σε αυτές για να αποκομίσει βασικές και ουσιαστικές πληροφορίες για τη λήψη καλύτερων αποφάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ - ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 12 «ΦΟΡΟΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ»

2.1 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ – ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η λογιστική από τη μια πλευρά και η φορολογική νομοθεσία από την άλλη, εξετάζοντας τις οικονομικές καταστάσεις των εταιριών, έχουν δύο εντελώς διαφορετικές προσεγγίσεις. Η προσέγγιση της λογιστικής είναι να εμφανιστεί η πραγματική οικονομική θέση και το πραγματικό αποτέλεσμα που αφορά συγκεκριμένη περίοδο για μια εταιρία. Η προσέγγιση της φορολογικής νομοθεσίας είναι να εισπράξει φόρους, χρησιμοποιώντας παράλληλα σαν εργαλείο ανάπτυξης ή άλλων πολιτικών επιλογών τις φορολογικές ρυθμίσεις.

Οι οικονομικές πληροφορίες που δίνονται από τις επιχειρήσεις είναι προσαρμοσμένες με βάση τις απαιτήσεις των τοπικών φορολογικών αρχών. Αυτό δημιουργεί προβλήματα σε όλους τους ενδιαφερόμενους που διαβάζουν τις οικονομικές καταστάσεις, αφού δεν δείχνουν την πραγματική εικόνα της επιχείρησης αλλά τη φορολογική.

Το πρόβλημα, λοιπόν, στην παρουσίαση του φόρου εισοδήματος στις οικονομικές καταστάσεις εστιάζεται στο γεγονός ότι ο φόρος που αναλογεί στα λογιστικά κέρδη της χρήσεως είναι δυνατό να διαφέρει σημαντικά από τον πληρωτέο φόρο εισοδήματος που αντιστοιχεί στο φορολογητέο εισόδημα. Αυτό συμβαίνει γιατί τα λογιστικά κέρδη προκύπτουν με βάση τις γενικά παραδεκτές λογιστικές αρχές, ενώ τα φορολογητέα κέρδη προκύπτουν με βάση τους κανόνες και τις επιταγές της φορολογικής νομοθεσίας, οι οποίοι σε ορισμένες περιπτώσεις διαφέρουν σημαντικά από τις γενικά παραδεκτές αρχές της λογιστικής.

Είναι γνωστό ότι ως Αποτέλεσμα ορίζεται η διαφορά Εσόδων – Εξόδων. Από φορολογική άποψη ορισμένα έσοδα απαλλάσσονται της φορολογίας (π.χ. οι τόκοι των ομολογιακών δανείων οικ. αναπτύξεως), ενώ άλλα έσοδα φορολογούνται κατά ειδικό τρόπο (π.χ. τα έσοδα από τόκους καταθέσεων τραπεζών). Εξάλλου, και ορισμένα έξοδα δεν αναγνωρίζονται, από φορολογική άποψη, για έκπτωση από τα

ακαθάριστα έσοδα (π.χ. προβλέψεις, πρόστιμα). Έτσι, τα φορολογητέα κέρδη διαφέρουν κατά κανόνα από τα λογιστικά κέρδη της χρήσεως.

Το σημαντικότερο θέμα στη λογιστική των φόρων εισοδήματος είναι ο τρόπος λογιστικής παρακολούθησης τόσο των τρεχουσών, όσο και των μελλοντικών φορολογικών συνεπειών που θα προκύψουν από:

- Τη μελλοντική ανάκτηση (ή διακανονισμό) της λογιστικής αξίας στοιχείων του ενεργητικού (ή υποχρεώσεων) που αναγνωρίζονται στον ισολογισμό της επιχείρησης.
- Συναλλαγές και άλλα οικονομικά γεγονότα της τρέχουσας χρήσης που αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης.

Οι μέθοδοι λογιστικού χειρισμού του φόρου εισοδήματος που ακολουθούνται είναι α) η μέθοδος του πληρωτέου φόρου και β) η μέθοδος εξομοίωσης του φόρου με έξοδο⁵. Κατά τη μέθοδο του πληρωτέου φόρου, ο καταβλητέος σε κάθε χρήση φόρος εισοδήματος αντιπροσωπεύει το μερίδιο του κράτους στα κέρδη της χρήσεως και, συνεπώς, πρέπει να βαρύνει τη διανομή (διάθεση) των κερδών και όχι να θεωρείται λειτουργικό έξοδο και να καταχωρείται σε βάρος των αποτελεσμάτων της χρήσεως. Την άποψη αυτή ακολουθεί το ΕΓΛΣ και επιβάλλει την καταχώρηση του καταβλητέου φόρου εισοδήματος κάθε χρήσεως στον λογαριασμό 88 «Αποτελέσματα προς Διάθεση» και την εμφάνισή του στο δημοσιευόμενο «Πίνακα Διαθέσεως Αποτελεσμάτων» της ίδιας χρήσεως. Αντίθετα, σύμφωνα με τη μέθοδο εξομοίωσης του φόρου με έξοδο, ο φόρος εισοδήματος είναι έξοδο της χρήσεως, στην οποία πραγματοποιήθηκε το εισόδημα επί του οποίου υπολογίζεται ο φόρος, και συνεπώς αποτελεί διαμορφωτικό στοιχείο των αποτελεσμάτων της χρήσεως αυτής. Την άποψη αυτή υιοθετεί το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12 «Φόροι Εισοδήματος», ότι δηλαδή ο φόρος εισοδήματος αποτελεί λειτουργικό έξοδο της χρήσεως και άρα θα πρέπει κάθε χρήση να επιβαρύνεται με το ποσό του φόρου που αναλογεί στα λογιστικά (και όχι τα φορολογητέα) έσοδα και έξοδα που ανήκουν στη χρήση και διαμορφώνουν το λογιστικό αποτέλεσμά της.

Στόχος του Δ.Λ.Π. 12 «Φόροι Εισοδήματος» είναι να καθορίσει το χειρισμό λογιστικής παρακολούθησης των τρεχουσών και μελλοντικών φορολογικών υποχρεώσεων. Το Δ.Λ.Π. 12 «Φόροι Εισοδήματος», υιοθετώντας τη μέθοδο των υποχρεώσεων καλύπτει τόσο την τρέχουσα, όσο και την αναβαλλόμενη φορολογία,

⁵ Γρηγοράκος Θ., 'ΔΛΠ 12 «Φόροι Εισοδήματος», Το σύστημα των αναβαλλόμενων φόρων και τα μειονεκτήματά του', Δελτίο Φορολογικής Νομοθεσίας 1284 σελ.1478, 2003

όπως επίσης και τον τρόπο παρουσίασης και τις σχετικές πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνονται στις Επεξηγηματικές Σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις που καταρτίζει μια επιχείρηση. Εφαρμόζεται σε όλες τις επιχειρήσεις που καταρτίζουν οικονομικές καταστάσεις με βάση τις απαιτήσεις των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (Δ.Π.Χ.Π.).

Πριν την αναλυτική παρουσίαση του Δ.Λ.Π. 12 γίνεται μια συνοπτική αναφορά της φορολογικής νομοθεσίας που ισχύει στην Ελλάδα.

2.2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Ο όρος τρέχων φόρος αναφέρεται στο ποσό του φόρου εισοδήματος που καταβάλλεται στις φορολογικές αρχές και το οποίο αναλογεί στα φορολογητέα κέρδη της χρήσης, όπως αυτά προσδιορίζονται από τους φορολογικούς νόμους στην ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος. Ο τρέχων φόρος, συνεπώς, υπολογίζεται επί των φορολογητέων κερδών της χρήσης και αποτελεί συνήθως μια τρέχουσα βραχυπρόθεσμη υποχρέωση της επιχείρησης. Για παράδειγμα, στο ελληνικό φορολογικό καθεστώς ένα μέρος του τρέχοντος φόρου καταβάλλεται προκαταβολικά κατά τη διάρκεια της χρήσης, ενώ το υπόλοιπο ποσό καταβάλλεται εντός του επόμενου έτους.

Το έτος 1992 έγιναν θεσμικές μεταβολές με το Ν. 2065/1992 σχετικά με τον τρόπο φορολογίας των φυσικών και νομικών προσώπων. Η σημαντικότερη από τις καινοτομίες που εισήγαγε ήταν η ενιαία φορολογία των κερδών όλων των νομικών προσώπων με ένα ενιαίο συντελεστή (35% επί του συνόλου των φορολογητέων κερδών). Το 1994 στο πλαίσιο των φορολογικών αλλαγών και τροποποιήσεων κυρώθηκε ο νέος φορολογικός νόμος 2238/1994 ΦΕΚ 151 Α'/16.09.1994 ως κώδικας φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων.

Φόρος επιβάλλεται στο συνολικό καθαρό εισόδημα από κάθε πηγή, το οποίο αποκτάται από κάθε νομικό πρόσωπο. Ως υποκείμενα του φόρου ορίζονται οι εξής περιπτώσεις :

- α) Οι ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες (Κ.Ν. 2190/20)
- β) Οι δημόσιες, δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις και εκμεταλλεύσεις κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ανεξάρτητα αν αποτελούν ή όχι ίδια νομικά πρόσωπα
- γ) Οι συνεταιρισμοί που έχουν συσταθεί νόμιμα και οι ενώσεις τους

δ) Οι αλλοδαπές επιχειρήσεις που λειτουργούν με οποιονδήποτε τύπο εταιρίας, καθώς και οι κάθε είδους αλλοδαποί οργανισμοί που αποβλέπουν στην απόκτηση οικονομικών ωφελημάτων

ε) Οι ημεδαπές εταιρίες περιορισμένης ευθύνης (Ν. 3190/55)

στ) Τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ημεδαπά ή αλλοδαπά νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, στα οποία περιλαμβάνονται και τα κάθε είδους ιδρύματα.

Αντικείμενο του φόρου στις ημεδαπές γενικά ανώνυμες εταιρίες (και εταιρίες περιορισμένης ευθύνης), με εξαίρεση τις τραπεζικές και ασφαλιστικές εταιρίες, (άρθρο 99 του Ν. 2238/94) είναι το συνολικό καθαρό εισόδημα ή κέρδος που προκύπτει στην ημεδαπή ή αλλοδαπή. Τα διανεμόμενα κέρδη λαμβάνονται από το υπόλοιπο των κερδών που απομένει μετά την αφαίρεση του αναλογούντος φόρου εισοδήματος. Επομένως, με βάση τα ανωτέρω, ο φόρος εισοδήματος των Α.Ε. υπολογίζεται επί του συνολικού φορολογητέου εισοδήματος της εταιρίας πριν από την αφαίρεση των πάσης φύσεως διανεμόμενων κερδών.

Ως ακαθάριστα έσοδα της ανώνυμης εταιρίας θεωρούνται τα εξής:

1. Το τίμημα των οριστικών πωλήσεων που έχουν πραγματοποιηθεί και οι αμοιβές που έχουν αποκτηθεί από παροχή υπηρεσιών. Δηλαδή όλα τα έσοδα από την κύρια δραστηριότητα της εταιρίας, και
2. Τα λοιπά εισοδήματα από: ακίνητα, κινητές αξίες, συμμετοχές σε άλλες επιχειρήσεις, γεωργικές επιχειρήσεις και γενικά οποιαδήποτε άλλη πηγή σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 48 του Ν. 2238/94.

Εν συνεχεία, το καθαρό εισόδημα της ανώνυμης εταιρίας είναι αυτό που προκύπτει εάν από το ακαθάριστο εισόδημα αφαιρεθούν τα ακόλουθα:

1. Οι δαπάνες αποκτήσεως του εισοδήματος, όπως αυτές αναφέρονται ρητά στο άρθρο 31 του Ν. 2238/94, με εξαίρεση τα έξοδα μισθοδοσίας εργαζομένου στην Α.Ε. ο οποίος συνδέεται με το Δ.Σ. της Α.Ε. με συγγένεια εξ' αίματος ή εξ' αγχιστείας μέχρι και τετάρτου βαθμού, τα οποία εκπίπτουν μόνο εφόσον έχουν εκπληρωθεί οι ασφαλιστικές υποχρεώσεις από την Α.Ε. στο Ι.Κ.Α. ή άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς.
2. Τα ποσά που καταβάλλει η ημεδαπή ανώνυμη εταιρία για την εξαγορά ιδρυτικών τίτλων, καθώς και οι τόκοι που καταβάλλονται στους κατόχους των τίτλων αυτών, εφόσον όμως οι τόκοι αυτοί δεν προέρχονται από τα κέρδη της Α.Ε.

3. Οι τόκοι που καταβάλλει η ημεδαπή ανώνυμη εταιρία στους κατόχους προνομιούχων μετοχών της, εφόσον οι τόκοι αυτοί δεν προέρχονται από τα κέρδη της.
4. Οι αμοιβές και αποζημιώσεις μελών του Δ.Σ. που βαρύνουν την ίδια την ανώνυμη εταιρία, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 24, παρ. 2 του Κ.Ν. 2190/1920.

Το ποσό που απομένει μετά τις παραπάνω μειώσεις από το ακαθάριστο συνολικό εισόδημα είναι το καθαρό συνολικό εισόδημα της Α.Ε., το οποίο απεικονίζεται στον Ισολογισμό και στους λογαριασμούς Γενικής Εκμετάλλευσης, Αποτελεσμάτων Χρήσης και Διάθεσης Κερδών, αποτελώντας για την Α.Ε. τα καθαρά της κέρδη. Ωστόσο, ο φόρος δεν υπολογίζεται σε αυτά τα καθαρά κέρδη, αλλά στα φορολογικά αναμορφούμενα. Σημειώνεται ότι τα κέρδη (ή ζημίες) της εταιρίας που προκύπτουν από τις Οικονομικές Καταστάσεις με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα δεν λαμβάνονται υπόψη για τους σκοπούς της φορολογίας. Στην περίπτωση των εταιριών που τηρούν τα βιβλία τους σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, τα κέρδη (ή ζημίες) της εταιρίας προκύπτουν αποκλειστικά από τον Πίνακα Φορολογικών Αποτελεσμάτων Χρήσης της παραγράφου 7 του άρθρου 7 του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων.

Εάν μεταξύ των εισοδημάτων της Α.Ε. συμπεριλαμβάνονται και μερίσματα ή κέρδη από συμμετοχή σε άλλες εταιρίες των οποίων τα κέρδη έχουν φορολογηθεί νόμιμα, τα εισοδήματα αυτά αφαιρούνται από τα συνολικά καθαρά κέρδη προκειμένου να υπολογιστεί το φορολογητέο εισόδημα της Α.Ε. Έτσι, αποφεύγεται η διπλή φορολογία των κερδών αυτών, τα οποία έχουν φορολογηθεί στο όνομα της εταιρίας από την οποία προέρχονται.

Σε περίπτωση που στα καθαρά κέρδη της ημεδαπής Α.Ε. περιλαμβάνονται και εισοδήματα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης ή έσοδα που απαλλάσσονται της φορολογίας και περαιτέρω λαμβάνει χώρα διανομή κερδών, για τον προσδιορισμό των διανεμόμενων κερδών λαμβάνονται υπόψη τα συνολικά κέρδη που προκύπτουν από τους ισολογισμούς των Α.Ε.

Επίσης, ορίζεται ότι όταν στα καθαρά κέρδη που προκύπτουν από ισολογισμούς των Α.Ε. συμπεριλαμβάνονται και αφορολόγητα έσοδα (π.χ τόκοι RE-POS) ή κέρδη φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο και παράλληλα λαμβάνει χώρα διανομή κερδών, στα φορολογητέα κέρδη προστίθεται και το μέρος των πιο πάνω εσόδων ή κερδών που αναλογεί στα διανεμόμενα κέρδη μετά την αναγωγή του

εξευρισκομένου αυτού ποσού σε μικτό ποσό με την προσθήκη του αναλογούντος σε αυτό φόρου.

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω, στα κέρδη της Α.Ε. προστίθεται και το μέρος των αφορολόγητων εσόδων ή των κερδών που φορολογήθηκαν με ειδικό τρόπο ή των πέραν των τεκμαρτών προσδιορισθέντων κερδών, το οποίο αναλογεί στα διανεμόμενα κέρδη, μετά την αναγωγή του ποσού αυτού σε μικτό και έτσι το άθροισμα που προκύπτει αποτελεί το συνολικό φορολογητέο εισόδημα της Α.Ε.

Τονίζεται ότι για τον προσδιορισμό των πιο πάνω εισοδημάτων που αναλογούν στα διανεμόμενα κέρδη, ως βάση υπολογισμού λαμβάνονται τα συνολικά καθαρά κέρδη της Α.Ε., όπως αυτά προκύπτουν από τον ισολογισμό και στα οποία συμπεριλαμβάνονται και τα μερίσματα ή κέρδη από συμμετοχές. Επομένως, θεωρείται ότι για τον προσδιορισμό των φορολογητέων κερδών Α.Ε., τα διανεμόμενα κέρδη (μερίσματα, αμοιβές μελών Δ.Σ. κ.α.) προέρχονται κατ' αναλογία των φορολογουμένων με τις γενικές διατάξεις κερδών και των αφορολόγητων τοιούτων ή φορολογηθέντων ή προσδιορισθέντων κατά ειδικό τρόπο.

Με την 1044770/10159/ΠΟΛ. 1117/1993 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, οι Α.Ε. υποχρεούνται να εμφανίζουν στα βιβλία τους σε ειδικούς λογαριασμούς αποθεματικών και στον Πίνακα Διάθεσης Αποτελεσμάτων το μέρος των αδιανέμητων καθαρών κερδών κάθε διαχειριστικής χρήσης και τα οποία προέρχονται από έσοδα απαλλασσόμενα της φορολογίας με βάση τις διατάξεις νόμων ή φορολογηθέντα και προσδιορισθέντα κατ' ειδικό τρόπο.

Για τα νομικά πρόσωπα κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα (συμπεριλαμβανομένων και των Α.Ε.), ο φόρος υπολογίζεται με συντελεστή είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) στο συνολικό φορολογητέο εισόδημά τους, το οποίο προκύπτει από διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από την 1η Ιανουαρίου 2007 και μετά. Αναφέρουμε ότι για τα κέρδη τα οποία προέκυπταν από διαχειριστικές περιόδους που άρχιζαν μέσα στο έτος 2004, ο συντελεστής φορολογίας οριζόταν σε τριάντα πέντε τοις εκατό (35%), για τα κέρδη τα οποία προέκυπταν από διαχειριστικές περιόδους που άρχιζαν από την 1η Ιανουαρίου 2005 ο συντελεστής φορολογίας οριζόταν σε τριάντα δύο τοις εκατό (32%) και για τα κέρδη τα οποία προέκυπταν από διαχειριστικές περιόδους που άρχιζαν από την 1η Ιανουαρίου 2006 έως την 31η Δεκεμβρίου του ίδιου έτους, ο συντελεστής αυτός οριζόταν σε είκοσι εννέα τοις εκατό (29%).

Οι ανώνυμες εταιρίες με μετοχές μη εισηγμένες στο Χ.Α.Α, που προέρχονται από συγχώνευση ή απορροφούν άλλες εταιρίες οποιασδήποτε νομικής μορφής, φορολογούνται, για τα κέρδη που προκύπτουν από τον πρώτο μετά την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού ισολογισμό, με τον ισχύοντα κατά το χρόνο της υποβολής της οικείας δήλωσης συντελεστή φορολογίας μειωμένο κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες και για τα κέρδη που προκύπτουν από το δεύτερο ισολογισμό μειωμένο κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες⁶. Η ανωτέρω μείωση ισχύει και για τις Α.Ε. με μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο, οι οποίες απορροφούν μία ή περισσότερες ανώνυμες εταιρίες με μετοχές εισηγμένες ή όχι στο Χρηματιστήριο.

Επιπλέον του οριζόμενου στις προηγούμενες παραγράφους φόρου, επιβάλλεται και συμπληρωματικός φόρος στο εισόδημα από ακίνητα που αποκτούν οι Α.Ε. και Ε.Π.Ε. Ο φόρος αυτός υπολογίζεται με συντελεστή τρία τοις εκατό (3%) στο συνολικό ακαθάριστο εισόδημα που προέρχεται από οικοδομές ή γαίες, ανεξάρτητα αν το εισόδημα αυτό προέρχεται από εκμίσθωση ή από ιδιόχρηση των ακινήτων. Ο συμπληρωματικός φόρος δε μπορεί να υπερβεί το ποσό του κύριου φόρου εισοδήματος που αναλογεί στο συνολικό φορολογητέο εισόδημα της Α.Ε. Συνεπώς, αν δεν οφείλεται φόρος εισοδήματος λόγω ζημιών, δεν επιβάλλεται συμπληρωματικός φόρος, ανεξάρτητα από το ύψος του εισοδήματος από ακίνητα.

Από το συνολικό ποσό του φόρου που αναλογεί στο φορολογούμενο εισόδημα και του συμπληρωματικού φόρου (3%), αφαιρούνται τα παρακάτω ποσά φόρων:

α) Ο φόρος που προκαταβλήθηκε σε προηγούμενο έτος.

β) Ο φόρος που παρακρατήθηκε για τα εισοδήματα της Α.Ε. (διατάξεις των άρθρων 55, 111, 114 του Ν. 2238/94), τα οποία υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος.

γ) Ο φόρος που αναλογεί στο μέρος των φορολογηθέντων κατά ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης εισοδημάτων, που διανέμονται και με τα οποία έχουν προσαυξηθεί τα υποκείμενα σε φορολογία κέρδη της Α.Ε., σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 106 του Ν. 2238/94.

δ) Ο φόρος που αποδεδειγμένα καταβλήθηκε από την Α.Ε. στην αλλοδαπή για το εισόδημα που προέκυψε σε αυτήν και υπόκειται σε φορολογία στην Ελλάδα. Ο φόρος αυτός δεν μπορεί να υπερβαίνει το φόρο που αναλογεί για το εισόδημα αυτό στην Ελλάδα.

⁶ § 1 άρθρο 9 του Ν. 2992/2002

Όλες οι ημεδαπές και αλλοδαπές Α.Ε. υποχρεούνται να υποβάλλουν δήλωση φορολογίας εισοδήματος στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. μέχρι την 10^η ημέρα του πέμπτου μήνα από την ημερομηνία λήξης της διαχειριστικής περιόδου, για τα εισοδήματα που απέκτησαν μέσα σ' αυτή⁷. Επομένως, οι Α.Ε. που κλείνουν ισολογισμό 31 Δεκεμβρίου πρέπει να υποβάλλουν δήλωση μέχρι 10 Μαΐου του επόμενου έτους και οι Α.Ε. που κλείνουν ισολογισμό 30 Ιουνίου μέχρι 10 Νοεμβρίου του ίδιου έτους. Τα παραπάνω ισχύουν για ισολογισμούς που κλείνουν 31/12/1999 και μετά.

Μετά την καθιέρωση του νέου τρόπου φορολογίας των ανωνύμων εταιριών, με βάση τον οποίο το νομικό πρόσωπο της Α.Ε. φορολογείται για τα συνολικά του κέρδη, εάν η Γενική Συνέλευση των μετόχων δεν συνέλθει εντός εξαμήνου από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου προκειμένου να εγκρίνει την προταθείσα από το Δ.Σ. διανομή κερδών ή συνέρχεται και την τροποποιεί, δε μεταβάλλεται το φορολογητέο εισόδημα της Α.Ε. που έχει ήδη δηλωθεί, πλην της περίπτωσης κατά την οποία μεταξύ των εισοδημάτων της Α.Ε. περιλαμβάνονται και έσοδα αφορολόγητα ή εισοδήματα φορολογηθέντα ή προσδιορισθέντα κατ' ειδικό τρόπο.

Τέλος, εάν μετά την παρέλευση του εξαμήνου και παράλληλα εντός της ίδιας διαχειριστικής χρήσης εγκριθεί ολικά ή μερικά η διανομή των κερδών από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων, θα υποβληθεί εντός 30 ημερών από το χρόνο έγκρισης της διανομής από τη Γενική Συνέλευση συμπληρωματική δήλωση και ο οφειλόμενος φόρος θα καταβληθεί εφάπαξ με την υποβολή της εμπρόθεσμης δήλωσης.

2.3 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ Δ.Λ.Π.

Στο άρθρο 7 του Κ.Β.Σ. (π.δ. 186/1992), παρ. 7, ορίζεται ότι ο επιτηδευματίας που τηρεί τα βιβλία του σύμφωνα με τους κανόνες των Δ.Λ.Π. υποχρεούται:

Α. Να συντάσσει Πίνακα Συμφωνίας Λογιστικής Φορολογικής Βάσης (Π.Σ.Λ.Φ.Β.). Στον πίνακα αυτόν καταχωρούνται σε χωριστές στήλες για κάθε πρωτοβάθμιο διαφοροποιημένο λογαριασμό σε χρέωση ή πίστωση⁸:

- i. Η αξία όπως προκύπτει από τα τηρούμενα βιβλία (Λογιστική βάση).
- ii. Η αξία όπως προσδιορίζεται με βάση τους κανόνες της φορολογικής νομοθεσίας (Φορολογική βάση).
- iii. Η διαφορά μεταξύ Λογιστικής και Φορολογικής βάσης.

⁷ Διατάξεις της παραγράφου 8 του άρθρου 5 του Ν. 2753/1999.

⁸ Κ.Β.Σ. Ανάλυση και ερμηνεία μέχρι και το Ν.3522/2006, Σαίτης Ε., Τόμος Α', 2007

Ο επιτηδευματίας που τηρεί τα βιβλία του σύμφωνα με τους κανόνες των Δ.Λ.Π. υποχρεούται να συντάσσει τον Πίνακα Συμφωνίας Λογιστικής – Φορολογικής Βάσης μέχρι το κλείσιμο του Ισολογισμού. Ο πίνακας αυτός καταχωρείται στο βιβλίο απογραφών σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 6 της ΠΟΛ. 1025/16.02.2005.

Ο πίνακας αυτός συντάσσεται εξωλογιστικά και τα δεδομένα του προκύπτουν από τα κύρια τηρούμενα βιβλία (λογαριασμούς, Φορολογικό Μητρώο Πάγιων Περιουσιακών Στοιχείων κ.λ.π.) ή από τα τηρούμενα παράλληλα ή βοηθητικά βιβλία.

Ενδεικτικό Υπόδειγμα του Π.Σ.Λ.Φ.Β.⁹

	Λογιστική Βάση	Φορολογική Βάση	Διαφορές	
			Χρέωση	Πίστωση
Λογαριασμός				
» 60	4000	3800	-	-200
» 65	1000	1100	100	-
» 66	1130	1090	-	-40
» 68	1600	1200	-	-400
» 75	1800	1600	200	-
» 76	2000	2300	-	-300
» 83	3000	1200	1800	-

Β. Να τηρεί ιδιαίτερο Φορολογικό Μητρώο Πάγιων Περιουσιακών Στοιχείων. Το Μητρώο αυτό μπορεί να είναι ενσωματωμένο στο κύριο Μητρώο Πάγιων Περιουσιακών Στοιχείων της εταιρίας και χρησιμοποιείται ως βάση του ποσοτικού προσδιορισμού των αναγκαίων καταχωρήσεων στον Πίνακα Συμφωνίας Λογιστικής-Φορολογικής Βάσης και στον Πίνακα Φορολογικών Αποτελεσμάτων, στο βαθμό που, κατά την εφαρμογή των Δ.Λ.Π., προκύπτουν διαφορές στην αποτίμηση πάγιων περιουσιακών στοιχείων είτε λόγω διαφοροποίησης της προ των αποσβέσεων αξίας τους είτε λόγω της διαφοροποίησης των συσσωρευμένων αποσβέσεων.

Το Φορολογικό Μητρώο Πάγιων Περιουσιακών Στοιχείων είναι αθεώρητο όπως και το κύριο Μητρώο Πάγιων Περιουσιακών Στοιχείων και ενημερώνεται μέχρι το κλείσιμο του Ισολογισμού. Στο Μητρώο αυτό καταχωρούνται μόνο τα πάγια που διαφοροποιούνται λόγω της εφαρμογής των Δ.Λ.Π., είτε ως προς την αρχική τους αξία προ των αποσβέσεων (τιμή κτίσης) είτε ως προς τις αποσβέσεις. Για κάθε πάγιο

⁹ ΠΟΛ. 1025/16.02.2005

που διαφοροποιείται καταχωρείται η φορολογική του αξία, οι φορολογικές αποσβέσεις (συντελεστής και αξία απόσβεσης) και η φορολογική αναπόσβεστη αξία αυτού.

Γ. Να συντάσσει Πίνακες Φορολογικών Αποτελεσμάτων Χρήσης, Σχηματισμού Φορολογικών Αποθεματικών και Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Φορολογικών Αποθεματικών. Οι πίνακες αυτοί συντάσσονται και καταχωρούνται στο βιβλίο Απογραφών και Ισολογισμού μέχρι την προθεσμία κλεισίματος του Ισολογισμού. Σύμφωνα με τις διατάξεις της §7 του ΚΒΣ τα δεδομένα των πινάκων πρέπει να προκύπτουν από λογαριασμούς που τηρούνται κατά τη διπλογραφική μέθοδο.

Ο επιτηδευματίας που τηρεί τα βιβλία του με βάση τις αρχές και τους κανόνες των Δ.Λ.Π., έχει τη δυνατότητα να επιλέγει έναν από τους πιο κάτω τρόπους διπλογραφικής λογιστικής παρακολούθησης που ενδεικτικά αναφέρονται, χωρίς να αποκλείεται η εφαρμογή οποιουδήποτε άλλου τρόπου διπλογραφικής λογιστικής παρακολούθησης, με την προϋπόθεση ότι από τους λογαριασμούς που τηρούνται προκύπτουν τα δεδομένα των ανωτέρω πινάκων.

α) Τήρηση Δύο Αυτοτελών Λογιστικών Συστημάτων

Τήρηση παράλληλου διπλογραφικού συστήματος με χωριστό Ημερολόγιο και Καθολικό (Βοηθητικό λογιστικό σύστημα). Στο σύστημα αυτό λογιστικοποιούνται οι συναλλαγές με βάση τις αρχές της φορολογικής νομοθεσίας με εισαγωγή των δεδομένων των συναλλαγών, είτε την ίδια ημερομηνία, είτε συγκεντρωτικά στο τέλος του μήνα, είτε συγκεντρωτικά στο τέλος της διαχειριστικής περιόδου. Τα δύο λογιστικά συστήματα (κύριο και βοηθητικό) χρησιμοποιούν το ίδιο σχέδιο λογαριασμών και η διαφορά των πρωτοβάθμιων λογαριασμών αποτελεί τη διαφορά μεταξύ Λογιστικής και Φορολογικής Βάσης η οποία και καταχωρείται στον Π.Σ.Λ.Φ.Β. Από το βοηθητικό λογιστικό σύστημα μπορεί, αντί των προαναφερθέντων πινάκων, να συντάσσει Φορολογικό Ισολογισμό, Λογαριασμό Φορολογικών Αποτελεσμάτων Χρήσης και Πίνακα Διάθεσης Αποτελεσμάτων που καταχωρούνται στο βιβλίο Απογραφών πλην του Φορολογικού Ισολογισμού.

β) Τήρηση Συμπληρωματικού Λογιστικού Συστήματος

Τήρηση παράλληλου συμπληρωματικού διπλογραφικού συστήματος με χωριστό ημερολόγιο και Καθολικό (Βοηθητικό λογιστικό σύστημα). Στο λογιστικό αυτό σύστημα λογιστικοποιούνται οι διαφορές (μεταξύ των Δ.Λ.Π. και της

φορολογικής νομοθεσίας) ή και οι αντιστροφές των συναλλαγών που έχουν λογιστικοποιηθεί στο κύριο λογιστικό σύστημα με βάση τις αρχές και τους κανόνες των Δ.Λ.Π. Στο σύστημα αυτό λογιστικοποιούνται οι διαφορές είτε ανά συναλλαγή την ίδια ημερομηνία, είτε συγκεντρωτικά στο τέλος του μήνα, είτε συγκεντρωτικά στο τέλος της διαχειριστικής περιόδου.

Για τα δύο αυτά λογιστικά συστήματα (κύριο και συμπληρωματικό) χρησιμοποιείται το ίδιο σχέδιο λογαριασμών και το αλγεβρικό λογιστικό άθροισμα κατά πρωτοβάθμιο λογαριασμό των δύο αυτών συστημάτων αποτελεί την αξία κάθε πρωτοβάθμιου λογαριασμού σε φορολογική βάση που καταχωρείται στον Π.Σ.Λ.Φ.Β.

Το βοηθητικό ημερολόγιο και καθολικό που τηρείται στα παραπάνω συστήματα (α & β) είναι αθεώρητα και τα δεδομένα τους μπορούν να αποθηκεύονται σε ηλεκτρομαγνητικά μέσα, χωρίς να υπάρχει υποχρέωση σύνταξης, για τους λογαριασμούς του καθολικού αυτού, θεωρημένου ισοζυγίου λογαριασμών «Γενικού-Αναλυτικών Καθολικών».

γ) Τήρηση Λογαριασμών (τάξεως) στα λογιστικά βιβλία που τηρούνται σύμφωνα με τις αρχές και τους κανόνες των Δ.Λ.Π.

Οι λογαριασμοί που απαιτούνται για τη σύνταξη των προαναφερθέντων πινάκων παρακολουθούνται στα τηρούμενα λογιστικά βιβλία σε σύστημα λογαριασμών τάξεως ή οποιοδήποτε άλλο σύστημα που θα εξασφαλίζει τη μη ανάμιξή τους με τους λογαριασμούς ουσίας των Δ.Λ.Π.

Στην περίπτωση αυτή ο λογαριασμός φορολογικών αποτελεσμάτων χρήσης διαμορφώνεται από το υπόλοιπο (κέρδος ή ζημία) του λογαριασμού 86 «Αποτελέσματα Χρήσης Διεθνών Λογιστικών Προτύπων» και από τις χρεωστικές και πιστωτικές διαφορές που προκύπτουν από την εφαρμογή των αρχών και κανόνων των Δ.Λ.Π. και της φορολογικής νομοθεσίας. Επίσης, στο οριστικό θεωρημένο Ισοζύγιο Γενικού-Αναλυτικών Καθολικών που συντάσσεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 24 § 1 του ΚΒΣ περιλαμβάνονται και οι ανωτέρω τηρούμενοι λογαριασμοί τάξεως.

2.4 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ Δ.Λ.Π. 12

Το Δ.Λ.Π. 12 διέπεται από τις παρακάτω βασικές αρχές:

- Θεμελιώδης αρχή του Δ.Λ.Π. 12 είναι ότι μια επιχείρηση οφείλει να καταχωρήσει μια αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση (υποχρέωση),

οποτεδήποτε η ανάκτηση ή ο διακανονισμός της λογιστικής αξίας του περιουσιακού στοιχείου (υποχρεώσεως), θα καθιστούσε τις μελλοντικές πληρωμές φόρου μεγαλύτερες (μικρότερες) από όσες θα ήταν, αν η ίδια η ανάκτηση (ο διακανονισμός) δεν είχε καμία φορολογική συνέπεια.

- Ο φόρος εισοδήματος αποτελεί έξοδο το οποίο αναγνωρίζεται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης, αν οι συναλλαγές και τα οικονομικά γεγονότα που αφορούν αυτή τη φορολογική επίδραση αναγνωρίζονται επίσης στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης.
- Ο φόρος εισοδήματος αποτελεί έξοδο το οποίο αναγνωρίζεται απευθείας στα Ίδια Κεφάλαια, αν οι συναλλαγές και τα οικονομικά γεγονότα που αφορούν αυτή τη φορολογική επίδραση αναγνωρίζονται επίσης στα Ίδια Κεφάλαια.

2.5 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ορισμένες βασικές έννοιες που χρησιμοποιούνται στο Δ.Λ.Π. 12 είναι οι ακόλουθες:

Λογιστικό αποτέλεσμα είναι το καθαρό κέρδος ή ζημία μιας περιόδου, πριν από την αφαίρεση του εξόδου του φόρου.

Φορολογητέο κέρδος (φορολογική ζημία) είναι το ποσό του κέρδους (ή ζημίας) μιας περιόδου, που προσδιορίζεται σύμφωνα με τους κανόνες που έχουν τεθεί από τις φορολογικές αρχές, επί του οποίου είναι πληρωτέοι (επιστρεπτέοι) οι φόροι εισοδήματος.

Έξοδο φόρου (έσοδο φόρου) είναι το συγκεντρωτικό ποσό που περιλαμβάνεται στον προσδιορισμό του καθαρού κέρδους ή ζημίας της περιόδου και αφορά τον τρέχοντα και τον αναβαλλόμενο φόρο.

Τρέχων φόρος είναι το ποσό των πληρωτέων (επιστρεπτέων) φόρων εισοδήματος που αφορά στο φορολογητέο κέρδος (φορολογική ζημία) μιας περιόδου.

Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις είναι τα ποσά των φόρων εισοδήματος που θα καταβληθούν σε μελλοντικές περιόδους και αφορούν σε φορολογητέες προσωρινές διαφορές.

Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις είναι τα ποσά των φόρων εισοδήματος που θα είναι επιστρεπτέα σε μελλοντικές περιόδους και αφορούν σε:

- (α) εκπεστές προσωρινές διαφορές,

(β) μεταφερόμενες αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές, και

(γ) μεταφερόμενους αχρησιμοποίητους πιστωτικούς φόρους.

Προσωρινές διαφορές είναι οι διαφορές μεταξύ της λογιστικής αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης στον ισολογισμό και της φορολογικής βάσης του. Οι προσωρινές διαφορές μπορεί να είναι:

(α) είτε **φορολογητέες προσωρινές διαφορές** οι οποίες είναι προσωρινές διαφορές που θα καταλήξουν σε φορολογητέα ποσά κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους (φορολογικής ζημίας) των μελλοντικών περιόδων, όταν η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης ανακτάται ή τακτοποιείται,

(β) είτε **εκπεστέες προσωρινές διαφορές** οι οποίες είναι προσωρινές διαφορές που θα καταλήξουν σε ποσά που είναι εκπεστέα κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους (φορολογικής ζημίας) των μελλοντικών περιόδων, όταν η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης ανακτάται ή τακτοποιείται (εξοφλείται).

Η **φορολογική βάση** περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης είναι το ποσό που αποδίδεται σε αυτό το περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση για φορολογικούς σκοπούς.

2.6 ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Το Δ.Λ.Π. 12 ορίζει τις ακόλουθες διατάξεις σχετικά με την τρέχουσα φορολογία:

- Ο φόρος εισοδήματος για την τρέχουσα και τις προηγούμενες χρήσεις πρέπει να αναγνωρίζεται ως υποχρέωση, στο βαθμό που δεν έχει καταβληθεί. Αν το ποσό που ήδη καταβλήθηκε για την τρέχουσα και τις προηγούμενες χρήσεις υπερβαίνει το οφειλόμενο ποσό για τις χρήσεις αυτές, τότε το επιπλέον ποσό πρέπει να αναγνωρίζεται ως απαίτηση.
- Το όφελος που σχετίζεται με μία φορολογική ζημία, η οποία μπορεί να μεταφερθεί αναδρομικά για την ανάκτηση του φόρου προηγούμενης χρήσης, πρέπει να αναγνωρίζεται ως απαίτηση (φορολογική δυνατότητα που δεν παρέχεται από την ελληνική φορολογική νομοθεσία).

- Οι διαφορές που παρατηρούνται μεταξύ της εκτίμησης του φόρου εισοδήματος προγενέστερων περιόδων και του οριστικού φόρου που συμφωνείται με τις φορολογικές αρχές, θεωρούνται αλλαγές λογιστικών εκτιμήσεων και αναγνωρίζονται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης της τρέχουσας περιόδου, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Δ.Λ.Π. 8 (Λογιστικές Πολιτικές, Μεταβολές των Λογιστικών Εκτιμήσεων και Λάθη).

Οι (τρέχουσες) φορολογικές υποχρεώσεις (ή απαιτήσεις) για την τρέχουσα και τις προηγούμενες χρήσεις πρέπει να αποτιμώνται στο ποσό που αναμένεται να καταβληθεί στις φορολογικές αρχές (ή να ανακτηθεί από αυτές), με τη χρήση φορολογικών συντελεστών (και φορολογικών νόμων) που έχουν τεθεί σε ισχύ ή ουσιαστικά θα ισχύσουν μέχρι την ημερομηνία του Ισολογισμού.

2.7 ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Στο ελληνικό φορολογικό καθεστώς, όπως και σε πολλά άλλα φορολογικά καθεστώτα, το λογιστικό κέρδος (ζημία) διαφέρει από το φορολογητέο κέρδος (ζημία). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι λογιστικές πολιτικές που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό του λογιστικού αποτελέσματος είναι διαφορετικές από τους αντίστοιχους κανόνες που χρησιμοποιούν οι φορολογικές αρχές.

Το λογιστικό αποτέλεσμα της χρήσεως προσδιορίζεται με βάση τις γενικές αρχές και τους κανόνες της λογιστικής, ενώ το φορολογητέο εισόδημα της χρήσεως προσδιορίζεται με βάση τις αρχές και τις διατάξεις περί φορολογίας εισοδήματος. Οι διαφοροποιήσεις οφείλονται κυρίως στο ότι οι φορολογικοί κανόνες έχουν συνήθως ταμειακό προσανατολισμό, ενώ οι λογιστικοί κανόνες αποσκοπούν στον ακριβή προσδιορισμό των αποτελεσμάτων των λογιστικών περιόδων και στην απεικόνιση της πραγματικής εικόνας της επιχείρησης.

Οι επιχειρήσεις συνήθως καταρτίζουν μία κατάσταση αναμόρφωσης των λογιστικών κερδών στα φορολογητέα κέρδη, στην οποία αναφέρονται όλες οι διαφορές μεταξύ λογιστικών και φορολογητέων κερδών. Τέτοιες διαφορές για παράδειγμα είναι τα μη εκπιπτόμενα έξοδα, τα αφορολόγητα έσοδα, οι αφορολόγητες εκπτώσεις, τα έξοδα που εκπίπτουν με διαφορετικά κριτήρια (π.χ. ταμειακή βάση) από αυτά με τα οποία αναγνωρίζονται (π.χ. αρχή του δεδουλευμένου), τα έξοδα που

υπολογίζονται με διαφορετικό τρόπο για φορολογικούς σκοπούς απ' ότι για λογιστικούς (π.χ. αποσβέσεις).

Για παράδειγμα, τα πρόστιμα τα οποία καταβάλλει μια επιχείρηση λογιστικοποιούνται μεν ως έξοδα και λαμβάνονται υπόψη στον προσδιορισμό του λογιστικού αποτελέσματος, αλλά δεν αναγνωρίζονται ως εκπιπτόμενη δαπάνη και δεν περιλαμβάνονται στα έξοδα εκείνα που αφαιρούνται από τα έσοδα προκειμένου να υπολογιστεί το φορολογητέο αποτέλεσμα. Επίσης, διάφορες προβλέψεις που καταχωρούνται στα λογιστικά βιβλία επιχειρήσεων αναγνωρίζονται εν μέρει ή ίσως δεν αναγνωρίζονται καθόλου από τη φορολογική νομοθεσία (ως εκπιπόμενες δαπάνες).

Οι διαφορές φόρου μεταξύ λογιστικού και φορολογητέου αποτελέσματος πρέπει να λογιστικοποιούνται και να επιβαρύνουν ή να ωφελούν τις μελλοντικές χρήσεις στις οποίες οι διαφορές αυτές οριστικοποιούνται. Οι λογιστικοί χειρισμοί αυτοί συνθέτουν τη λογιστική των αναβαλλόμενων φόρων εισοδήματος, στόχος της οποίας είναι κάθε χρήση να επιβαρύνεται πάντοτε με το φόρο εισοδήματος που αναλογεί στα λογιστικά αποτελέσματά της.

Συνεπώς, στον λογαριασμό «Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος» εμφανίζονται οι μελλοντικές επιπτώσεις του φόρου εισοδήματος από ορισμένες συναλλαγές ή γεγονότα που έλαβαν χώρα στην τρέχουσα χρήση, δηλαδή ετεροχρονισμένες απαιτήσεις και υποχρεώσεις που αφορούν φόρο εισοδήματος.

Οι διαφορές μεταξύ φορολογητέου εισοδήματος και λογιστικού αποτελέσματος μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες:

- **Μόνιμες διαφορές**, αυτές δηλαδή που ενώ καταχωρούνται λογιστικά (α) δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος της χρήσης την οποία αφορούν και (β) ούτε θα ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος των επόμενων χρήσεων π.χ. ένα αφορολόγητο έσοδο που έχει αναγνωρισθεί στα λογιστικά αποτελέσματα αλλά δεν πρόκειται ποτέ να φορολογηθεί ή ένα έξοδο το οποίο έχει αναγνωρισθεί στα λογιστικά αποτελέσματα αλλά δεν εκπίπτει των φορολογητέων κερδών.
- **Προσωρινές διαφορές**, αυτές δηλαδή που δεν λαμβάνονται μεν υπόψη για τον υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος της χρήσης την οποία αφορούν, αλλά θα ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό του φορολογητέου

εισοδήματος κάποιων επόμενων χρήσεων. Πρόκειται δηλαδή για διαφορές που πρόκειται να αναστραφούν. Αφορούν σε κονδύλια που ενώ επηρεάζουν το λογιστικό αποτέλεσμα της τρέχουσας χρήσης θα διαμορφώσουν το φορολογικό αποτέλεσμα μιας επόμενης χρήσης. Ένα παράδειγμα είναι οι προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία. Συγκεκριμένα, οι προαναφερθείσες προβλέψεις αναγνωρίζονται λογιστικά ως έξοδο σε κάθε χρήση που καθίστανται δεδουλευμένες, ενώ αντίθετα εκπίπτουν φορολογικά κατά τη χρήση στην οποία θα καταβληθούν.

Οι επιχειρήσεις που υιοθετούν τα Δ.Λ.Π. συντάσσουν δύο χρηματοοικονομικές καταστάσεις:

- μία με βάση τα Δ.Λ.Π., η οποία απευθύνεται σε όλους τους χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, και
- μία με βάση τους φορολογικούς νόμους και κανονισμούς, η οποία απευθύνεται στις φορολογικές αρχές της χώρας (στην πράξη δεν είναι πλήρης χρηματοοικονομική κατάσταση αλλά οι σχετικοί υπολογισμοί που απαιτούνται από τη φορολογική αρχή).

Η αναβαλλόμενη φορολογία συμβάλλει στην αποσύνδεση της φορολογικής νομοθεσίας από τις οικονομικές καταστάσεις. Αν λογιστεί ένα έσοδο, το οποίο όμως δεν θα φορολογηθεί σε αυτήν τη χρήση, αλλά σε κάποια μελλοντική, τότε θα εμφανιστεί στις καταστάσεις μεγαλύτερο κέρδος, από το κέρδος που θα φορολογηθεί, δηλαδή από το φορολογητέο κέρδος. Για παράδειγμα¹⁰, έστω ότι η εταιρία Α έχει ένα έσοδο €1.000, το οποίο δεν αναγνωρίζεται φορολογικά. Εφόσον τα αποτελέσματα θα εμφανιστούν βελτιωμένα κατά €1.000, κάποιο στοιχείο του ενεργητικού ή του παθητικού θα έχει μεταβληθεί κατά €1.000. Δηλαδή ή θα έχει αυξηθεί ένα στοιχείο του ενεργητικού κατά €1.000 ή θα έχει μειωθεί αντίστοιχα ένα στοιχείο υποχρέωσης. Σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, ο φόρος είναι έξοδο της εταιρίας. Το κέρδος της επιχείρησης μετά τους φόρους δεν είναι €1.000, αλλά είναι €750 και αυτό γιατί όταν θα φορολογηθεί αυτό το έσοδο των €1.000, η εταιρία θα πρέπει να καταβάλει στο δημόσιο φόρο €250 (φορολογικός συντελεστής 25%). Αυτήν την υποχρέωση, για τα €250 φόρο, θα τη λογίσει στη χρήση που λογίζει το έσοδο. Έτσι θα χρεώσει έξοδα για φόρους με €250 και θα πιστώσει αντίστοιχα υποχρέωση για αναβαλλόμενους φόρους.

¹⁰ Ντζανάτος Δ., «Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές με τα ελληνικά», 2008

Το ίδιο αντίστοιχα πρέπει να συμβεί εάν δημιουργηθεί μια ζημία που δεν αναγνωρίζεται φορολογικά και αυτή η ζημία αναμένεται ότι κάποια στιγμή θα συμψηφιστεί στο μέλλον. Για παράδειγμα, η εταιρία Β έχει έναν πελάτη, από τον οποίο ξέρει ότι θα χάσει €1.000, γιατί οδεύει προς πτώχευση και άρα πρέπει να δημιουργήσει μια πρόβλεψη για €1.000. Στην περίπτωση αυτή, τα αποτελέσματα θα μειωθούν κατά το ποσό αυτό. Στην πραγματικότητα, όμως, δεν πρέπει να μειωθούν κατά €1.000, αλλά μόνο για €750. Το υπόλοιπο ποσό των €250, θα συμψηφιστεί με φόρους, τη χρονιά που θα οριστικοποιηθούν όλες οι διαδικασίες για τη φορολογική αναγνώριση της πρόβλεψης. Επομένως, θα πιστώσει έσοδο από φόρους και θα χρεώσει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις.

Σύμφωνα με την ελληνική λογιστική πρακτική, οι φόροι εισοδήματος εμφανίζονται στον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων. Με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και ιδιαίτερα το Δ.Λ.Π. 12, οι φόροι αποτελούν έξοδο ή στοιχείο της καθαρής θέσης. Αυτό ισχύει και για τους αναβαλλόμενους φόρους και για τον τρέχοντα φόρο της χρήσης. Έτσι, εάν πληρώσει η εταιρία φόρο υπεραξίας, επειδή αναπροσάρμοσε τις αξίες των παγίων, με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα εμφανίζεται χωριστά στον πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων, δηλαδή στην ουσία σαν στοιχείο αφαιρετικό της καθαρής θέσης. Το ίδιο γίνεται και με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με πολύ μεγαλύτερη σαφήνεια. Το ποσό των φόρων υπεραξίας λόγω αναπροσαρμογής των ακινήτων, μεταφέρεται κατευθείαν σε χρέωση της καθαρής θέσης και δεν εμφανίζεται στα αποτελέσματα.

Όταν, όμως, γίνεται μια πρόβλεψη για τους πελάτες ή αντιστραφεί μια πρόβλεψη ή οποιαδήποτε άλλη ενέργεια, η οποία δεν σχετίζεται άμεσα με την καθαρή θέση, τότε ο φόρος εισοδήματος είναι έσοδο ή έξοδο. Σ' αυτήν την περίπτωση, εμφανίζεται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης μετά τα Αποτελέσματα προ Φόρων και διαμορφώνει μαζί με αυτά τα Αποτελέσματα μετά τους Φόρους.

Ένα άλλο στοιχείο που εισάγει το Δ.Λ.Π. 12, είναι η διαφορετική αντιμετώπιση των ζημιών. Ας υποθέσουμε ότι μια εταιρία σ' αυτή τη χρήση παρουσίασε ζημίες που είναι και λογιστικά και φορολογικά ίδιες και ανέρχονται σε €1.000.000. Με τα ελληνικά πρότυπα, θα εμφάνιζε στον ισολογισμό της €1.000.000 ζημίες και στη φορολογική της δήλωση θα εμφάνιζε αυτές τις ζημίες, τις οποίες όμως θα είχε το δικαίωμα να τις εκπέσει στις επόμενες χρήσεις. Εάν υπάρχει μεγάλη πιθανότητα στην επόμενη, ή στις επόμενες δύο χρήσεις τα κέρδη της επιχείρησης να

είναι τέτοια που θα υπερκαλύψουν αυτές τις ζημίες, τότε σε αυτές τις επόμενες χρήσεις η εταιρία θα συμψηφίσει τις ζημίες. Αν τον επόμενο χρόνο εμφανίσει κέρδη €2.000.000, στην πραγματικότητα δεν θα πληρώσει φόρο €500.000, δηλαδή το 25% στα €2.000.000, αλλά θα πληρώσει μόνο τα μισά, γιατί θα συμψηφίσει τις ζημίες της προηγούμενης χρήσης. Με βάση, όμως, το Δ.Λ.Π. 12, εάν η πιθανότητα για συμψηφισμό μελλοντικά των ζημιών αυτών είναι μεγάλη και στηρίζεται σε αποδείξεις, η εταιρία δεν θα εμφανίσει €1.000.000 ζημίες, αλλά μόνο €750.000 και θα εμφανίσει ένα έσοδο από φόρους €250.000, με μια χρέωση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων για το ίδιο ποσό. Έτσι το αποτέλεσμα της συγκεκριμένης χρήσης θα είναι αυτό που αφορά τη χρήση και το αποτέλεσμα της επόμενης χρήσης που θα γίνει ο συμψηφισμός των ζημιών, θα είναι πάλι αυτό που αφορά την επόμενη χρήση.

Για να εμφανίσει, όμως, η εταιρία αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, πρέπει να στηρίζεται όχι μόνο σε εκτιμήσεις της διοίκησης αλλά και αποδείξεις ότι θα συμψηφίσει μελλοντικά αυτές τις απαιτήσεις με φόρους που θα τις επιβληθούν από το δημόσιο. Με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, τηρείται καλύτερα η αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων, αλλά είναι αποτέλεσμα εκτίμησης εάν θα υπάρξουν μελλοντικά κέρδη και πιθανά η εκτίμηση αυτή να έχει αδυναμίες. Αν δεν προβλέπεται να υπάρχει δυνατότητα αυτού του συμψηφισμού, δεν δημιουργεί αναβαλλόμενες απαιτήσεις και επομένως λογίζεται όλο το έξοδο στη χρήση, χωρίς να υπολογιστεί η επίδραση από φόρο.

Στο συγκεκριμένο θέμα, η προσέγγιση με βάση τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα ήταν σύμφωνη με την αρχή της συντηρητικότητας και δεν λογίζονταν πιθανό έσοδο για φόρους από μελλοντικό συμψηφισμό, επειδή δεν ήταν σίγουρο ότι αυτό θα γίνει.

Μία άλλη παράμετρος που πρέπει να εξετάζεται σε αυτές τις περιπτώσεις είναι και οι επιδράσεις από το φορολογικό έλεγχο. Ο φορολογικός έλεγχος μπορεί να αναμορφώσει με «λογιστικές διαφορές» τη ζημία και στην πράξη να ακυρώσει το δικαίωμα συμψηφισμού της. Αν γίνει κάτι τέτοιο και έχουμε δημιουργήσει αναβαλλόμενη απαίτηση για την έκπτωση της ζημίας, τότε όταν θα γίνει ο φορολογικός έλεγχος, οι «διαφορές» που θα λογίσουμε θα έχουν και το ποσό της αντιστροφής της απαίτησης. Δηλαδή θα εμφανίσουμε επιβαρύνσεις από τον έλεγχο περισσότερες από αυτές που θα πληρώσουμε, κάτι που άλλωστε είναι πραγματικό σε αυτές τις περιπτώσεις.

Εκτός από τις διαφορές του φορολογικού ελέγχου, όμως, υπάρχουν και οι «λογιστικές διαφορές», οι διαφορές δηλαδή οι οποίες αναλυτικά κάθε χρόνο αναφέρονται στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος. Με βάση το Δ.Λ.Π. 12, αυτές οι διαφορές καταρχήν θα έπρεπε να εμφανίζονται και λογιστικά. Το σημαντικό είναι ότι αυτές οι διαφορές γνωστοποιούνται μέσω των σημειώσεων, ώστε να κατανοεί ο αναγνώστης πώς μια εταιρία σε μια χώρα που έχει συντελεστή 25% για φορολογία εισοδήματος, τελικά πληρώνει ένα φόρο ή λογίζει ένα φόρο, ο οποίος είναι 30% ή 20% στο προ φόρων αποτέλεσμα της.

2.8 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ

Το Δ.Λ.Π. 12 συγκρίνει τη λογιστική αξία των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων με την αντίστοιχη φορολογική τους βάση, προκειμένου να αναγνωρίσει την προκύπτουσα αναβαλλόμενη φορολογία.

Φορολογική βάση ενός περιουσιακού στοιχείου ή μίας υποχρέωσης είναι το ποσό με το οποίο αναγνωρίζεται για φορολογικούς σκοπούς.

Συγκεκριμένα:

- **Φορολογική βάση ενός περιουσιακού στοιχείου** είναι το ποσό που θα είναι εκπεστέο φορολογικά από μελλοντικά φορολογητέα οικονομικά οφέλη που θα εισρεύσουν σε μια επιχείρηση, όταν αυτή ανακτήσει τη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου. Στην περίπτωση που αυτά τα οικονομικά οφέλη δεν θα είναι φορολογητέα, τότε η φορολογική βάση του περιουσιακού στοιχείου ενεργητικού είναι ίση με τη λογιστική του αξία.
- **Φορολογική βάση μιας υποχρέωσης** είναι η λογιστική αξία της, μείον κάθε ποσό που θα είναι εκπεστέο φορολογικά σε σχέση με αυτή την υποχρέωση σε μελλοντικές χρήσεις. Στην περίπτωση εσόδου το οποίο εισπράττεται προκαταβολικά (προεισπραχθέντα έσοδα), η φορολογική βάση της προκύπτουσας υποχρέωσης είναι η λογιστική αξία της, μείον κάθε ποσό του εσόδου που δε θα είναι φορολογητέο σε μελλοντικές χρήσεις.

Παράδειγμα	Φορολογική Βάση
Μηχανολογικός Εξοπλισμός με αξία κτήσης €5.000 και αναπόσβεστη αξία €4.000. Έχουν εκπέσει φορολογικές	Φορολογική Βάση = €3.500, δηλαδή ποσό που θα εκπέσει από τα μελλοντικά φορολογητέα εισοδήματα (Συνολικό

αποσβέσεις €1.500.	εκπιπόμενο ποσό €5.000 μείον ποσό που έχει ήδη εκπέσει €1.500)
Δεδουλευμένα Έξοδα Αποζημίωσης Προσωπικού €7.000, τα οποία είναι εκπεστέα φορολογικά κατά την καταβολή τους (ταμειακή βάση).	Φορολογική Βάση = μηδέν (Λογιστική αξία €7.000 μείον το ποσό που θα είναι εκπεστέο φορολογικά σε μελλοντικές χρήσεις €7.000).
Προεισπραχθέντα έσοδα (λογαριασμός υποχρεώσεων) €3.000 τα οποία φορολογούνται κατά την είσπραξη (ταμειακή βάση).	Φορολογική Βάση = μηδέν (Λογιστική αξία €3.000 μείον το ποσό του εσόδου που δε θα φορολογηθεί σε μελλοντικές χρήσεις €3.000).
Λογαριασμός Πελατών με υπόλοιπο €6.000.	Φορολογική Βάση = €6.000. Τα οικονομικά οφέλη από την είσπραξη των απαιτήσεων δεν θα είναι φορολογητέα, επομένως η φορολογική βάση των πελατών είναι ίση με λογιστική αξία.
Μακροπρόθεσμο Δάνειο με υπόλοιπο €8.000.	Φορολογική Βάση = €8.000. Η εξόφληση του δανείου δεν θα έχει καμία φορολογική συνέπεια, επομένως η φορολογική βάση του δανείου είναι ίση με τη λογιστική αξία.
Έξοδα Αναδιοργάνωσης €2.000, τα οποία έχουν βαρύνει τα αποτελέσματα. Φορολογικά μπορούν να αποσβεστούν σε πέντε έτη. Έχουν αποσβεστεί κατά €800.	Φορολογική Βάση = €1.200, δηλαδή το ποσό που θα εκπέσει φορολογικά στις επόμενες χρήσεις.
Αυτοκίνητο Ι.Χ. με αναπόσβεστη αξία €6.000. Για φορολογικούς σκοπούς οι υπολογιζόμενες αποσβέσεις, εκπίπτουν μόνο κατά 60%. Σε περίπτωση πώλησης δεν υπάρχει φορολογική επίδραση.	Φορολογική Βάση = €3.600. Τις επόμενες χρήσεις θα διενεργηθούν συνολικά €6.000 αποσβέσεις, εκ των οποίων θα εκπέσει φορολογικά το ποσό των €3.600. Ωστόσο, για τη διαφορά αυτή δεν θα αναγνωριστεί αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση, γιατί προέρχεται από την αρχική αναγνώριση του στοιχείου και κατά το χρόνο της συναλλαγής αυτή δεν επηρεάζει ούτε το λογιστικό αποτέλεσμα,

2.9 ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

Αναβαλλόμενοι φόροι είναι η διαφορά μεταξύ του ποσού των φόρων που υπολογίζονται για μια περίοδο λειτουργίας μιας επιχείρησης, με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία και του ποσού των φόρων που θα προέκυπτε για την ίδια περίοδο λειτουργίας της ίδιας επιχείρησης, με βάση τα λογιστικά κέρδη και τον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή. Η λογιστική αρχή, η εφαρμογή της οποίας επιβάλλει τον υπολογισμό Αναβαλλόμενων Φόρων είναι η αρχή της συσχέτισης των εσόδων με τα έξοδα.

Το Δ.Λ.Π. 12 για τον προσδιορισμό των αναβαλλόμενων φόρων υιοθετεί τη μέθοδο της υποχρέωσης του Ισολογισμού. Συγκρίνει δηλαδή τη λογιστική αξία των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων με τη φορολογική τους βάση, ώστε να προσδιοριστούν οι προσωρινές διαφορές και ο αντίστοιχος αναβαλλόμενος φόρος. Σύμφωνα με αυτή τη μέθοδο, ο φόρος της χρήσεως περιλαμβάνει α) την πρόβλεψη για πληρωτέους φόρους, β) το ποσό που προβλέπεται ότι είναι πληρωτέο ή ότι έχει προπληρωθεί σχετικά με τις λογιστικές διαφορές που δημιουργούνται ή τακτοποιούνται κατά την τρέχουσα χρήση και γ) τις προσαρμογές στον Ισολογισμό των υπολοίπων αναβαλλόμενων επιπτώσεων από φόρους που είναι αναγκαίες για να αντικατοπτρίζονται είτε οι αλλαγές των φορολογικών συντελεστών είτε η επιβολή νέων φόρων.

Όταν η επιχείρηση αναγνωρίζει ένα στοιχείο του ενεργητικού, τότε αναμένει μελλοντικά να ανακτήσει τη λογιστική αξία του με την πώλησή του (π.χ. εμπορεύματα) ή με τη χρήση του για την απόκτηση άλλων στοιχείων (π.χ. μηχανήματα παραγωγής). Παράλληλα με την αναγνώριση των στοιχείων του ενεργητικού η επιχείρηση αναμένει να έχει μία φορολογική έκπτωση η οποία να είναι ίση με τη φορολογική βάση των στοιχείων αυτών. Η έκπτωση προκύπτει καθώς η επιχείρηση αναλώνει τα στοιχεία ή τις υπηρεσίες που αυτά ενσωματώνουν (π.χ. μεταφορά της αξίας των εμπορευμάτων και των αποσβέσεων στο κόστος πωλήσεων με την αντίστοιχη μείωση των φορολογικών κερδών).

Όταν η λογιστική αξία των στοιχείων του ενεργητικού είναι μεγαλύτερη από τη φορολογική τους βάση, τότε αντίστοιχα και τα έξοδα που θα αφαιρεθούν από τα λογιστικά κέρδη όταν το στοιχείο πωληθεί ή χρησιμοποιηθεί, θα είναι μεγαλύτερα από τις φορολογικές εκπτώσεις που θα έχουν τα στοιχεία αυτά. Θα προκύψει λοιπόν, φορολογητέο κέρδος μεγαλύτερο από το λογιστικό και θα καταβληθεί μεγαλύτερος φόρος εισοδήματος. Δημιουργείται, δηλαδή, μια μελλοντική φορολογική υποχρέωση που αναγνωρίζεται ως Αναβαλλόμενη Φορολογική Υποχρέωση.

Όταν η λογιστική αξία των στοιχείων του ενεργητικού είναι μικρότερη από τη φορολογική τους βάση, τότε αναμένεται ότι οι φορολογικές εκπτώσεις στο μέλλον θα είναι μεγαλύτερες και επομένως θα πληρωθεί μικρότερος φόρος. Δημιουργείται δηλαδή ένα φορολογικό όφελος (Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση) το οποίο αναγνωρίζεται σήμερα εφόσον η επιχείρηση θα έχει αρκετά μελλοντικά φορολογικά κέρδη έτσι ώστε να επωφεληθεί από αυτή τη φορολογική έκπτωση.

Στην περίπτωση των υποχρεώσεων η τεχνική που ακολουθείται είναι η αντίστροφη. Όταν η λογιστική αξία μίας υποχρέωσης είναι μεγαλύτερη από τη φορολογική της βάση τότε δημιουργείται μια προσωρινή εκπεστέα διαφορά, οπότε αναγνωρίζεται αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση. Η τακτοποίηση της υποχρέωσης θα οδηγήσει σε εκροή οικονομικών πόρων από την επιχείρηση χωρίς να επηρεάζεται το λογιστικό αποτέλεσμα. Στην περίπτωση, όμως, που η εκροή ή μέρος αυτής αφαιρεθεί από το μελλοντικό φορολογητέο κέρδος τότε μειώνεται ο φόρος εισοδήματος που θα καταβληθεί και κατά συνέπεια δημιουργείται μια απαίτηση που αφορά ένα μελλοντικό φορολογικό όφελος.

Ανάλογα με το είδος των διαφορών, διακρίνονται οι ακόλουθες περιπτώσεις:

Διαφορές μεταξύ του Λογιστικού και Φορολογητέου Αποτελέσματος
--

<p>Οι Μόνιμες Διαφορές αγνοούνται</p>	<p>Οι Προσωρινές Διαφορές διακρίνονται σε:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Φορολογητέες Προσωρινές Διαφορές, οπότε αναγνωρίζεται Αναβαλλόμενη Φορολογική Υποχρέωση - Εκπεστέες Προσωρινές Διαφορές, οπότε αναγνωρίζεται Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση
--	--

Οι μόνιμες διαφορές δεν δημιουργούν υποχρέωση αναγνώρισης αναβαλλόμενης φορολογίας, διότι πρόκειται για έξοδα ή έσοδα που επηρεάζουν μόνο το φορολογητέο ή μόνο το λογιστικό αποτέλεσμα.

Παράδειγμα	Λογιστικά Κέρδη	Φορολογικά κέρδη
Αφορολόγητα έσοδα (π.χ. μερίσματα)	Προστίθενται στα κέρδη	Καμία Επίδραση
Μη εκπιπτόμενα έξοδα (π.χ. ένα ποσοστό των εξόδων συντήρησης επιβατικών αυτοκινήτων)	Αποτελούν έξοδα της χρήσης που μειώνουν τα κέρδη	Δεν λαμβάνονται υπόψη ως έξοδα.
Αφορολόγητες εκπτώσεις (π.χ. έκπτωση επιπλέον 50% των εργοδοτικών εισφορών από το φορολογητέο κέρδος ως κίνητρο για την πρόσληψη ανέργων).	Καμία Επίδραση.	Αφαιρούνται από τα φορολογητέα κέρδη.

2.9.1 Αναβαλλόμενη Φορολογική Υποχρέωση

Για όλες τις φορολογητέες προσωρινές διαφορές αναγνωρίζεται μία αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση, εκτός από τις περιπτώσεις που η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση προκύπτει από:

- (α) την αρχική αναγνώριση της υπεραξίας, ή
- (β) την αρχική αναγνώριση ενός περιουσιακού στοιχείου ή μίας υποχρέωσης από συναλλαγή η οποία:
 - (i) δεν συνίσταται σε ενοποίηση επιχειρήσεων, και
 - (ii) κατά τον χρόνο της συναλλαγής, αυτή δεν επηρεάζει ούτε το λογιστικό κέρδος, ούτε το φορολογητέο κέρδος (φορολογική ζημία).

Οι φορολογητέες προσωρινές διαφορές, που στην ουσία αποτελούν διαφορές μεταξύ της λογιστικής αξίας ενός στοιχείου και της φορολογικής του βάσης η οποία θα οδηγήσει στο μέλλον σε πληρωμή υψηλότερων φόρων, προκύπτουν όταν:

Λογιστική αξία στοιχείου του ενεργητικού > Φορολογική Βάση

Τότε, δημιουργούνται φορολογητέα ποσά στο μέλλον καθώς οι μελλοντικές φορολογικές αποσβέσεις είναι χαμηλότερες των λογιστικών αποσβέσεων. Άρα η επιχείρηση οδηγείται στο μέλλον σε πληρωμή υψηλότερων φόρων.

Ορισμένες φορολογητέες προσωρινές διαφορές προκύπτουν όταν έσοδα ή έξοδα περιλαμβάνονται στο λογιστικό αποτέλεσμα μιας χρήσης, αλλά στο φορολογητέο αποτέλεσμα διαφορετικής χρήσης, με συνέπεια να καταβάλλεται μικρότερος φόρος στην τρέχουσα χρήση και να αναβάλλεται για μελλοντικές χρήσεις η πληρωμή του φόρου. Τέτοιες προσωρινές διαφορές συχνά αναφέρονται και ως χρονικές διαφορές. Η λογιστική εγγραφή που γίνεται είναι η εξής:

Αποτελέσματα χρήσεως

(Φόρος εισοδήματος)

ή

Ίδια Κεφάλαια

(Διαφορά προσαρμογής)

Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις
(Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος)

Σχέση εξόδου (εσόδου) φόρου και αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων

- ✓ Όταν το υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων **μειώνεται**, τότε προκύπτει **έσοδο φόρου**.
- ✓ Όταν το υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων **αυξάνεται**, τότε προκύπτει **έξοδο φόρου**.

Προσωρινές διαφορές μπορεί επιπλέον να προκύψουν όταν:

- Κατά την πρώτη ενοποίηση, το κόστος εξαγοράς κατανέμεται στα επιμέρους στοιχεία του ενεργητικού που αποκτήθηκαν και στις υποχρεώσεις που έχουν αναληφθεί, με βάση την εύλογη αξία τους, αλλά χωρίς καμία ισοδύναμη αναμόρφωση της φορολογικής βάσης των στοιχείων αυτών.
- Αναπροσαρμόζεται η λογιστική αξία στοιχείων του ενεργητικού (π.χ. αποτίμηση στην εύλογη αξία με βάση το Δ.Λ.Π. 16), χωρίς να διενεργείται ισοδύναμη αναμόρφωση για φορολογικούς σκοπούς.
- Προκύπτει υπεραξία κατά την ενοποίηση επιχειρήσεων.

Παράδειγμα	Λογιστικά Κέρδη	Φορολογικά Κέρδη
Φορολογικές αποσβέσεις αυξημένες σε σχέση με τις λογιστικές (Λογιστική Αξία > Φορολογική Βάση)	Αφαιρούνται αποσβέσεις π.χ. 20% σε 5 χρήσεις.	Αφαιρούνται αποσβέσεις π.χ. 50% σε 2 χρήσεις.
Έσοδα χρήσης εισπρακτέα ποσού €3.000 φορολογητέα σε ταμειακή βάση. Άρα η φορολογική βάση είναι ίση με μηδέν (Λογιστική Αξία > Φορολογική Βάση)	Προστίθενται στα κέρδη όταν καταστούν δεδουλευμένα (τρέχουσα χρήση).	Προστίθενται στο φορολογητέο εισόδημα όταν εισπραχθούν (επόμενη χρήση).

<p>Αναπροσαρμογή λογιστικής αξίας ακινήτων, χωρίς ανάλογη αναπροσαρμογή της φορολογικής τους αξίας. (Λογιστική αξία > Φορολογική Βάση).</p>	<p>Αφαιρούνται αυξημένες αποσβέσεις στην παρούσα και στις επόμενες χρήσεις.</p>	<p>Οι επιπλέον αποσβέσεις δεν αναγνωρίζονται. Θα προσδιοριστεί μεγαλύτερο κέρδος (κατά το ποσό των αυξημένων λογιστικών αποσβέσεων) κατά την πώληση του παγίου σε μελλοντική χρήση.</p>
--	---	---

2.9.2 Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση

Για όλες τις εκπεστέες προσωρινές διαφορές αναγνωρίζεται μια αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση, στο βαθμό που πιθανολογείται ότι θα υπάρχει διαθέσιμο φορολογητέο κέρδος έναντι του οποίου η εκπεστέα προσωρινή διαφορά μπορεί να αξιοποιηθεί, εκτός αν η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση προκύπτει κατά την αρχική αναγνώριση ενός περιουσιακού στοιχείου ή μίας υποχρέωσης από συναλλαγή η οποία:

- (α) δεν συνίσταται σε ενοποίηση επιχειρήσεων, και
- (β) κατά το χρόνο της συναλλαγής, δεν επηρεάζει ούτε το λογιστικό κέρδος ούτε το φορολογητέο κέρδος (φορολογική ζημία).

Οι εκπεστέες προσωρινές διαφορές, που είναι οι προσωρινές διαφορές που θα καταλήξουν σε ποσά που είναι εκπεστέα κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους (ζημίας) των μελλοντικών χρήσεων καθώς η λογιστική αξία του στοιχείου του ενεργητικού ή της υποχρέωσης ανακτάται ή διακανονίζεται, οφείλονται σε συναλλαγές ή οικονομικά γεγονότα που έχουν ως συνέπεια να καταβάλλεται μεγαλύτερος φόρος στην τρέχουσα χρήση και χαμηλότερος σε μελλοντικές, εξαιτίας της αναμενόμενης φορολογικής έκπτωσης στις μελλοντικές χρήσεις. Οι εκπεστέες προσωρινές διαφορές προκύπτουν όταν:

Λογιστική αξία στοιχείου του ενεργητικού < Φορολογική βάση

ή

Λογιστική αξία υποχρέωσης > Φορολογική βάση

Η λογιστική εγγραφή που γίνεται είναι η εξής:

Μακροπρόθεσμες απαιτήσεις

(Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος)

Υποχρεώσεις από φόρους-τέλη

(Οφειλόμενος φόρος εισοδήματος)

Σχέση εξόδου (εσόδου) φόρου και αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

✓ Όταν το υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων **μειώνεται**, τότε προκύπτει **έξοδο φόρου**.

✓ Όταν το υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων **αυξάνεται**, τότε προκύπτει **έσοδο φόρου**.

Παράδειγμα	Λογιστικά Κέρδη	Φορολογικά Κέρδη
Μειωμένες φορολογικές αποσβέσεις (Λογιστική Αξία παγίων < Φορολογική Βάση)	Αφαιρούνται αποσβέσεις π.χ. 33% σε 3 χρήσεις.	Αφαιρούνται αποσβέσεις π.χ. 20% σε 5 χρήσεις.
Αποδοχές συνταξιοδότησης προσωπικού που εκπίπτουν σε ταμειακή βάση. Άρα η φορολογική βάση είναι ίση με μηδέν (Λογιστική Αξία υποχρέωσης > Φορολογική Βάση)	Αφαιρούνται από τα κέρδη όταν καταστούν δεδουλευμένα (τρέχουσα χρήση).	Αφαιρούνται από το φορολογητέο κέρδος όταν καταβληθούν (μελλοντική χρήση).
Έξοδα ίδρυσης και πρώτης εγκατάστασης. Έχουν μηδενική λογιστική αξία, αλλά η φορολογική βάση είναι ίση με το ποσό που μπορεί να εκπέσει στο μέλλον	Αφαιρούνται από τα λογιστικά κέρδη της χρήσης στην οποία διενεργούνται.	Είναι πιθανό να αποσβένονται εντός 5 χρήσεων.

2.9.3 Προϋποθέσεις αναγνώρισης Αναβαλλόμενης Φορολογικής Απαίτησης

Προκειμένου να αναγνωριστεί μια αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση, απαραίτητη προϋπόθεση είναι να πιθανολογείται ότι η επιχείρηση θα έχει μελλοντικά φορολογητέο κέρδος ή επαρκείς φορολογητέες, προσωρινές διαφορές, έτσι ώστε να μπορεί να χρησιμοποιήσει τις αντίστοιχες εκπεστές προσωρινές διαφορές.

Το φορολογητέο κέρδος ή οι προσωρινές φορολογητέες διαφορές θα πρέπει να αφορούν την ίδια επιχείρηση και την ίδια φορολογική αρχή με τις εκπεστές διαφορές, και να προκύψουν:

- στη χρήση που αναμένεται να αναστραφούν οι εκπεστές προσωρινές διαφορές, ή
- σε χρήσεις στις οποίες η φορολογική ζημιά που προκύπτει από τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, μπορεί να μεταφερθεί για συμψηφισμό στο μέλλον ή στο παρελθόν.

Μια αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση αντανακλά ουσιαστικά ένα δικαίωμα που έχει η επιχείρηση να καταβάλλει στο μέλλον λιγότερους φόρους. Για να μπορέσει, όμως, να εξασκήσει αυτό το δικαίωμα, θα πρέπει να έχει στο μέλλον επαρκές φορολογητέο εισόδημα.

Το φορολογητέο κέρδος μπορεί να προκύψει είτε από τη μελλοντική κερδοφορία της επιχείρησης είτε επειδή η επιχείρηση έχει, ήδη, δημιουργήσει υποχρέωση για αυξημένο φόρο στο μέλλον (δηλαδή έχει αναγνωρίσει μια αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση).

Στην περίπτωση που η επιχείρηση δεν έχει αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις για να συμψηφίσει τις αντίστοιχες απαιτήσεις και δεν αναμένει ότι θα έχει επαρκή μελλοντικά κέρδη, τότε δεν πρέπει να αναγνωρίζει την αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση.

Σημειώνεται ότι, όταν σε μια χρήση προκύπτει αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση, τότε αναγνωρίζεται και έσοδο φόρου. Η αρχή της συντηρητικότητας επιβάλλει το ποσό αυτό να αναγνωρίζεται, μόνο εφόσον η είσπραξή του (ή ο συμψηφισμός του με αντίστοιχη υποχρέωση) θεωρείται βέβαιη.

2.10 ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

2.10.1 Αχρησιμοποίητες Φορολογικές Ζημίες και αχρησιμοποίητοι Φόροι – Έσοδα

Αν μια επιχείρηση παρουσιάζει ζημίες τις οποίες μπορεί να μεταφέρει σε μελλοντικές χρήσεις, τότε μελλοντικά θα καταβάλλει λιγότερους φόρους συμψηφίζοντας τα μελλοντικά της κέρδη με τις ζημίες αυτές. Το φορολογικό όφελος από την πραγματοποίηση ζημιών αναγνωρίζεται στην περίοδο που προέκυψαν οι ζημίες και εφόσον η επιχείρηση έχει το δικαίωμα συμψηφισμού. Για τη μεταφορά αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών και πιστωτικών φόρων θα πρέπει να αναγνωρίζεται μια αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση κατά την έκταση που πιθανολογείται ότι θα υπάρξει μελλοντικό φορολογητέο κέρδος έναντι του οποίου μπορεί να χρησιμοποιηθούν. Τα κριτήρια αναγνώρισης αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που προκύπτουν με αυτό τον τρόπο είναι ίδια με τα κριτήρια για την αναγνώριση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που προκύπτουν από εκπεστές φορολογικές διαφορές.

Η ύπαρξη φορολογικών ζημιών συνηγορεί στην πιθανότητα να μην υπάρξει μελλοντικό φορολογητέο κέρδος για την επιχείρηση. Θα πρέπει επομένως οι επιχειρήσεις που παρουσιάζουν το τελευταίο διάστημα ζημίες, να αναγνωρίζουν αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις μόνο κατά την έκταση που έχουν επαρκείς φορολογητέες προσωρινές διαφορές ή όταν υπάρχει άλλη πειστική απόδειξη ότι θα υπάρξει επαρκές φορολογητέο κέρδος για το συμψηφισμό των αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών και πιστωτικών φόρων.

Το Δ.Λ.Π. 12 απαιτεί να γνωστοποιείται το ποσό και η φύση της απόδειξης της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης.

Οι αχρησιμοποίητες φορολογικές διαφορές ή οι αχρησιμοποίητοι πιστωτικοί φόροι μπορούν να χρησιμοποιηθούν όταν:

- η επιχείρηση έχει επαρκείς φορολογητέες προσωρινές διαφορές που θα καταλήξουν σε φορολογητέα ποσά έναντι των οποίων οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημίες ή οι αχρησιμοποίητοι πιστωτικοί φόροι μπορούν να χρησιμοποιηθούν και αφορούν την ίδια φορολογική αρχή και την ίδια φορολογούμενη οντότητα.

- πιθανολογείται ότι η επιχείρηση θα παρουσιάσει φορολογητέα κέρδη πριν από τη λήξη της περιόδου εντός της οποίας έχει το δικαίωμα συμψηφισμού.
- οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημίες προέρχονται από συγκεκριμένες αιτίες που είναι απίθανο να ξανασυμβούν (π.χ. έκτακτα γεγονότα που οδηγούν σε έκτακτες ζημίες).
- υπάρχει στην επιχείρηση φορολογικός προγραμματισμός που θα δημιουργήσει φορολογητέο κέρδος στην περίοδο που οι αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημίες ή οι αχρησιμοποίητοι πιστωτικοί φόροι μπορεί να χρησιμοποιηθούν.

2.10.2 Αναπροσαρμογή Αξίας Στοιχείων του Ενεργητικού

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (π.χ. Δ.Λ.Π. 16 «Ενσώματες Ακινήτοποιήσεις», Δ.Λ.Π. 38 «Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία», Δ.Λ.Π. 39 «Χρηματοπιστωτικά Μέσα», Δ.Λ.Π. 40 «Επενδύσεις σε Ακίνητα») επιτρέπουν ορισμένα στοιχεία του ενεργητικού να αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους. Όταν η φορολογική νομοθεσία αναγνωρίζει την αποτίμηση αυτή επηρεάζεται το φορολογητέο κέρδος και αναπροσαρμόζεται αντίστοιχα η φορολογική βάση του στοιχείου, τότε δεν δημιουργείται ανάγκη αναγνώρισης αναβαλλόμενης φορολογίας. Όταν, όμως, η αποτίμηση αυτή δεν επηρεάζει το φορολογητέο κέρδος και δεν αναπροσαρμόζεται αντίστοιχα η φορολογική βάση του στοιχείου, πρέπει να αναγνωριστεί αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση ή υποχρέωση.

Η διαφορά μεταξύ της αναπροσαρμοσμένης λογιστικής αξίας και της φορολογικής βάσης (π.χ. λογιστική αξία > φορολογική βάση) αποτελεί μια προσωρινή διαφορά και δημιουργεί μια αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση που θα διακανονιστεί:

- με την πώληση του στοιχείου. Η λογιστική αξία του στοιχείου θα αναπτυχθεί και θα προκύψει ένα λογιστικό αποτέλεσμα από την πώληση. Ωστόσο, ο φόρος που θα καταβληθεί θα είναι μεγαλύτερος αφού το φορολογητέο κέρδος θα έχει προσδιορισθεί με τη μικρότερη φορολογική βάση του στοιχείου (μικρότερη κατά την υπεραξία της αναπροσαρμογής).

- με τη χρήση του στοιχείου. Σταδιακά η λογιστική αξία θα ανακτάται μέσω των αποσβέσεων και θα επιφέρει φορολογητέο κέρδος μεγαλύτερο διότι οι φορολογικές αποσβέσεις θα είναι μικρότερες (υπολογισμένες στο κόστος).

Όταν από την αναπροσαρμογή προκύπτει ότι η λογιστική αξία περιουσιακού στοιχείου είναι μεγαλύτερη από τη φορολογική του βάση, τότε αναγνωρίζεται αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση. Σύμφωνα με τις βασικές αρχές του Δ.Λ.Π. 12, ο αναβαλλόμενος φόρος πρέπει να αναγνωρίζεται με τον ίδιο τρόπο που λογιστικοποιείται η συναλλαγή ή το οικονομικό γεγονός που δημιουργεί το φόρο αυτό.

Για παράδειγμα, στην περίπτωση της αναπροσαρμογής της αξίας παγίων στοιχείων του ενεργητικού σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 16, ο αναβαλλόμενος φόρος χρεώνεται απευθείας στο λογαριασμό των Ιδίων Κεφαλαίων «Αποθεματικά από την αναπροσαρμογή της αξίας στοιχείων του ενεργητικού».

Στην περίπτωση, όμως, που το σχετικό κέρδος της αναπροσαρμογής έχει μεταφερθεί στα αποτελέσματα (γιατί σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 16 αντιστρέφει μια ζημιά από μείωση της αξίας του ίδιου στοιχείου που είχε αναγνωριστεί ως έξοδο προγενέστερα), τότε και η αντίστοιχη αναβαλλόμενη φορολογία αναγνωρίζεται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης.

Αντίθετα, όταν από την αναπροσαρμογή προκύπτει ότι η λογιστική αξία στοιχείου του ενεργητικού είναι μικρότερη από τη φορολογική βάση, αναγνωρίζεται μία αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση. Η απαίτηση αυτή πιστώνεται είτε στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης είτε απευθείας στον λογαριασμό των Ιδίων Κεφαλαίων «Αποθεματικά από την αναπροσαρμογή της αξίας στοιχείων του ενεργητικού», ανάλογα με το πού έχει χρεωθεί η αντίστοιχη ζημιά από μείωση της αξίας του στοιχείου.

2.10.3 Συνενώσεις Επιχειρήσεων

Στην περίπτωση της συνένωσης επιχειρήσεων (Δ.Π.Χ.Π. 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων»), το κόστος της απόκτησης κατανέμεται στα επιμέρους στοιχεία του ενεργητικού που αποκτήθηκαν και των υποχρεώσεων που εκτιμάται ότι αναλήφθηκαν, με βάση την εύλογη αξία τους κατά την ημέρα της απόκτησης.

Προσωρινές διαφορές προκύπτουν όταν η φορολογική βάση των στοιχείων που αποκτήθηκαν δεν επηρεάζεται από την αξία που τους αποδίδεται κατά την

ενοποίηση, αλλά εξακολουθούν να είναι ίσα με το κόστος του προηγούμενου κατόχου.

2.10.4 Υπεραξία

Η διαφορά μεταξύ του κόστους απόκτησης και της εύλογης αξίας των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων που αποκτώνται, αναγνωρίζεται ως υπεραξία (Goodwill) σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Π. 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων». Η υπεραξία, επομένως, είναι μια υπολειμματική αξία.

Οι περισσότερες φορολογικές αρχές δεν αναγνωρίζουν την υπεραξία, δηλαδή δεν επιτρέπουν την έκπτωση της υπεραξίας κατά την εκποίηση της θυγατρικής ή αντίστοιχα την έκπτωση ζημίας από μείωση της αξίας της υπεραξίας (Δ.Λ.Π. 36 «Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων»), με αποτέλεσμα να δημιουργείται μία διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας της υπεραξίας και της (συνήθως μηδενικής) φορολογικής της βάσης.

Το Δ.Λ.Π. 12 απαγορεύει την αναγνώριση αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης σε σχέση με την υπεραξία. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η αναγνώριση της αναβαλλόμενης φορολογίας, θα είχε ως συνέπεια την αύξηση της υπεραξίας ως υπολειμματικού ποσού και την εκ νέου αύξηση της αναβαλλόμενης φορολογίας, που οδηγεί με τη σειρά της σε νέα μεταβολή της υπεραξίας. Η απαγόρευση ισχύει μόνο κατά την έκταση που αυτή σχετίζεται με την αρχική αναγνώριση της υπεραξίας.

2.10.5 Επενδύσεις σε Θυγατρικές, Συγγενείς και Κοινοπραξίες

Η λογιστική αξία των επενδύσεων σε θυγατρικές, συγγενείς ή κοινοπραξίες μπορεί να διαφοροποιείται από τη φορολογική τους βάση. Η διαφορά αυτή μπορεί να προκύψει όταν για παράδειγμα α) υπάρχουν αδιανέμητα κέρδη θυγατρικών, συγγενών και κοινοπραξιών, β) η έδρα της θυγατρικής βρίσκεται σε διαφορετική χώρα από αυτή της μητρικής και παρουσιάζει μεταβολές στις τιμές του συναλλάγματος, γ) μειώθηκε η λογιστική αξία της επένδυσης στο ανακτήσιμο ποσό της.

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 12, η επιχείρηση πρέπει να αναγνωρίζει μια αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση για όλες τις φορολογητέες προσωρινές

διαφορές που σχετίζονται με επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες εκτός εάν και στο βαθμό που οι δύο παρακάτω όροι ικανοποιούνται:

- η μητρική, η επενδύτρια επιχείρηση ή μέλος της κοινοπραξίας είναι σε θέση να ελέγξει το χρονικό σημείο αναστροφής της προσωρινής διαφοράς (π.χ. μέσω της μερισματικής πολιτικής)
- πιθανολογείται ότι η προσωρινή διαφορά δε θα αναστραφεί στο ορατό μέλλον.

Όσον αφορά της εκπεστές προσωρινές διαφορές, η επιχείρηση πρέπει να αναγνωρίζει μια αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση για όλες τις εκπεστές προσωρινές διαφορές που σχετίζονται με επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες κατά την έκταση και μόνο που πιθανολογείται ότι:

- η προσωρινή διαφορά θα αναστραφεί στο ορατό μέλλον
- θα υπάρξει φορολογητέο κέρδος έναντι του οποίου η προσωρινή διαφορά μπορεί να χρησιμοποιηθεί.

2.11 ΜΕΤΡΗΣΗ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις πρέπει να αποτιμώνται με βάση τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να εφαρμοσθούν στην περίοδο κατά την οποία θα διακανονιστεί η απαίτηση ή υποχρέωση, λαμβάνοντας υπόψη τους φορολογικούς συντελεστές και νόμους που έχουν τεθεί σε ισχύ ή ουσιαστικά ισχύουν μέχρι την ημερομηνία του Ισολογισμού.

Η κυβέρνηση σε μερικές περιπτώσεις ανακοινώνει τη μελλοντική αλλαγή των φορολογικών συντελεστών χωρίς όμως να έχουν ολοκληρωθεί οι απαραίτητες διαδικασίες για την επίσημη θέσπισή τους (π.χ. δεν έχει δημοσιευθεί ο αντίστοιχος νόμος στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης). Όταν εκτιμάται ότι η ανακοίνωση ουσιαστικά σημαίνει και θέσπιση, τότε οι μελλοντικές φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις αποτιμώνται με τη χρήση του νέου (ανακοινωθέντος) φορολογικού συντελεστή.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η αποτίμηση θα πρέπει να αντανακλά τις επακόλουθες φορολογικές συνέπειες του τρόπου με τον οποίο η επιχείρηση σκοπεύει

να ανακτήσει ή να διακανονίσει τη λογιστική αξία των στοιχείων του ενεργητικού ή των υποχρεώσεων.

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 12, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις δεν προεξοφλούνται. Αυτό συμβαίνει διότι η προεξόφληση των απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε αξιόπιστη βάση απαιτεί λεπτομερή προσδιορισμό του χρόνου αναστροφής της προσωρινής διαφοράς, κάτι που είναι εξαιρετικά πολύπλοκο και πρακτικά αδύνατο. Η μη προεξόφληση είναι υποχρεωτική προκειμένου να εξασφαλιστεί η συγκρισιμότητα μεταξύ των οικονομικών καταστάσεων.

Όταν η νομοθεσία προβλέπει διαφορετικούς φορολογικούς συντελεστές για διαφορετικά επίπεδα φορολογικών κερδών, τότε οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις αποτιμώνται με τη χρήση των μέσων συντελεστών που αναμένεται να εφαρμοσθούν στο φορολογητέο κέρδος της επιχείρησης για τις χρήσεις κατά τις οποίες οι προσωρινές διαφορές αναμένεται να αναστραφούν.

Η λογιστική αξία των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων μπορεί να μεταβληθεί ανεξάρτητα από τη μεταβολή των αντίστοιχων προσωρινών διαφορών. Αυτό μπορεί να συμβεί λόγω: α) μεταβολής των φορολογικών συντελεστών ή των φορολογικών νόμων, β) επανεκτίμησης της δυνατότητας ανάκτησης των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και γ) μεταβολής στον αναμενόμενο τρόπο ανάκτησης μίας απαίτησης.

Η λογιστική αξία μιας αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης πρέπει να επανεξετάζεται σε κάθε ημερομηνία Ισολογισμού. Η επιχείρηση πρέπει να μειώνει τη λογιστική αξία μίας αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης κατά την έκταση που πιθανολογείται ότι δε θα υπάρχει επαρκές φορολογητέο κέρδος για την αξιοποίηση του οφέλους, μέρους ή του συνόλου της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης. Όταν εκτιμάται ότι θα υπάρξει μελλοντικά επαρκές φορολογητέο κέρδος τότε η μείωση αναστρέφεται.

2.12 ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΦΟΡΩΝ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 1 «Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων» οι τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις καθώς και οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις θα πρέπει να παρουσιάζονται στον Ισολογισμό ως ιδιαίτερα κονδύλια. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και

υποχρεώσεις πρέπει να παρουσιάζονται στα μη κυκλοφορούντα στοιχεία και στις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις αντίστοιχα.

Οι τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις μπορεί να συμψηφίζονται μόνο αν η επιχείρηση έχει το δικαίωμα να συμψηφίσει τα αντίστοιχα ποσά ή όταν προτίθεται είτε να συμψηφίσει την υποχρέωση με την απαίτηση είτε να εισπράξει την απαίτηση και ταυτόχρονα να διακανονίσει την υποχρέωση.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις μπορεί να συμψηφίζονται μόνο αν:

1. η επιχείρηση έχει το νομικό δικαίωμα να συμψηφίσει τις τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις έναντι των τρεχουσών υποχρεώσεων και
2. οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις αφορούν φόρους εισοδήματος που έχουν επιβληθεί από την ίδια φορολογική αρχή και σχετίζονται:
 - με την ίδια φορολογούμενη επιχείρηση ή
 - με διαφορετικές επιχειρήσεις οι οποίες σκοπεύουν να συμψηφίσουν τις τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις με τις υποχρεώσεις ή να εισπράξουν τις απαιτήσεις και συγχρόνως να διακανονίσουν τις υποχρεώσεις σε κάθε μελλοντική χρήση στην οποία οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις θα διακανονιστούν και οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις θα ανακτηθούν.

Οι φόροι έξοδα (έσοδα) που αφορούν στο κέρδος (ζημία) από συνήθεις δραστηριότητες πρέπει να παρουσιάζονται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης. Οι φόροι έξοδα (έσοδα) αποτελούνται από τα εξής συστατικά στοιχεία:

- τον τρέχοντα φόρο έξοδο (έσοδο) της χρήσης
- τον αναβαλλόμενο φόρο έξοδο (έσοδο) ο οποίος προκύπτει από την πίστωση (χρέωση) του λογαριασμού της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης (απαίτησης)
- τη διαφορά μεταξύ του ποσού που είχε αναγνωριστεί για φόρο εισοδήματος προηγούμενων και του ποσού που τελικά επέβαλαν οι φορολογικές αρχές.

2.13 ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΩΝ

Ο λογισμός του τρέχοντος φόρου και των αναβαλλόμενων φόρων συνδέεται με το είδος της συναλλαγής, δηλαδή αν αφορά Αποτελέσματα ή αν έχει άμεση επίδραση στην Καθαρά Θέση. Ο τρέχων και ο αναβαλλόμενος φόρος λογίζεται στα Αποτελέσματα Χρήσης έκτος και αν αφορά:

1. συναλλαγή που επιδρά κατευθείαν στην Καθαρά Θέση ή
2. συνένωση.

Οι αναβαλλόμενοι φόροι μπορεί να αλλάξουν χωρίς να γίνει συναλλαγή, αν π.χ. αλλάξουν οι συντελεστές φορολογίας, αλλάξουν οι εκτιμήσεις για την κερδοφορία κλπ. Σε περιπτώσεις τέτοιων αλλαγών, οι επιδράσεις καταχωρούνται ή στα Αποτελέσματα Χρήσης ή στην Καθαρά Θέση, ανάλογα με το τι αφορούσε και το πώς λογίστηκε η αρχική συναλλαγή.

Ο τρέχων φόρος καταχωρείται κατευθείαν στην Καθαρά Θέση αν αφορά στοιχείο που επιδρά στην Καθαρά Θέση (π.χ. ο φόρος αναπροσαρμογής των παγίων πρέπει να πηγαίνει χρεωστικά στην Καθαρή Θέση).

Οι αναβαλλόμενοι φόροι καταχωρούνται κατευθείαν στην Καθαρά Θέση αν αφορούν στοιχεία που επιδρούν κατευθείαν στην Καθαρά Θέση. Παραδείγματα τέτοιων συναλλαγών αποτελούν: α) αποθεματικά αναπροσαρμογής παγίων, β) προσαρμογές της Καθαράς Θέσης από το Δ.Λ.Π. 8 «Λογιστικές Πολιτικές, Μεταβολές των Λογιστικών Εκτιμήσεων και Λάθη», γ) συναλλαγματικές διαφορές από ενοποίηση θυγατρικών εξωτερικού.

Αν μια συναλλαγή είναι μικτή, δηλαδή επιδρά ταυτόχρονα και στα Αποτελέσματα Χρήσης και στην Καθαρά Θέση, γίνονται υπολογισμοί και λογικές παραδοχές για το διαχωρισμό των αναβαλλόμενων φόρων. Είναι προφανές ότι τα χρεωστικά ποσά φόρου που μεταφέρονται στην Καθαρά Θέση για πιστωτικές αναπροσαρμογές μεταφέρονται κατευθείαν σε υπολογαριασμό των κερδών εις νέο. Αν γίνει μια φορολογική αναπροσαρμογή που ποτέ δε θα γίνει αντίστοιχη λογιστική τότε μεταφέρεται κατευθείαν στα Αποτελέσματα Χρήσης ακόμη κι αν το στοιχείο που αναπροσαρμόζεται επιδρά στην Καθαρά Θέση.

Για τη λογιστική αντιμετώπιση των διαφόρων λογιστικών χειρισμών που προβλέπονται στο Πρότυπο, προτείνεται να προστεθούν οι εξής νέοι λογαριασμοί στο Ε.Γ.Λ.Σ.¹¹ :

¹¹ Γρηγοράκος Θ., ‘‘ΔΛΠ 12 «Φόροι Εισοδήματος», Το σύστημα των αναβαλλόμενων φόρων και τα μειονεκτήματά του’’, Δελτίο Φορολογικής Νομοθεσίας 1285 σελ.1559, 2003

18.60 Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις

18.80 Συμψηφιστέος φόρος εισοδήματος από φορολογικές ζημίες

45.60 Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις

86.60 Έξοδο φόρου εισοδήματος

Με το Δ.Λ.Π. 16 δίνεται η δυνατότητα να αποσβένεται μέρος του αποθεματικού υπεραξίας (η διαφορά αποσβέσεων ανάμεσα σε αξία κτήσης και αξία αναπροσαρμογής) με τη μεταφορά από το αποθεματικό στα κέρδη εις νέο. Τέτοια μεταφορά είναι καθαρή από αναβαλλόμενο φόρο. Επίσης, σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 16, καθαρή από αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση είναι και η μεταφορά του υπολοίπου του αποθεματικού στα κέρδη εις νέο κατά την πώληση παγίου.

2.14 ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

2.14.1 Γνωστοποιήσεις για Φόρους Έξοδα ή Έσοδα

Στις Επεξηγηματικές Σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης πρέπει να γνωστοποιούνται ξεχωριστά τα συστατικά στοιχεία των εξόδων (εσόδων) για φόρους. Στους φόρους έξοδα (έσοδα) περιλαμβάνονται:

- ο τρέχων φόρος έξοδο (ή έσοδο).
- προσαρμογή αναγνωρισμένη στη χρήση για τρέχοντες φόρους προηγούμενων χρήσεων.
- το ποσό του αναβαλλόμενου φόρου έξοδο (έσοδο) που σχετίζεται με τη δημιουργία και αναστροφή των προσωρινών διαφορών.
- το ποσό του αναβαλλόμενου φόρου έξοδο (έσοδο) που σχετίζεται με μεταβολές στους φορολογικούς συντελεστές ή την επιβολή νέων φόρων.
- το ποσό του οφέλους που προκύπτει από τη μη προηγουμένως αναγνωρισθείσα φορολογική ζημία, πιστωτικό φόρο ή προσωρινή διαφορά προηγούμενης χρήσης που χρησιμοποιείται για τη μείωση του τρέχοντος φόρου έξοδο.
- το ποσό του οφέλους από τη μη προηγουμένως αναγνωρισθείσα φορολογική ζημία, πιστωτικό φόρο ή προσωρινή διαφορά προηγούμενης χρήσης που χρησιμοποιείται για τη μείωση του αναβαλλόμενου φόρου έξοδο.

- τον αναβαλλόμενο φόρο έξοδο που προκύπτει από τη μείωση ή αναστροφή προηγούμενης μείωσης μίας αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης.
- το ποσό του φόρου έξοδο (έσοδο) που σχετίζεται με μεταβολές των λογιστικών πολιτικών και λάθη που περιλαμβάνονται στον προσδιορισμό του καθαρού κέρδους (ζημίας) της χρήσης, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Δ.Λ.Π. 8 «Λογιστικές Πολιτικές, Μεταβολές των Λογιστικών Εκτιμήσεων και Λάθη», επειδή δεν είναι δυνατό να αναγνωριστούν αναδρομικά.

2.14.2 Γνωστοποιήσεις για τη σχέση Φορολογικού και Λογιστικού Αποτελέσματος

Η σχέση φόρου έξοδο (έσοδο) και λογιστικού αποτελέσματος μπορεί να επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες όπως έσοδα απαλλασσόμενα από τη φορολογία, έξοδα μη εκπεστέα κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους (ζημίας), την επίπτωση των φορολογικών ζημιών και των φορολογικών συντελεστών εξωτερικού.

Κατά την επεξήγηση της σχέσης μεταξύ φόρου έξοδο (έσοδο) και λογιστικού αποτελέσματος, η επιχείρηση χρησιμοποιεί ένα εφαρμοστέο φορολογικό συντελεστή που παρέχει την πλέον κατανοητή πληροφόρηση στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων. Τις περισσότερες φορές ο πλέον κατανοητός συντελεστής είναι ο εγχώριος συντελεστής φόρου της χώρας στην οποία είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση. Για επιχειρήσεις, όμως, που δραστηριοποιούνται σε διάφορες χώρες μπορεί να είναι πιο κατανοητή η συνάθροιση ξεχωριστών συμφωνιών που καταρτίζονται με τη χρήση των εγχώριων συντελεστών για κάθε επιμέρους χώρα.

Οι πληροφορίες που πρέπει να γνωστοποιούνται ξεχωριστά είναι:

- το σύνολο του τρέχοντος και αναβαλλόμενου φόρου που αφορά στοιχεία που χρεώθηκαν ή πιστώθηκαν στα ίδια κεφάλαια.
- μια εξήγηση της σχέσης μεταξύ του φόρου έξοδο (έσοδο) και του λογιστικού αποτελέσματος με έναν από τους δυο παρακάτω τρόπους:
 - μια αριθμητική συμφωνία μεταξύ του φόρου έξοδο (έσοδο) και του γινομένου του λογιστικού αποτελέσματος πολλαπλασιαζόμενου με το φορολογικό συντελεστή (συντελεστές), γνωστοποιώντας επίσης τη βάση

στην οποία υπολογίζεται ο εφαρμοστέος φορολογικός συντελεστής (συντελεστές)

- μια αριθμητική συμφωνία μεταξύ του μέσου πραγματικού φορολογικού συντελεστή και του εφαρμοστέου φορολογικού συντελεστή γνωστοποιώντας επίσης τη βάση στην οποία ο φορολογικός συντελεστής υπολογίζεται.
- μια εξήγηση των μεταβολών στον εφαρμοστέο φορολογικό συντελεστή σε σχέση με την προηγούμενη χρήση.
- το ποσό και την ημερομηνία της λήξης (αν υπάρχει) των εκπεστών προσωρινών διαφορών, αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών και πιστωτικών φόρων για τους οποίους καμία φορολογική απαίτηση δεν αναγνωρίζεται στον Ισολογισμό.
- το συγκεντρωτικό ποσό των προσωρινών διαφορών που συνδέονται με επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες για το οποίο δεν έχουν αναγνωριστεί αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις.
- σε σχέση με κάθε είδος προσωρινών διαφορών και σε σχέση με κάθε είδος αχρησιμοποίητων πιστωτικών φόρων:
 - το ποσό των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων που αναγνωρίστηκε στον Ισολογισμό για κάθε παρουσιαζόμενη χρήση.
 - το ποσό του αναβαλλόμενου φόρου έξοδο (έσοδο) που αναγνωρίστηκε στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης, αν αυτό δεν είναι εμφανές από τις μεταβολές στα ποσά που αναγνωρίστηκαν στον Ισολογισμό.
- σε σχέση με διακοπείσες εργασίες ο φόρος έξοδο που αφορά:
 - το κέρδος ή τη ζημία από τη διακοπή και
 - το κέρδος ή τη ζημία της χρήσης από συνήθειες εργασίες της διακοπείσας δραστηριότητας μαζί με τα αντίστοιχα ποσά για κάθε προηγούμενη χρήση που παρουσιάζεται.
- στην περίπτωση που η καταβολή μερισμάτων προς του μετόχους έχει συνέπειες για το φόρο έξοδο τότε πρέπει να γνωστοποιείται το ποσό των συνεπειών του φόρου εισοδήματος των μερισμάτων προς τους μετόχους της επιχείρησης, εφόσον τα μερίσματα αυτά προτάθηκαν ή ανακοινώθηκαν πριν οι οικονομικές καταστάσεις εγκριθούν για έκδοση αλλά δεν αναγνωρίστηκαν ως υποχρέωση στις καταστάσεις αυτές.

2.14.3 Γνωστοποιήσεις για Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση

Στην περίπτωση μιας αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης η επιχείρηση πρέπει να γνωστοποιεί το ποσό της απαίτησης και τη φύση της απόδειξης που στηρίζει την αναγνώρισή της όταν:

- η χρησιμοποίηση της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης εξαρτάται από μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, πέραν των κερδών που προκύπτουν από την αναστροφή των υπαρχουσών φορολογητέων προσωρινών διαφορών.
- η επιχείρηση υπέστη ζημία στην τρέχουσα ή σε προηγούμενη χρήση, στην ίδια φορολογική δικαιοδοσία στην οποία προέκυψε η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση.

2.15 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΚΑΙ Δ.Λ.Π. 12

Η πιο σημαντική καινοτομία που εισάγει το Δ.Λ.Π. 12 στην ελληνική λογιστική πρακτική είναι η αναβαλλόμενη φορολογία. Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, ο φόρος εισοδήματος αντιπροσωπεύει το μερίδιο του κράτους στα κέρδη της χρήσεως και λογίζεται διαμέσου του πίνακα διανομής κερδών. Επίσης, υπολογίζεται σύμφωνα με κατάλληλες αναμορφώσεις εξόδων/ εσόδων που δεν αναγνωρίζονται φορολογικά και δεν υπάρχει διάταξη που να ομιλεί περί λογισμού αναβαλλόμενου φόρου. Συγκεκριμένα, με βάση τα άρθρα 45 του Κ.Ν. 2190/1920 και 99 παρ. 1 (α) του ΚΦΕ, ο φόρος δεν διαμορφώνει το ετήσιο λογιστικό αποτέλεσμα αλλά διατίθεται από τα ήδη διαμορφωμένα αποτελέσματα χρήσης. Προκειμένου δε να προσδιορισθεί το σχετικό ποσό φορολογικής επιβάρυνσης, λαμβάνεται ως βάση το λογιστικό αποτέλεσμα χρήσης πλέον ή μείον τις σχετικές λογιστικές διαφορές (δηλ. ποσά εξόδων/ εσόδων που με βάση τους φορολογικούς κανόνες θα πρέπει να αντιμετωπισθούν διαφορετικά από ότι με βάση τους λογιστικούς κανόνες). Δεδομένου επίσης ότι δεν υπάρχει η έννοια του αναβαλλόμενου φόρου, δεν τίθεται θέμα οποιασδήποτε διάκρισης των λογιστικών διαφορών ανάλογα με τη μελλοντική τους εξέλιξη.

Αντίθετα, σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 12 ο φόρος εισοδήματος αποτελεί έξοδο της χρήσης και πρέπει να βαρύνει τα αποτελέσματα της χρήσης που αφορά. Υπολογίζεται επί του λογιστικού αποτελέσματος και αφού ληφθούν υπόψη οι μόνιμες διαφορές μεταξύ λογιστικής και φορολογικής βάσης υπολογισμού. Ο φόρος που αντιστοιχεί στις προσωρινές διαφορές μεταξύ λογιστικών και φορολογικών εξόδων/ εσόδων, λογίζεται στα αποτελέσματα της χρήσης που αφορά και υπολογίζεται σαν διαφορά στοιχείων του ισολογισμού μεταξύ λογιστικής και φορολογικής βάσης αυτών. Όταν μία χρονική διαφορά κλείσει, τότε αντιλογίζεται και ο αντίστοιχος αναβαλλόμενος φόρος, που είχε λογισθεί όταν είχε προκύψει αρχικά η διαφορά.

Για την αναγνώριση αναβαλλόμενου εισπρακτέου/ συμψηφιστέου φόρου, πρέπει να υπάρχει βεβαιότητα ότι η εταιρία θα είναι κερδοφόρος όταν μελλοντικά κλείσει η χρονική αυτή διαφορά, έτσι ώστε να συμψηφίσει την απαίτηση με τη φορολογική υποχρέωση.

Σε περίπτωση ενδεχόμενης φορολογικής υποχρέωσης η οποία ενδέχεται να συμβεί μόνο κατόπιν αποφάσεων της διοίκησης της εταιρίας (π.χ. διανομή ειδικών αφορολόγητων αποθεματικών για τα οποία πρέπει να πληρωθεί φόρος) τότε δεν

υπάρχει υποχρέωση λογισμού του αναβαλλόμενου φόρου, αλλά μόνο γνωστοποίηση αυτού στις οικονομικές καταστάσεις.

Εάν οι χρονικές διαφορές αφορούν στοιχεία καθαρής θέσης, τότε και ο αναβαλλόμενος φόρος επ' αυτών θα λογισθεί απευθείας στην καθαρή θέση και όχι στα αποτελέσματα.

Το Δ.Λ.Π. 12 καθορίζει ένα πλήθος γνωστοποιήσεων που πρέπει να γίνονται αναφορικά με τους φόρους εισοδήματος. Είναι ασύγκριτα περισσότερες γνωστοποιήσεις από τις όποιες πληροφορίες προβλέπονταν με βάση τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα και ιδιαίτερα με βάση το Νόμο 2190/20. Αν οι οικονομικές καταστάσεις αφορούν αμιγώς ελληνικές εταιρίες, οι πληροφορίες αυτές μπορούν στο μεγαλύτερο βαθμό τους να συγκεντρωθούν από τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος. Αν αφορούν ομίλους, των οποίων οι θυγατρικές βρίσκονται σε διάφορες χώρες, είναι πολύ πιο δύσκολο να συγκεντρωθούν οι πληροφορίες, εάν μάλιστα οι εταιρίες δεν παρέχουν στις ατομικές καταστάσεις τους όλες τις απαραίτητες γνωστοποιήσεις.

Οι βασικές διαφορές των ελληνικών λογιστικών προτύπων και των Δ.Λ.Π. όσον αφορά τους φόρους εισοδήματος είναι, σε ομαδοποιημένη διάταξη, οι ακόλουθες¹²:

2.15.1 Προσωρινές διαφορές

Το Δ.Λ.Π. 12 ορίζει την έννοια των "προσωρινών διαφορών" φόρου εισοδήματος, δηλαδή των διαφορών ανάμεσα στο λογιστικό και το υπαγόμενο σε φόρο ποσό, η οποία είναι ανάλογη με την έννοια των "λογιστικών διαφορών" αλλά όχι ίδια. Οι λογιστικές διαφορές με βάση τα Ε.Λ.Π. πρέπει να εκκαθαρίζονται μέσα στη χρήση με τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος, ενώ με τα Δ.Λ.Π., μπορεί να αφορούν περιπτώσεις που θα διακανονιστούν στο μέλλον. Τέτοιες περιπτώσεις υπάρχουν και με τις οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Ε.Λ.Π. (π.χ. αφορολόγητα αποθεματικά που δημιουργούν μελλοντική υποχρέωση, ζημιές εκπεστέες κλπ.). Τα θέματα αυτά δεν ρυθμίζονται από τον εμπορικό νόμο, αλλά από τη σύνθετη φορολογική νομοθεσία της χώρας.

¹² Ντζανάτος Δ., «Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές με τα ελληνικά», 2008

2.15.2 Αναβαλλόμενη φορολογία

Η έννοια των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων ορίζεται από το Δ.Λ.Π. 12 καθώς και των αναβαλλόμενων εσόδων και εξόδων για φόρους. Αντίθετα, με βάση τα Ε.Λ.Π. και την ελληνική φορολογία δεν εμφανίζονται αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις, ακόμη και αν υπάρχουν.

2.15.3 Φόρος εισοδήματος σε ενοποιημένο επίπεδο

Με βάση το Δ.Λ.Π. 12, προβλέπονται λογιστικές ρυθμίσεις για τις περιπτώσεις που η φορολογία εισοδήματος γίνεται σε επίπεδο ομίλου και όχι σε επίπεδο εταιρίας. Στην Ελλάδα δεν ισχύει κάτι τέτοιο και το κάθε νομικό πρόσωπο φορολογείται ειδικά. Στις ενοποιημένες καταστάσεις, όμως, αν περιλαμβάνονται θυγατρικές σε χώρες που έχουν αυτό το καθεστώς και η δομή του ομίλου το επιτρέπει, πρέπει να δίνεται προσοχή στις επιδράσεις από αυτό το γεγονός.

2.15.4 Συνενώσεις και αναβαλλόμενοι φόροι

Στην περίπτωση της συγχώνευσης, με βάση το Δ.Λ.Π. 12, πρέπει η απορροφώμενη εταιρία να υπολογίζει όλους τους αναβαλλόμενους φόρους που την αφορούν και με βάση και αυτούς τους υπολογισμούς να προκύπτει η σχετική υπεραξία συγχώνευσης. Με βάση τα Ε.Λ.Π., στις συγχωνεύσεις η ενοποίηση γίνεται με βάση τα λογιστικά δεδομένα, που δεν περιλαμβάνουν αναβαλλόμενους φόρους. Αν πρόκειται για εξαγορά θυγατρικής, με τα Δ.Λ.Π. γίνεται η ίδια διαδικασία για να προσδιοριστεί η υπεραξία. Με βάση τα Ε.Λ.Π., για τον προσδιορισμό της "Διαφοράς πρώτης ενοποίησης", δεν προβλέπεται ο λογισμός αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων ή υποχρεώσεων.

2.15.5 Φόροι για μετατρέψιμα ομολογιακά χρεωστικά στην καθαρή θέση

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 12, αν συναφθεί ένα μετατρέψιμο ομολογιακό δάνειο και ένα τμήμα του εμφανιστεί στην καθαρή θέση, επειδή αυτό το τμήμα αφορά "έσοδο" πρέπει να χρεωθεί στην καθαρή θέση αντίστοιχος φόρος εισοδήματος με πίστωση των αναβαλλόμενων υποχρεώσεων. Με βάση τα Ε.Λ.Π. για τέτοιου είδους δάνεια, δεν περιλαμβάνονταν τμήμα αυτού στην καθαρή θέση και κατά συνέπεια δεν εμφανίζονταν αντίστοιχος φόρος.

2.15.6 Λογισμός προσωρινών διαφορών με την απόκτηση

Στην περίπτωση που εταιρία αποκτά ένα περιουσιακό στοιχείο που δεν εκπίπτει φορολογικά πρέπει, σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π, να εγγράφεται η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση με χρέωση των φόρων ή της καθαρής θέσης. Αντίθετα, με βάση τα Ε.Λ.Π., τέτοια εγγραφή δεν γίνεται για τις περιπτώσεις που αποκτούνται περιουσιακά στοιχεία ή γίνονται έξοδα που δεν θα εκπέσουν φορολογικά.

2.15.7 Φόροι εισοδήματος στην καθαρή θέση για αναπροσαρμογές παγίων

Όταν γίνεται αναπροσαρμογή παγίων και πιστώνεται η καθαρή θέση με την υπεραξία, θα πρέπει, σύμφωνα με τις επιταγές του Δ.Λ.Π. 12, να χρεωθεί αντίστοιχα η καθαρή θέση με πίστωση κατ' αρχήν των υποχρεώσεων με το ποσό του φόρου υπεραξίας. Με βάση την ελληνική πρακτική, ο φόρος υπεραξίας αναπροσαρμογής επιδρά επίσης στην καθαρή θέση, χωρίς να επιδράσει στα αποτελέσματα, αλλά μέσω του πίνακα διανομής των αποτελεσμάτων.

2.15.8 Φόροι εισοδήματος στην καθαρή θέση για αλλαγές πολιτικών ή διορθώσεις του Δ.Λ.Π. 8

Με βάση το Δ.Λ.Π. 12, αν συνταχθούν αναδιατυπωμένες συγκρίσιμες καταστάσεις προηγούμενων χρήσεων, επειδή άλλαξε λογιστική πολιτική ή διορθώθηκε λάθος σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 8, τότε οι φόροι που αναλογούν στις διαφορές των αναδιατυπώσεων μεταφέρονται στην καθαρή θέση με επίδραση στις αναβαλλόμενες απαιτήσεις ή υποχρεώσεις. Με βάση τα Ε.Λ.Π. δεν επιτρέπεται αναδιατύπωση των συγκρίσιμων οικονομικών καταστάσεων, εφόσον αυτές έχουν εγκριθεί από τη Γενική Συνέλευση. Οι όποιες διορθώσεις εμφανίζονται στα "Αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων" και επιδρούν φορολογικά στην ίδια τη χρήση, εφόσον αναγνωρίζονται.

2.15.9 Φόροι εισοδήματος στην καθαρή θέση από συναλλαγματικές διαφορές θυγατρικών

Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από την ενοποίηση θυγατρικών εξωτερικού μεταφέρονται στην καθαρή θέση, με βάση το Δ.Λ.Π. 12, και αντίστοιχα λογίζεται φόρος εισοδήματος για αυτές, επίσης στην καθαρή θέση. Με

βάση τα Ε.Λ.Π. δεν λογίζεται στον ενοποιημένο ισολογισμό φόρος εισοδήματος για αυτές τις συναλλαγματικές διαφορές.

2.15.10 Παρακράτηση φόρου εισοδήματος μερισμάτων στην καθαρή θέση

Με βάση το Δ.Λ.Π. 12, αν η εταιρία πληρώνει έναν ενιαίο φόρο εισοδήματος για τα μη διανεμόμενα και για τα διανεμόμενα γίνεται επιπλέον παρακράτηση ποσοστού, και αυτή η επιπλέον παρακράτηση χρεώνεται στην καθαρή θέση. Με βάση την ελληνική νομοθεσία σήμερα υπάρχει ένας ενιαίος φόρος για διανεμόμενα και μη διανεμόμενα. Ωστόσο, παλαιότερα που ίσχυε ανάλογο καθεστώς, ο φόρος εισοδήματος δεν μεταφέρονταν άμεσα στην καθαρή θέση, αλλά ούτε και στα αποτελέσματα, αλλά εμφανίζονταν στον "Πίνακα Διανομής Αποτελεσμάτων".

2.15.11 Συγχωνεύσεις, αναγνώριση ζημίας και φόροι

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 12, αν γίνει μία συγχώνευση και η απορροφούμενη εταιρία έχει μία ζημία εκπεστέα φορολογικά, για την οποία δεν έχει εμφανίσει αναβαλλόμενη απαίτηση καθώς δεν ανέμενε να εμφανίσει κέρδη που θα συμψηφίζαν τη ζημία, αλλά η απορροφώσα εταιρία θα έχει κέρδη και θα μπορεί να εκπέσει τη ζημία, τότε κατά τη συγχώνευση η απορροφώσα εταιρία θα λογίσει αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση. Σύμφωνα με τα Ε.Λ.Π., σε ανάλογες περιπτώσεις δεν θα λογίζονταν απαίτηση φόρου, για την εκπεστέα ζημία, αλλά θα εκπίπτονταν όταν αυτό ήταν δυνατό.

2.15.12 Ζημίες εκπεστέες και φορολογική απαίτηση

Αν μία εταιρία έχει ζημίες που εκπίπτονται φορολογικά σε επόμενες χρήσεις και εκτιμά ότι θα έχει κέρδη στις επόμενες χρήσεις να τις συμψηφίσει, σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 12, λογίζει αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση με πίστωση των εξόδων για φόρους εισοδήματος. Ενώ, με τα Ε.Λ.Π., μία τέτοια απαίτηση δεν λογίζεται στα λογιστικά βιβλία, αλλά εκπίπτεται όταν θα υπάρξουν κέρδη, οπότε σε εκείνη τη χρήση ο φόρος εισοδήματος εμφανίζεται μειωμένος σε σχέση με το νόμιμο συντελεστή.

2.15.13 Αχρεωστήτως καταβληθέντες φόροι

Με βάση το Δ.Λ.Π. 12, αν έχουν εισπραχθεί μέσα στη χρήση "αχρεωστήτως καταβληθέντες" σε προηγούμενες χρήσεις φόροι εισοδήματος, αυτό δεν επιδρά στους

φόρους της χρήσης, αλλά άμεσα στην καθαρή θέση, γιατί αποτελεί διόρθωση λάθους τους παρελθόντος. Με βάση τα Ε.Λ.Π., δεν υπάρχει άμεση επίδραση στην καθαρή θέση, ούτε επαναδιατύπωση προηγούμενων καταστάσεων, αλλά θα εμφανιστεί μειωμένος ο φόρος εισοδήματος της τρέχουσας χρήσης.

2.15.14 Συμμετοχές σε εύλογη αξία και φόροι

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 12, αν γίνεται αποτίμηση συμμετοχών σε εύλογη αξία και προκύπτουν διαφορές που δεν αναγνωρίζονται, αυτές επιδρούν στην αναβαλλόμενη φορολογία. Με βάση τα Ε.Λ.Π., οι διαφορές αναπροσαρμογής των συμμετοχών, ακόμη και αν γίνονται σε "τρέχουσες" αξίες, επιδρούν άμεσα στα αποτελέσματα και κατά κανόνα αποτελούν μη εκπεστέα άμεσα δαπάνη, αλλά μελλοντικά, μέσω συμψηφισμού με ορισμένα κέρδη από συμμετοχές. Σε καμία περίπτωση, όμως, δεν λογίζεται αναβαλλόμενος φόρος.

2.15.15 Συμμετοχές και αναβαλλόμενοι φόροι στην Ελλάδα

Κάθε διαφορά στην αποτίμηση συμμετοχών έχει, σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 12, και φορολογική επίδραση στον τρέχοντα ή τον αναβαλλόμενο φόρο. Με βάση τα Ε.Λ.Π., οι διαφορές αποτίμησης είναι πάντα χρεωστικές, εκτός αν αφορούν αναστροφές προβλέψεων, για τις εισηγμένες ανώνυμες εταιρίες, δεν εκπίπτονται φορολογικά, αλλά μεταφέρονται στην καθαρή θέση για μελλοντικό συμψηφισμό με κέρδη από πωλήσεις συμμετοχών και χρεογράφων. Κατά συνέπεια, για την εφαρμογή των Δ.Λ.Π., ο λογισμός αναβαλλόμενου φόρου, σχετίζεται άμεσα με την εκτίμηση αν θα υπάρξουν μελλοντικά πιστωτικά υπόλοιπα στο σχετικό λογαριασμό αποθεματικού, ώστε να συμψηφιστούν τα χρεωστικά υπόλοιπα.

2.15.16 Εμφάνιση φόρων στις ενοποιημένες καταστάσεις

Στις ενοποιημένες καταστάσεις, με βάση το Δ.Λ.Π. 12, μπορεί να γίνει συμψηφισμός των φόρων της χρήσης (τρέχοντος και αναβαλλόμενου) μόνο σε ειδικές περιπτώσεις, που δεν υφίστανται, κατά κανόνα, για εταιρίες που λειτουργούν σε διαφορετικές χώρες. Επομένως, αν ορισμένες εταιρίες, για τις οποίες απαγορεύεται ο συμψηφισμός των αναβαλλόμενων φόρων, έχουν έσοδα από φόρους και άλλες έξοδα, θα πρέπει να τα εμφανίσουν διακεκριμένα στα αποτελέσματα. Με βάση τα Ε.Λ.Π. δεν ορίζονταν παρόμοιες προϋποθέσεις, αλλά επιπλέον για τις ενοποιημένες καταστάσεις δεν προβλέπονταν κατάσταση διανομής αποτελεσμάτων και επειδή δεν

εμφανίζονταν οι φόροι στα αποτελέσματα, δεν εμφανίζονταν καθόλου οι επιβαρύνσεις για φόρους σε ενοποιημένο επίπεδο.

2.15.17 Ξεχωριστή εμφάνιση τρέχοντος και αναβαλλόμενου φόρου στα αποτελέσματα

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 12, πρέπει στα αποτελέσματα να εμφανίζεται διακεκριμένα ο τρέχων και αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος. Με βάση τα Ε.Λ.Π. δεν τίθεται θέμα διάκρισης, αφού εμφανίζεται μόνο ο τρέχων φόρος στις οικονομικές καταστάσεις και όχι αναβαλλόμενος.

2.15.18 Γνωστοποίηση συμφωνίας φόρων εισοδήματος

Με βάση το Δ.Λ.Π. 12, πρέπει σε ατομικό και ενοποιημένο επίπεδο να γνωστοποιείται μία συμφωνία του φόρου εισοδήματος, με βάση τον ισχύοντα ή τους ισχύοντες συντελεστές. Δηλαδή, πρέπει να εμφανιστούν τα μη υπαγόμενα στο φόρο έσοδα και έξοδα της χρήσης. Παρόμοια γνωστοποίηση δεν προβλέπεται από την ελληνική πρακτική, αλλά στη Δήλωση Φορολογίας Εισοδήματος, περιλαμβάνονται όλες οι σχετικές πληροφορίες σε ατομικό επίπεδο ενός νομικού προσώπου.

2.15.19 Λογιστική απεικόνιση των λογιστικών διαφορών

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 12, θεωρείται ότι πρέπει να γίνεται λογισμός των λογιστικών διαφορών και επομένως η απαίτηση ή υποχρέωση για φόρο να προκύπτει με διαφάνεια λογιστικά, με εκκίνηση τα κέρδη προ φόρων επί το συντελεστή του φόρου εισοδήματος. Αντίθετα από τα Ε.Λ.Π. δεν προβλέπεται κάτι ανάλογο, παρά το γεγονός ότι από τη Δήλωση Φορολογίας Εισοδήματος, προκύπτουν όλες οι πληροφορίες σε ατομικό επίπεδο για κάθε εταιρία.

2.15.20 Αφορολόγητη επιχορήγηση παγίων και φόρος

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 12, αν ληφθεί μία επιχορήγηση, η οποία σαν έσοδο είναι αφορολόγητη και αγοραστεί με αυτήν ένα πάγιο που οι αποσβέσεις του στο σύνολό τους είναι εκπεστές, θα πρέπει με τη λήψη της επιχορήγησης να λογιστεί και επιπλέον έσοδο για φόρο, ο οποίος αναλογεί στην αφορολόγητη επιχορήγηση. Στην Ελλάδα δεν υφίσταται κάτι ανάλογο με τις χορηγούμενες επιχορηγήσεις παγίων, αλλά και αν συνέβαινε δεν θα λογίζονταν επιπλέον φόρος και η επιχορήγηση θα λογίζονταν στο ονομαστικό της ποσό.

2.15.21 Εμφάνιση των φόρων εισοδήματος στα αποτελέσματα

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 12, οι φόροι εισοδήματος εμφανίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων και διαμορφώνουν το αποτέλεσμα μετά τους φόρους. Ενώ με τα Ε.Λ.Π. οι φόροι εισοδήματος εμφανίζονταν στον Πίνακα Διανομής Αποτελεσμάτων και όχι στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, που τελείωνε με τον υπολογισμό των αποτελεσμάτων προ φόρων.

2.15.22 Φορολογικές ελαφρύνσεις και Δ.Λ.Π. 12

Σύμφωνα με τα Ε.Λ.Π., πρέπει να παρέχονται πληροφορίες για τις φορολογικές ελαφρύνσεις, αν έγινε ειδική αποτίμηση περιουσιακών στοιχείων με σκοπό τη φορολογική ελάφρυνση. Με βάση το Δ.Λ.Π. 12, η αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων θα πρέπει στις οικονομικές καταστάσεις να γίνει με βάση τις διατάξεις των επιμέρους προτύπων και οι φορολογικές ελαφρύνσεις να εμφανιστούν στη συμφωνία των φόρων εισοδήματος.

2.15.23 Ενδεχόμενες υποχρεώσεις για φόρους και "διαφορές φορολογικού ελέγχου"

Με βάση τα Ε.Λ.Π., πρέπει να αναφέρονται σημαντικά ενδεχόμενα ποσά φόρου που δεν έχουν λογιστεί στις οικονομικές καταστάσεις. Ενώ με βάση το Δ.Λ.Π. 12, δεν πρέπει να εμφανίζεται αυτό το φαινόμενο αφού οι φόροι που αρχικά λογίζονται αφορούν το σύνολο του αποτελέσματος προ φόρων και κάθε διαφορά επιδρά στην αναβαλλόμενη φορολογία ή στον τρέχοντα φόρο της χρήσης και αιτιολογείται.

2.15.24 Αφορολόγητα αποθεματικά

Με βάση την ελληνική φορολογική νομοθεσία είναι συνήθης η πρακτική της δημιουργίας "αφορολόγητων" ή "ειδικά φορολογημένων" αποθεματικών. Στις οικονομικές καταστάσεις με Δ.Λ.Π., μπορεί αυτά τα αποθεματικά να δημιουργούν αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση, μπορεί όμως και όχι, ανάλογα με το είδος τους και την πιθανότητα μελλοντικής πληρωμής φόρων. Αυτό είναι ένα σημαντικό ζήτημα που πρέπει να εξετάζεται συγκεκριμένα για κάθε είδος αποθεματικού.

2.16 ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΤΕ) εξέδωσε οδηγίες αναφορικά με τη διανομή κερδών από τις οικονομικές μονάδες που συντάσσουν ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης και ιδιαίτερα η ΕΛΤΕ 110/06 ασχολείται μεταξύ άλλων με την παρακολούθηση των φορολογικών υποχρεώσεων. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι η διανομή κερδών πέραν αυτών που έχουν φορολογηθεί στο όνομα του νομικού προσώπου και τα οποία προέρχονται από τους κανόνες επιμέτρησης σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Π., φορολογείται σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας. Αυτό σημαίνει ότι στην περίπτωση διανομής τέτοιων κερδών, η φορολογική βάση των στοιχείων από τα οποία προέρχονται αυτά τα κέρδη πρέπει να αναπροσαρμόζεται, ώστε να αποφεύγεται η διπλή φορολόγησή τους.

Ακόμη, μέσω της προαναφερθείσας οδηγίας συνιστάται ο επιμελής και συστηματικός υπολογισμός των τρεχουσών και αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων της επιχείρησης. Αυτό πρακτικά επιτυγχάνεται όταν κατά τη σύνταξη της φορολογικής δήλωσης εξατομικεύονται κατά εξαντλητικό τρόπο τα στοιχεία που διαφοροποιούν τη λογιστική βάση (σημείο εκκίνησης για τον προσδιορισμό των φορολογικών υποχρεώσεων) από τη φορολογική βάση (φορολογητέο εισόδημα χρήσης) και για κάθε ένα από τα εξατομικευμένα στοιχεία της παραπάνω «συμφωνίας» διερευνάται και αιτιολογείται η φύση του ως στοιχείου «μόνιμης διαφοράς» (permanent difference) ή «προσωρινής διαφοράς» (temporary difference).

Στα πλαίσια της προηγηθείσας ανάλυσης παρατίθεται το ακόλουθο παράδειγμα:

Παράδειγμα

Έστω πάγιο αξίας κτήσεως €2.000 το οποίο αποσβένεται για φορολογικούς σκοπούς σε 2 χρόνια και για λογιστικούς σκοπούς σε 4 χρόνια. Τα καθαρά κέρδη προ φόρων και αποσβέσεων κατά χρήση ανέρχονται σε €2.000 και είναι τα ίδια για φορολογικούς και για λογιστικούς σκοπούς. Ο συντελεστής φόρου εισοδήματος είναι 25%. Με βάση τα παραπάνω τα φορολογικά και λογιστικά αποτελέσματα θα έχουν ως εξής:

Φορολογικά αποτελέσματα					
	Χρήση 1	Χρήση 2	Χρήση 3	Χρήση 4	Σύνολο
Κέρδη προ φόρων και αποσβέσεων	€2.000	€2.000	€2.000	€2.000	€8.000
Αποσβέσεις	(€1.000)	(€1.000)	0	0	(€2.000)
Κέρδη προ φόρων	€1.000	€1.000	€2.000	€2.000	€6.000
Φόρος εισοδήματος	(€250)	(€250)	(€500)	(€500)	(€1.500)
Καθαρά κέρδη	€750	€750	€1.500	€1.500	€4.500
Λογιστικά αποτελέσματα (ΔΛΠ)					
	Χρήση 1	Χρήση 2	Χρήση 3	Χρήση 4	Σύνολο
Κέρδη προ φόρων και αποσβέσεων	€2.000	€2.000	€2.000	€2.000	€8.000
Αποσβέσεις	(€500)	(€500)	(€500)	(€500)	(€2.000)
Κέρδη προ φόρων	€1.500	€1.500	€1.500	€1.500	€6.000
Φόρος εισοδήματος Τρέχων	(€250)	(€250)	(€500)	(€500)	(€1.500)
Φόρος εισοδήματος Αναβαλλόμενος	(€125)	(€125)	€125	€125	0
Καθαρά κέρδη	€1.125	€1.125	€1.125	€1.125	€4.500

Η ανωτέρω παρουσίαση προϋποθέτει ότι η διανομή των κερδών σε κάθε χρήση δεν ξεπερνά τα φορολογικά κέρδη εις νέον. Δεδομένης της γενικής αρχής που θεσπίζεται από το φορολογικό νόμο (άρθρο 106 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος) αν υποτεθεί ότι η επιχείρηση διανέμει τα πέραν των φορολογηθέντων στο όνομα του νομικού προσώπου κέρδη των χρήσεων (1) και (2), θα καταβάλει φόρο εισοδήματος $€1.125 - €750 = €375 \times 25\% = €93,75$ κατά χρήση. Στην περίπτωση αυτή η φορολογική βάση του παγίου πρέπει να προσ αυξηθεί με τα ποσά που διανεμήθηκαν, ώστε τα ποσά αυτά να εκπέσουν μελλοντικά (στις χρήσεις που τα φορολογητέα κέρδη εις νέον θα υπερβούν τα λογιστικά) και να μην καταβληθεί δύο φορές φόρος για την ίδια φορολογητέα ύλη. Σύμφωνα με τα παραπάνω τα αποτελέσματα για φορολογικούς και λογιστικούς σκοπούς θα διαμορφωθούν ως εξής:

Φορολογικά αποτελέσματα					
	Χρήση 1	Χρήση 2	Χρήση 3	Χρήση 4	Σύνολο
Κέρδη προ φόρων και αποσβέσεων	€2.000	€2.000	€2.000	€2.000	€8.000
Αποσβέσεις	(€1.000)	(€1.000)	0	0	(€2.000)
Κέρδη προ φόρων	€1.000	€1.000	€2.000	€2.000	€6.000
Φόρος εισοδήματος	(1)(€250+€93,75)	(1)(€250+€93,75)	(2)(€312,50)	(€500)	(€1.500)
Καθαρά Κέρδη	€656,25	€656,25	€1.687,50	€1.500	€4.500
Λογιστικά αποτελέσματα (ΔΛΠ)					
	Χρήση 1	Χρήση 2	Χρήση 3	Χρήση 4	Σύνολο
Κέρδη προ φόρων και αποσβέσεων	€2.000	€2.000	€2.000	€2.000	€8.000
Αποσβέσεις	(€500)	(€500)	(€500)	(€500)	(€2.000)
Κέρδη προ φόρων	€1.500	€1.500	€1.500	€1.500	€6.000
Φόρος εισοδήματος:					
Τρέχων	(€343,75)	(€343,75)	(€312,50)	(€500)	€1.500
Αναβαλλόμενος	(€31,25)	(€31,25)	(€62,50)	€125	0
Καθαρά Κέρδη	€1.125	€1.125	€1.125	€1.125	€4.500

(1) Λογιστικά κέρδη εις νέον	€1.125
Φορολογικά κέρδη εις νέον	(€750)
Διαφορά που διανέμεται	€375
Φόροι εισοδήματος €375x25%	(€93,75)
Καθαρό διανεμητέο μέρισμα	€281,25

(2) €312,50 = €500 – €187,50. Η φορολογική δήλωση του 3ου έτους αναμορφώνεται με αρνητική φορολογική διαφορά €750 (€375x2), όσα δηλαδή τα κέρδη που διανεμήθηκαν στα προηγούμενα 2 χρόνια, πέραν των φορολογηθέντων στο όνομα του νομικού προσώπου, και για τα οποία έχει πληρωθεί φόρος €750 x 25% = €187,50. Έτσι, στη χρήση (3) πληρώνεται φόρος €312,50 = (€2.000 - €750) x 25%.

Τα βασικά σημεία σχετικά με τη φορολογία των ανωνύμων εταιριών τα οποία τονίζει η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΤΕ) με την οδηγία 110/06 και αποδεικνύονται και στο προηγούμενο παράδειγμα είναι τα ακόλουθα:

1. Διαχρονικά η συνολική φορολογική επιβάρυνση της οικονομικής μονάδος είναι η ίδια, ανεξάρτητα από τη διαχρονική διαφοροποίηση μεταξύ του λογιστικού και του φορολογικού αποτελέσματος. Αυτό επιτυγχάνεται με την τεχνική της αναβαλλόμενης φορολογίας.

2. Το ποσό που θα καταβληθεί ως φόρος στις δημοσιονομικές αρχές δεν μεταβάλλεται λόγω της εφαρμογής των Δ.Π.Χ.Π. Αυτό είναι λογικό δεδομένου ότι η βάση για την επιβολή του φόρου δεν έχει οποιαδήποτε σχέση με τους κανόνες των Δ.Π.Χ.Π. αλλά και διότι, κατά ρητή διάταξη του φορολογικού νόμου, η εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. δεν επηρεάζει το φορολογητέο εισόδημα.

2.17 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

A. ΟΜΙΛΟΣ ALUMIL ΜΥΛΩΝΑΣ Α.Ε.

Παρατίθενται αναλυτικά τα στοιχεία που συνθέτουν τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις του ομίλου ALUMIL και της μητρικής ALUMIL ΜΥΛΩΝΑΣ Α.Ε. για την πρώτη χρήση (2005) κατά την οποία εφαρμόστηκαν υποχρεωτικά τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα στις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρίες.

	Ο ΟΜΙΛΟΣ		Αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση	
	Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	Αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση	31.12.05	31.12.04
Αύλα περιουσιακά στοιχεία	936.624	1.154.071		
Πάγια περιουσιακά στοιχεία	-	-	(11.011.104)	(9.894.756)
Επιχορηγήσεις	1.603.583	1.293.806		-
Πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού	173.508	135.231		-
Απαιτήσεις	132.910	324.888		-
Αποθέματα	716.644	381.220		-
Μεταφερόμενες φορολογικές ζημιές	263.367	120.004		-
Μεταφερόμενο δικαίωμα αφορολόγητης έκπτωσης	1.799.674	2.822.325		-
Λοιπά	-	-	(99.707)	(106.791)
Σύνολο	<u>5.626.310</u>	<u>6.231.545</u>	<u>(11.110.811)</u>	<u>(10.001.547)</u>

Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση		<u>(6.224.500)</u>	<u>(4.453.197)</u>
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	<u>739.999</u>	<u>683.195</u>	

	Η ΕΤΑΙΡΙΑ			
	Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση		Αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση	
	31.12.05	31.12.04	31.12.05	31.12.04
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	829.511	890.900	-	-
Πάγια περιουσιακά στοιχεία	-	-	(7.335.623)	(6.560.183)
Επιχορηγήσεις	930.046	891.813	-	-
Πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού	142.642	115.628	-	-
Απαιτήσεις	100.427	250.000	-	-
Αποθέματα	96.904	-	-	-
Μεταφερόμενο δικαίωμα αφορολόγητης έκπτωσης	1.799.674	2.822.325	-	-
Μεταφερόμενες φορολογικές ζημιές	263.367	-	-	-
Λοιπά	-	-	(97.469)	(106.791)
Σύνολο	<u>4.162.571</u>	<u>4.970.666</u>	<u>(7.433.092)</u>	<u>(6.666.974)</u>
Καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση			<u>(3.270.521)</u>	<u>(1.696.308)</u>

Όπως παρατηρείται, το αποτέλεσμα είναι καθαρή αναβαλλόμενη υποχρέωση, μόνο που στην περίπτωση του ομίλου δεν γίνεται πλήρης συμψηφισμός των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων με τις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις. Έτσι, εμφανίζονται στον Ενοποιημένο Ισολογισμό στις 31/12/2005 και 31/12/2004 αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις €739.999 και €683.195 αντίστοιχα, και αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις €6.224.500 και €4.453.197. Αντίθετα, στην περίπτωση της εταιρίας γίνεται πλήρης συμψηφισμός αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων, οπότε εμφανίζεται στον ισολογισμό καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση €3.270.521 και €1.696.308 στις 31/12/2005 και 31/12/2004 αντίστοιχα.

Υπενθυμίζεται ότι οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις μπορούν να συμψηφίζονται μόνο εάν:

1. η επιχείρηση έχει το νομικό δικαίωμα να συμψηφίσει τις τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις έναντι των τρεχουσών υποχρεώσεων και

2. οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις αφορούν φόρους εισοδήματος που έχουν επιβληθεί από την ίδια φορολογική αρχή και σχετίζονται:

- με την ίδια φορολογούμενη επιχείρηση ή
- με διαφορετικές επιχειρήσεις οι οποίες σκοπεύουν να συμψηφίσουν τις τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις με τις υποχρεώσεις ή να εισπράξουν τις απαιτήσεις και συγχρόνως να διακανονίσουν τις υποχρεώσεις σε κάθε μελλοντική χρήση στην οποία οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις θα διακανονιστούν και οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις θα ανακτηθούν.

Στη συνέχεια, παρατίθεται η συμφωνία του Ισολογισμού του ομίλου της 31/12/2004 μεταξύ των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης και του Νόμου «Περί Ανωνύμων» 2190/1920. Στον Ισολογισμό είναι εμφανής μεταξύ των λοιπών προσαρμογών και η προσαρμογή από τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις.

Συγκεκριμένα, το Μη Κυκλοφορούν Ενεργητικό αυξάνει κατά το ύψος των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων ήτοι €683.195 ενώ το Παθητικό, και συγκεκριμένα οι Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις, κατά το ύψος των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων ήτοι €4.453.197.

Τέλος, παρατίθεται και ο πίνακας μεταβολής των Ιδίων Κεφαλαίων στις 31/12/2004, ώστε να αποτελέσει τη βάση σύγκρισης για τη πρώτη χρήση (2005) κατά την οποία εφαρμόζονται τα Δ.Λ.Π. Η επίδραση της αναβαλλόμενης φορολογίας ανέρχεται σε €3.770.002, ποσό κατά το οποίο μειώνονται τα Ίδια Κεφάλαια, εφόσον πρόκειται για καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση (αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις – αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις €4.453.197 - €683.195). Στη συγκεκριμένη περίπτωση, εφόσον πρόκειται για την χρήση μετάβασης στα Δ.Λ.Π. όλο το ποσό των αναβαλλόμενων φόρων επιβαρύνει την Καθαρή Θέση, μέσω του λογαριασμού Κέρδη εις νέον.

Σημειώνεται ότι επίδραση γενικά των Δ.Λ.Π. αποτελεί η μεταβλητότητα των στοιχείων του Ισολογισμού και ειδικότερα των Ιδίων Κεφαλαίων μεταξύ των χρήσεων. Σ' αυτό συμβάλλει κατά ένα ποσοστό και η αναγνώριση αναβαλλόμενης φορολογίας, στο σημείο που η μεταβολή των αναβαλλόμενων φόρων επιδράει στα Ίδια Κεφάλαια.

Ο ΟΜΙΛΟΣ

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΓΕΩΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2004 ΜΕΤΑΞΥ Δ.Π.Χ.Π. ΚΑΙ Κ.Ν. 2190/1920

31η Δεκεμβρίου 2004

Επίδραση μετάβασης στα Δ.Π.Χ.Π.

	Κ.Ν. 2190/1920	Προσαρμογές	Δ.Π.Χ.Π.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Μη Κυκλοφορούν Ενεργητικό			
Ενσώματες ακινητοποιήσεις	140.996.602	39.175.533	180.172.135
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	5.487.016	(4.960.867)	526.149
Συμμετοχές σε λοιπές επιχειρήσεις	1.243.326	(1.243.326)	-
Μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	888.722	(122.171)	766.551
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	-	683.195	683.195
Σύνολο μη κυκλοφορούντος ενεργητικού	148.615.666	33.532.364	182.148.030
Κυκλοφορούν ενεργητικό			
Αποθέματα	72.428.909	(2.743.470)	69.685.440
Εμπορικές απαιτήσεις	72.527.942	32.559	72.560.501
Λοιπές απαιτήσεις και προκαταβολές	12.860.108	(2.239.558)	10.620.549
Χρηματικά διαθέσιμα	5.569.098	-	5.569.098
Σύνολο κυκλοφορούντος ενεργητικού	163.386.057	(4.950.469)	158.435.588
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	312.001.724	28.581.894	340.583.618
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
Τόια Κεφάλαια			
Μετοχικό κεφάλαιο	7.045.200	-	7.045.200
Αποθεματικό από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	33.920.855	(767.589)	33.153.265
Αποθεματικά	61.824.753	(16.852.748)	44.972.005
Κέρδη εις νέον	(4.469.171)	27.217.828	22.748.657
	98.321.637	9.597.490	107.919.127
Δικαιώματα μειοψηφίας	10.208.009	(1.291.194)	8.916.815
Σύνολο ιδίων Κεφαλαίων	108.529.646	8.306.296	116.835.942
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις			
Μακροπρόθεσμα δάνεια	94.442.587	(320.688)	94.121.899
Πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού	-	580.630	580.630
Επιχορηγήσεις παγίων	-	17.637.357	17.637.357
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	103.764	90.318	194.082
Λοιπές προβλέψεις	208.550	(208.550)	-
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	-	4.453.197	4.453.197
Σύνολο Μακροπρόθεσμων Υποχρεώσεων	94.754.901	25.054.588	116.987.165
Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις			
Εμπορικές υποχρεώσεις	46.473.273	-	46.473.273
Λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις και δεδουλευμένα έξοδα	7.561.651	929.088	8.490.739
Βραχυπρόθεσμα δάνεια	36.438.810	-	36.438.810
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις πληρωτέες στην επόμενη χρήση	14.244.404	-	14.244.404
Μερίσματα πληρωτέα	1.357.714	(1.357.714)	-
Φόροι εισοδήματος πληρωτέοι	2.641.325	(1.528.041)	1.113.284
Σύνολο Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων	108.717.177	(1.956.667)	106.760.510
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ	312.001.724	28.581.894	340.583.618

Ανάλυση προσαρμογών πρώτης εφαρμογής ΔΠΧΠ - Πίνακας προσαρμογών Ιδίων Κεφαλαίων

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΑ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	Ο ΟΜΙΛΟΣ	
	1-Ιαν-2004	31-Δεκ-2004
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων, όπως είχαν απεικονιστεί σύμφωνα με το ΕΓΔΣ (συμπ/νων & των Δικ. Μειοψηφίας)	95.292.450	108.529.646
Προσαρμογές των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης		
Διόρθωση λαθών		
Πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων	(ε) (1.254.479)	(1.254.479)
Απομείωση αξίας συμμετοχών σε θυγατρικές Εταιρείες και λοιπές επιχειρήσεις	(δ) (1.243.326)	(1.243.326)
Αναγνώριση δεδουλευμένων παροχών προσωπικού λόγω συνταξιοδότησης	(ζ) (450.740)	(567.191)
Διαφορές εναρμόνισης με τα ΔΠΧΠ		
Επίδραση από τη μη αναγνώριση των εξόδων εγκατάστασης ως άυλα περιουσιακά στοιχεία	(α) (3.383.063)	(3.002.912)
Προσαρμογή των συσ/νων αποσβέσεων άυλων στοιχείων από την αλλαγή των συντελεστών απόσβεσης	(α) (96.798)	(111.065)
Προσαρμογή των συσ/νων αποσβέσεων παγίων στοιχείων από την αλλαγή των συντελεστών απόσβεσης	(β) 12.004.599	16.636.378
Αποτίμηση παγίων στοιχείων στην εύλογη αξία τους	(γ) 24.486.332	24.486.332
Αντιλογισμός αναπροσαρμογής παγίων και επιχορηγήσεων παγίων χρήσης 2004		- (1.813.769)
Προσαρμογή παγίων στοιχείων για υπερπληθωρισμό	(γ) 1.549.799	1.549.799
Πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων από θυγατρικές βάσει προεξοφλημένων ταμειακών ροών	(ε) -	-
Διαγραφή απαιτήσεων που δεν πληρούν τα κριτήρια καταχώρησης	(ε) (667.409)	(667.409)
Αναταξινόμηση Επιχορηγήσεων από τα Ίδια Κεφάλαια στις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	(στ) (10.789.251)	(12.462.135)
Προσαρμογή των επιχορηγήσεων, λόγω της προσαρμογής των συντελεστών απόσβεσης ενσώματων παγίων	(γ) (3.839.672)	(5.285.926)
Αναγνώριση αναβαλλόμενης φορολογίας	(η) (5.100.576)	(3.770.002)
Μετάθεση πληρωτέων μερισμάτων στο χρόνο έγκρισής καταβολής τους	(θ) 1.320.975	2.339.760
Αναγνώριση πιστωτικών συναλλαγματικών διαφορών αποτίμησης στα αποτελέσματα	(ι) 59.116	74.472
Προσαρμογή υπεραξίας λόγω ΔΠΧΠ 3		- (846.302)
Συναλλαγματικές διαφορές μετατροπής θυγατρικών εξωτερικού	(2.372.225)	(4.471.032)
Μείωση του υπέρ του άρτιο κεφαλαίου κατά τα έξοδα της αύξησεως κεφαλαίου	(767.589)	(767.589)
Πρόβλεψη φόρου για ανέλεγκτες χρήσεις	(η) (224.000)	(393.000)
Λοιπές Προσαρμογές	(822.501)	(124.308)
Σύνολο προσαρμογών	8.409.192	8.306.296
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων κατά τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης	103.701.642	116.835.942

B. ΟΜΙΛΟΣ ΤΕΡΝΑ

Παρατίθεται ο Ισολογισμός και τα Αποτελέσματα Χρήσης του ομίλου ΤΕΡΝΑ και της μητρικής ΤΕΡΝΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ για την χρήση 2007 και τη συγκριτική της 2006. Το ύψος των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων για τον όμιλο ανέρχεται σε €16.808.000 στις 31/12/2007 και σε €8.326.000 στις 31/12/2006. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις ανέρχονται σε €10.957.000 στις 31/12/2007 και σε €7.247.000 στις 31/12/2006. Οπότε, ο όμιλος εμφανίζει καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση €5.851.000 το 2007 και €1.079.000 το 2006.

ΟΜΙΛΟΣ ΤΕΡΝΑ

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

31ης Δεκεμβρίου 2007

(Όλα τα ποσά είναι εκφρασμένα σε χιλιάδες Ευρώ, εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά)

Σημείωση	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	31η Δεκεμβρίου 2007	31η Δεκεμβρίου 2006	31η Δεκεμβρίου 2007	31η Δεκεμβρίου 2006
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ				
Μακροπρόθεσμο ενεργητικό				
Ασώματα πάγια στοιχεία	7	6.925	5.327	5.566
Ενσώματα πάγια στοιχεία	8	257.058	62.451	50.698
Επενδυτικά ακίνητρα	9	8.671	7.748	6.917
Συμμετοχές σε θγατρικές επιχειρήσεις	5	0	22.830	19.237
Συμμετοχή σε συγγενείς επιχ/σεις	5, 10	37.885	12	0
Συμμετοχές σε κοινοπραξίες	5, 32	0	12.066	12.028
Λοιπές επενδύσεις		2.418	1.687	2.812
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	11	24.840	1.484	4.337
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	23	16.808	5.588	1.203
Σύνολο μακροπρόθεσμου ενεργητικού		354.605	141.996	102.798
Κυκλοφορούν ενεργητικό				
Αποθέματα	12	14.450	4.820	4.280
Εμπορικές απαιτήσεις	13, 34	198.743	109.807	118.436
Προκαταβολές και λοιπές απαιτήσεις	13, 34	96.410	71.860	33.279
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος	34	10.211	7.770	4.620
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	15	1.343	1.343	1.168
Χρηματικά διαθέσιμα	16, 34	383.210	74.517	24.020
Σύνολο κυκλοφορούντος ενεργητικού		704.367	227.715	185.803
Μη κυκλοφ. περιουσιακά στοιχεία κατεγόμενα προς πώληση	30	0	0	10.033
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ		1.058.972	369.711	298.634

**ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΚΑΙ
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ**

Τόξα κεφάλαια αποδιδόμενα στους
μετόχους της μητρικής

Μετοχικό κεφάλαιο	24	53.319	53.319	53.319	53.319
Διαφορά υπέρ το άρτιο		168.894	35.922	35.922	35.922
Αποθεματικά		26.439	27.962	19.938	19.666
Κέρδη εις νέον		56.669	49.855	19.027	23.555
Σύνολο		305.321	167.058	128.206	132.462
Δικαιώματα μειοψηφίας		186.559	19.467	0	0
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		491.880	186.525	128.206	132.462

Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις

Μακροπρόθεσμα δάνεια	17, 34	103.042	84.355	36.500	26.500
Δάνεια από χρηματοδοτικές μισθώσεις	17, 34	19.684	15.710	17.889	10.129
Πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού	18	1.515	971	1.124	771
Λοιπές προβλέψεις	19	1.735	1.713	2.658	668
Επιχορηγήσεις	20	42.641	33.820	0	0
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις		1	31	1	31
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	23	10.957	7.247	0	0
Σύνολο μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων		179.575	143.847	68.172	38.099

Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

Προμηθευτές	21, 34	82.547	70.972	44.723	50.535
Βραχυπρόθεσμα δάνεια	22, 34	108.395	50.598	23.486	9.502
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις πληρωτέες την επόμενη χρήση	17, 34	24.544	14.436	12.876	5.955
Δεδουλευμένες και λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	21, 34	165.081	93.238	99.844	62.081
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος	34	6.950	3.715	2.404	0
Σύνολο βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων		387.517	232.959	183.333	128.073

Υποχρεώσεις άμεσα συνδεόμενες με τα
μη κυκλ.οφ. περιουσιακά στοιχεία
κατεγόμενα προς πώληση

	30	0	14.554	0	0
--	----	---	--------	---	---

**ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ**

		1.068.972	577.885	369.711	298.634
--	--	------------------	----------------	----------------	----------------

ΟΜΙΛΟΣ ΤΕΡΝΑ
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ
 31ης Δεκεμβρίου 2007
 (Όλα τα ποσά είναι εκφρασμένα σε χιλιάδες Ευρώ, εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά)

	Σημείωση	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
		1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
		2007	2006	2007	2006
Κύκλος εργασιών	6, 25	416.450	313.163	205.712	186.273
Κόστος πωλήσεων	26	(358.232)	(264.656)	(193.600)	(160.885)
Μικτό κέρδος		58.218	48.507	12.112	25.388
Έξοδα διοίκησης και διάθεσης	26	(29.545)	(26.300)	(22.834)	(22.109)
Έξοδα έρευνας και ανάπτυξης		(1.907)	(1.097)	0	0
Λοιπά έσοδα/(έξοδα)	27	15.715	12.391	20.553	13.625
Καθαρά χρηματοοικονομικά έσοδα/(έξοδα)	28	(10.053)	(8.841)	(5.736)	(3.543)
Κέρδη / (Ζημιές) από αποτίμηση συγγενών επιχειρήσεων με την μέθοδο της καθαρής θέσης		553	(15)	0	0
ΚΕΡΔΗ ΠΡΟ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ		32.981	24.645	4.095	13.361
Φόρος εισοδήματος	23	(6.117)	(8.654)	2.552	(5.628)
Καθαρά Κέρδη από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		26.864	15.991	6.647	7.733
Διακοπείσες δραστηριότητες					
Κέρδη από διακοπείσες εκμεταλλεύσεις μετά από φόρο εισοδήματος	30	0	5.095	0	0
ΚΑΘΑΡΟ ΚΕΡΔΟΣ		26.864	21.086	6.647	7.733

Όπως παρατηρείται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης του ομίλου ο φόρος εισοδήματος ανέρχεται σε €6.117.000 για τη χρήση 2007 και σε €8.654.000 για τη χρήση 2006. Πρόκειται για τον συνολικό φόρο (έξοδο/ έσοδο) που επιβαρύνει τα αποτελέσματα χρήσης του ομίλου και περιλαμβάνει την τρέχουσα και την αναβαλλόμενη φορολογία.

Στις Επεξηγηματικές Σημειώσεις (Notes) περιλαμβάνονται αναλυτικά όλα τα στοιχεία που συνθέτουν τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις, καθώς και τον φόρο εισοδήματος. Ακολουθεί ο πίνακας συμφωνίας του φόρου εισοδήματος και του λογιστικού κέρδους πολλαπλασιαζόμενου με τον εφαρμοζόμενο φορολογικό συντελεστή.

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	31.12.2007	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2006
Κέρδη προ φόρων	32.981	30.823	4.097	13.361
Αναλογούν φόρος (25% και 29%)	8.245	8.939	1.024	3.875
Φόρος διανεμόμενων αποθεματικών	0	0	0	0
Τεκμαρτός τρόπος φορολόγησης	0	152	0	152
Μη εκπιπόμενες δαπάνες	2.765	596	2.438	571
Διαφορά λογιστικών και φορολογικών κερδών	(164)	592	407	1.083
Επίδραση διαφοράς φορολογικού συντελεστή	0	(1.198)	0	460
Συμπληρωματικός φόρος ακινήτων	23	20	21	20
Διαφορά φορολόγησης από δραστηριότητες εξωτερικού	(2.109)	(96)	(1.700)	(96)
Μη αναγνωρισθείσες φορολογικές ζημιές	415	0	208	0
Διαφορές φορολογικού ελέγχου	106	2.201	0	1.698
Αφορολόγητα αποθεματικά και έσοδα	(3.163)	(1.466)	(4.950)	(2.135)
	6.118	9.740	(2.552)	5.628

Η ανάλυση του φόρου εισοδήματος που εμφανίζεται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεων είναι η ακόλουθη:

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	31.12.2007	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2006
Δαπάνη τρέχοντα φόρου				
Τρέχων φόρος	9.780	4.500	2.462	153
Φόρος προηγούμενων χρήσεων	122	2.201	0	1.698
	9.902	6.701	2.462	1.851
Δαπάνη αναβαλλόμενου φόρου	(3.784)	3.039	(5.014)	3.777
Σύνολο	6.118	9.740	(2.552)	5.628

Στη χρήση 2006 περιλαμβάνεται και ο φόρος της διακοπείσας εκμετάλλευσης €1.086.000, ο οποίος στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης εμφανίζεται συμψηφισμένος στο καθαρό αποτέλεσμα από τη διακοπείσα δραστηριότητα. Από την ανάλυση διαπιστώνεται ότι στον συνολικό φόρο εισοδήματος υπάρχει έσοδο από αναβαλλόμενο φόρο €3.784.000 για τη χρήση 2007, ενώ για τη χρήση 2006 ο συνολικός φόρος επιβαρύνεται με αναβαλλόμενο φόρο-έξοδο €3.039.000.

Η μεταβολή του αναβαλλόμενου φόρου για τον όμιλο ΤΕΡΝΑ από τη χρήση 2006 στη χρήση 2007 είναι αύξηση της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης κατά €4.772.000 (€5.851.000 - €1.079.000). Υπενθυμίζεται ότι:

- ο φόρος εισοδήματος αποτελεί έξοδο το οποίο αναγνωρίζεται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης, αν οι συναλλαγές και τα οικονομικά γεγονότα που αφορούν αυτή τη φορολογική επίδραση αναγνωρίζονται επίσης στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης.
- ο φόρος εισοδήματος αποτελεί έξοδο το οποίο αναγνωρίζεται απευθείας στα Ίδια Κεφάλαια, αν οι συναλλαγές και τα οικονομικά γεγονότα που αφορούν αυτή τη φορολογική επίδραση αναγνωρίζονται επίσης στα Ίδια Κεφάλαια.

Συνεπώς, ανάλογα με τις συναλλαγές και τα οικονομικά γεγονότα από τα οποία δημιουργείται αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση ή υποχρέωση θα επηρεάζονται ανάλογα τα Αποτελέσματα Χρήσης ή/ και τα Ίδια Κεφαλαία.

Από την ανάλυση του φόρου εισοδήματος που εμφανίζεται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεων προκύπτει ότι το ποσό της μεταβολής της αναβαλλόμενης φορολογίας που αναγνωρίζεται στα Αποτελέσματα Χρήσης είναι €3.784.000. Άρα, θα πρέπει η διαφορά του από τη συνολική μεταβολή της αναβαλλόμενης φορολογίας να αναγνωρίζεται στα Ίδια Κεφάλαια ($€4.772.000 - €3.784.000 = €988.000$).

Ακολουθεί η ανάλυση των στοιχείων που συνθέτουν τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις καθώς και ο επιμερισμός τους στα Αποτελέσματα Χρήσης και στην Καθαρή Θέση. Από τον πίνακα που ακολουθεί επαληθεύεται η προηγηθείσα ανάλυση της μεταβολής του αναβαλλόμενου φόρου, σύμφωνα με την οποία €3.784.000 (έσοδο), ήτοι ποσοστό 79,3%, αναγνωρίζεται στα Αποτελέσματα Χρήσης και €988.000 (έσοδο), ήτοι ποσοστό 20,7%, στην Καθαρή Θέση.

Αντίστοιχα, για τη χρήση 2006 η μεταβολή στην αναβαλλόμενη φορολογία είναι μείωση της καθαρής αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης κατά €2.410.000 ($€1.079.000 - €3.489.000$), από την οποία ποσό €3.039.000 (έξοδο) αναγνωρίζεται στα Αποτελέσματα Χρήσης, ενώ €629.000 (έσοδο) αναγνωρίζεται στην Καθαρή Θέση.

ΟΜΙΛΟΣ	Ισολογισμός		Αποτελέσματα	Καθαρή θέση
	31.12.2007	31.12.2006	Χρήσεις (Χρέωση)/Πίστωση 1.1 – 31.12.2007	(Χρέωση)/Πίστωση 1.1 – 31.12.2007
Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος απαιτήση				
Εξοδολογηση εξόδων εγκαταστάσεως	345	1.003	(658)	0
Εξόδα αύξησης κεφαλαίου	3.491	0	0	3.491
Αναγνώριση εσόδου τεχνικών έργων σύμφωνα με το ΔΛΠ 11	7.538	2.652	4.886	
Διαφορά αποσβέσεων παγίων	1.998	1.125	873	
Πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού	340	243	97	
Φορολογικά αναγνωριζόμενες ζημιές	567	0	567	
Λοιπές προβλέψεις	110	110	0	
Αποτίμηση επενδύσεων	0	629	0	(629)
Πρόβλεψη επισφαλών πελατών	2.419	2.564	(145)	
Σύνολα	16.808	8.326	5.620	2.862
Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος υποχρέωση				
Αποτίμηση επενδυτικού ακινήτου	(339)	(81)	(258)	
Διαφορά αποτίμησης παγίων	(2.840)	(970)	4	(1.874)
Αναγνώριση χρηματοδοτικών μισθώσεων	(6.544)	(4.544)	(2.000)	
Αναγνώριση εσόδου τεχνικών έργων σύμφωνα με το ΔΛΠ 11	(1.234)	(1.652)	418	
Σύνολα	(10.957)	(7.247)	(1.836)	(1.874)
Αναβαλλόμενος φόρος έσοδο/(έξοδο)			3.784	988
Καθαρός αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος απαιτήση/(υποχρέωση)	5.851	1.079		

ΟΜΙΛΟΣ	Ισολογισμός		Αποτελέσματα	Καθαρή θέση
	31.12.2006	31.12.2005	Χρήσεις (Χρέωση)/Πίστωση 1.1 – 31.12.2006	(Χρέωση)/Πίστωση 1.1 – 31.12.2006
Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος απαιτήση				
Εξοδολογηση εξόδων εγκαταστάσεως	1.003	1.673	(670)	
Αναγνώριση εσόδου τεχνικών έργων σύμφωνα με το ΔΛΠ 11	2.652	1.571	1.081	
Διαφορά αποσβέσεων παγίων	1.125	965	160	
Πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού	243	319	(76)	
Λοιπές προβλέψεις	110	0	110	
Αποτίμηση επενδύσεων	629	(65)	65	629
Πρόβλεψη επισφαλών πελατών	2.564	2.768	(204)	
Σύνολα	8.326	7.231	466	629
Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος υποχρέωση				
Αποτίμηση επενδυτικού ακινήτου	(81)	0	(81)	
Διαφορά αποτίμησης παγίων	(970)	(837)	(133)	
Αναγνώριση χρηματοδοτικών μισθώσεων	(4.544)	(2.905)	(1.639)	
Αναγνώριση εσόδου τεχνικών έργων σύμφωνα με το ΔΛΠ 11	(1.652)	0	(1.652)	
Σύνολα	(7.247)	(3.742)	(3.505)	0
Αναβαλλόμενος φόρος έσοδο/(έξοδο)			(3.039)	629
Καθαρός αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος απαιτήση/(υποχρέωση)	1.079	3.489		

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

3.1 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ Δ.Λ.Π.

Ο βαθμός ανάπτυξης και η ποιότητα των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων επηρεάστηκαν από σειρά παραγόντων, κυριότεροι των οποίων είναι η οικονομική πρόοδος, ο βαθμός ανάπτυξης των κεφαλαιαγορών, το πολιτικό σύστημα, οι πολιτισμικές καταβολές και η γενικότερη θεώρηση σχετικά με το σκοπό και τις επιδιώξεις της λογιστικής σε κάθε χώρα. Όσον αφορά τον τελευταίο παράγοντα είναι σημαντικό να τονισθεί η σοβαρή επίδραση που άσκησε και εξακολουθεί να ασκεί ακόμη και σήμερα η γαλλο-γερμανική αντίληψη, σύμφωνα με την οποία οι οικονομικές καταστάσεις που συντάσσουν οι επιχειρήσεις γίνονται για τους τραπεζίτες και για να πληρώνουμε φόρους. Αντίθετα, για τους αγγλο-σάξωνες, οι οικονομικές καταστάσεις γίνονται για την πληροφόρηση του επενδυτικού κοινού, αυτού που καλείται καθημερινά, μέσα σε ένα έντονα ρευστό και ανταγωνιστικό περιβάλλον, να λάβει κρίσιμες αποφάσεις για το αν θα αγοράσει, θα διακρατήσει ή θα πωλήσει μια συγκεκριμένη μετοχή.

Η Μεγάλη Βρετανία έχει επηρεαστεί από τα αμερικανικά πρότυπα και αυτή με τη σειρά της έχει επηρεάσει πολλές χώρες, όπου ασκούσε επιρροή, κυρίως μέσω της Κοινοπολιτείας ανεξάρτητων κρατών (π.χ. Αυστραλία, Ν. Ζηλανδία, Κύπρος κλπ.). Η Ελλάδα και η λοιπή ηπειρωτική Ευρώπη έχουν επηρεαστεί κυρίως από το γαλλο-γερμανικό πρότυπο. Αυτές οι δύο διαφορετικές αντιλήψεις για τη λογιστική άσκησαν σημαντική επίδραση στα πρότυπα ενώ εξακολουθούν ακόμη να κατευθύνουν και να επηρεάζουν τις σκέψεις πολλών από εκείνους που λαμβάνουν αποφάσεις σε σημαντικά ζητήματα. Σήμερα είναι ξεκάθαρο πως η αγγλο-σαξωνική προσέγγιση έχει επικρατήσει απόλυτα και είναι αυτή που κατευθύνει την πορεία και το περιεχόμενο των προτύπων.

Το ελληνικό λογιστικό σύστημα, λοιπόν, είναι προσανατολισμένο στους μετόχους (stakeholders) και θεωρείται ως ένα λογιστικό μοντέλο ιστορικού κόστους το οποίο δίνει έμφαση στην εξομάλυνση των κερδών. Αντίθετα, τα Διεθνή Λογιστικά

Πρότυπα, η δημιουργία των οποίων επηρεάστηκε από τις αγγλο-σαξωνικές λογιστικές αρχές, αποτελούν ένα λογιστικό μοντέλο της εύλογης αξίας (fair value) που είναι προσανατολισμένο σε όλους τους ενδιαφερόμενους που έχουν συμφέρον (shareholders) και το οποίο δίνει έμφαση στην αποτίμηση του Ισολογισμού.

Η υιοθέτηση των Δ.Λ.Π. προκαλεί τόσο έμμεσες επιπτώσεις, όπως π.χ. η υψηλότερη ρευστότητα και το χαμηλότερο κόστος κεφαλαίου, όσο και άμεσες επιπτώσεις όπως οι αλλαγές στην παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων και των επεξηγηματικών σημειώσεων που τις συνοδεύουν.

Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων παρουσιάζει θετική στάση στα νέα πρότυπα (έξι στις δέκα επιχειρήσεις προτιμούν τα διεθνή από τα υφιστάμενα πρότυπα), καθώς αναμένουν από την εφαρμογή τους την αναβάθμιση της επάρκειας και της ποιότητας των παρεχόμενων χρηματοοικονομικών πληροφοριών και εκτιμούν ότι θα οδηγήσουν σε περισσότερο διαφανείς και αξιόπιστες οικονομικές καταστάσεις. Από την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. μία στις δυο επιχειρήσεις αναμένει θετική επίδραση στην εικόνα τους, ενώ το σύνολο σχεδόν των επιχειρήσεων προσδοκά βελτίωση της θέσης στην αγορά και διευκόλυνση στην προσέλκυση ξένων επενδυτών. Την ίδια στιγμή μία στις τέσσερις επιχειρήσεις δηλώνει αδυναμία εκτίμησης των επιδράσεων στην οικονομική τους θέση.¹³

Οι Athianos S., Vazakidis A. και Drisakis N. (2004)¹⁴ διερεύνησαν τις επιπτώσεις από την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π. στην Ελλάδα. Επέλεξαν ως δείγμα 40 ελληνικές βιομηχανικές επιχειρήσεις, οι οποίες υιοθέτησαν τα Δ.Λ.Π. για πρώτη φορά κατά την περίοδο 2003-2004. Κατά την ανάλυση των στοιχείων διαπίστωσαν ότι από τη μετάβαση των οικονομικών καταστάσεων από τις γενικά αποδεκτές ελληνικές λογιστικές αρχές στα Δ.Λ.Π. παρουσιάζονται εκτεταμένες και σημαντικές αλλαγές στα πάγια ενσώματα περιουσιακά στοιχεία, στις αποσβέσεις των παγίων ενσώματων περιουσιακών στοιχείων, στην αποτίμηση των αποθεμάτων, στην αναβαλλόμενη φορολογία, στις συναλλαγματικές διαφορές και στο εμπορικό σήμα και την υπεραξία.

¹³ Έρευνα της Grant Thornton και του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών «Πόσο έτοιμες είναι οι ελληνικές επιχειρήσεις να εφαρμόσουν τα Δ.Π.Χ.Π.», (2003)

¹⁴ Athianos S., Vazakidis A., Drisakis N., "Financial Statement Effects of Adopting International Accounting Standards: The Case of Greece", 4th Annual Conference of Hellenic Finance and Accounting Association, University of Piraeus, 16-17 December 2005

Ως προς τη λογιστική αξία του κεφαλαίου κατέγραψαν ότι είναι μεγαλύτερη με την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π., αφού το ελληνικό είναι πιο συντηρητικό λογιστικό μοντέλο. Ως προς το καθαρό κέρδος οι μέσες επιπτώσεις γενικά κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση με τις επιπτώσεις στην λογιστική αξία, με εξαίρεση τις προβλέψεις και την αναβαλλόμενη φορολογία. Όσον αφορά τον Ισολογισμό, παρατήρησαν ότι το σύνολο του ενεργητικού και του παθητικού είναι υψηλότερο μετά την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π., αφού σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. αναγνωρίζονται περισσότερα στοιχεία στον Ισολογισμό ή λόγω του γεγονότος ότι αποτιμούνται σε υψηλότερες τιμές εξαιτίας της χρήσης της εύλογης αξίας και όχι του ιστορικού κόστους.

Οι Athianos S., Vazakidis A. και Drisakis N. (2004) τελικά κατέληξαν στα ακόλουθα συμπεράσματα:

1. το σύνολο του ενεργητικού, η λογιστική αξία του κεφαλαίου, καθώς και η μεταβλητότητα της λογιστικής αξίας και του καθαρού κέρδους είναι σημαντικά υψηλότερα σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. από ότι σύμφωνα με τους ελληνικούς λογιστικούς κανόνες.
2. η λογιστική αξία (το καθαρό κέρδος) παίζει μεγαλύτερο (μικρότερο) ρόλο στην αποτίμηση σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π., αν και δεν υπάρχουν αποδείξεις ότι τα Δ.Λ.Π. βελτίωσαν τη σχετική τους αξία.
3. οι προσαρμογές στην λογιστική αξία με τα Δ.Λ.Π. αυξάνουν τη συνάφεια, ενώ οι προσαρμογές στο καθαρό κέρδος γενικά μειώνουν τη συνάφεια.

Οι Hung M. και Subramanyam K.R. (2004)¹⁵ εξέτασαν τις επιδράσεις στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις από την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π. στις ευρωπαϊκές χώρες, οι οποίες έχουν ένα λογιστικό σύστημα προσαρμοσμένο στους stakeholders. Στην έρευνα που πραγματοποίησαν χρησιμοποίησαν ένα δείγμα 80 γερμανικών εταιριών οι οποίες υιοθέτησαν τα Δ.Λ.Π. για πρώτη φορά κατά το χρονικό διάστημα 1998-2002. Οι Hung και Subramanyam (2004) σύγκριναν τις λογιστικές πληροφορίες που εκθέτονται σύμφωνα με τους γερμανικούς λογιστικούς κανόνες, που είναι συντηρητικοί και προσαρμοσμένοι στην ομαλοποίηση των κερδών, με τις πληροφορίες που παρουσιάζονται σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π., που είναι προσαρμοσμένα στον ισολογισμό και στην παρουσίαση της εύλογης αξίας, για το ίδιο σύνολο των εταιρικών ετών και κατέληξαν στα ίδια συμπεράσματα που αναφέρονται παραπάνω.

¹⁵ Hung M., Subramanyam K. R., "Financial statement effects of adopting international accounting standards: the case of Germany", Review of Accounting Studies, Jul 2007 Vol. 12 pp.623-657

Οι Barth, Landsman και Lang (2005)¹⁶ στη μελέτη που διεξήγαγαν σύγκριναν τα χαρακτηριστικά των λογιστικών ποσών εταιριών που έχουν υιοθετήσει τα Δ.Λ.Π., με ένα δείγμα εταιριών που δεν έχουν υιοθετήσει τα Δ.Λ.Π., ώστε να διερευνήσουν εάν η χρηματοοικονομική έκθεση σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. σχετίζεται με προβλέψιμες διαφορές στη λογιστική ποιότητα και το κόστος κεφαλαίου. Συγκεκριμένα, διερεύνησαν εάν η εφαρμογή των Δ.Λ.Π. σχετίζεται με λιγότερη διαχείριση κερδών (earnings management), πιο έγκαιρη αναγνώριση των ζημιών, υψηλότερη σχετική αξία των λογιστικών ποσών και χαμηλότερο κόστος κεφαλαίου. Τα αποτελέσματά τους έδειξαν ότι τα Δ.Λ.Π. βελτιώνουν τη λογιστική ποιότητα και μειώνουν το κόστος του κεφαλαίου. Συγκεκριμένα, οι εταιρίες που υιοθετούν τα Δ.Λ.Π. έχουν λιγότερες ενδείξεις εξομάλυνσης των κερδών, λιγότερες ενδείξεις διαχείρισης των κερδών προς έναν συγκεκριμένο στόχο, περισσότερο έγκαιρη αναγνώριση των κερδών και υψηλότερη συσχέτιση με τις αποδόσεις.

Η Grand Thornton τον Ιούνιο του 2006 δημοσίευσε μια έρευνα για τις επιπτώσεις των Δ.Π.Χ.Π. κατά την πρώτη εφαρμογή τους στις εισηγμένες εταιρίες του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.). Τα κύρια συμπεράσματα της έρευνας συνοψίζονται παρακάτω:

- Τα Ίδια Κεφάλαια των εισηγμένων στο Χ.Α.Α. ωφελήθηκαν κατά ποσό €1.870 εκατ. από την υιοθέτηση των Δ.Π.Χ.Π., (€14.671 εκατ. ήταν οι θετικές και €12.801 εκατ. οι αρνητικές επιδράσεις). Συνολικά τα Ίδια τους Κεφάλαια αυξήθηκαν κατά 4,79%.
- Τα Αποτελέσματα Χρήσης ωφελήθηκαν κατά ποσό €182 εκατ. (€2.536 εκατ. θετικές και €2.353 εκατ. αρνητικές επιδράσεις). Συνολικά τα Αποτελέσματα Χρήσης αυξήθηκαν κατά 4,15%.
- Η κυριότερη ωφέλεια στα Ίδια Κεφάλαια προέκυψε από την προσαρμογή των ενσώματων ακινητοποιήσεων σε εύλογες αξίες (Δ.Λ.Π. 16).
- Η μεγαλύτερη επιβάρυνση στα Ίδια Κεφάλαια προέκυψε από την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π. 19 & 26 «Παροχές σε εργαζομένους» και από τη διενέργεια προβλέψεων επισφαλών απαιτήσεων.
- Την υψηλότερη θετική επίδραση στα Αποτελέσματα Χρήσης επέφερε η προσαρμογή των αποσβέσεων με βάση την ωφέλιμη ζωή των ενσώματων ακινητοποιήσεων.

¹⁶ Barth E. M., Landsman R. W., Lang H. M., “International Accounting Standards and Accounting Quality”, Journal of Accounting Research, Vol.46, No.3, June 2008, pp.467-498

- Τη μεγαλύτερη επιβάρυνση στα Αποτελέσματα Χρήσης επέφερε η αναγνώριση αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων και προβλέψεων για ενδεχόμενους φόρους εισοδήματος.

Η Grand Thornton τον Ιούλιο του 2007 δημοσίευσε άλλη μια έρευνα για τις επιπτώσεις από την εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών εταιρίες για τη χρήση 2006. Το συμπέρασμα που προκύπτει από την έρευνα είναι ότι τα Δ.Π.Χ.Π. επέφεραν σημαντικές μεταβολές στα χρηματοοικονομικά μεγέθη των Ελληνικών εισηγμένων επιχειρήσεων, οι οποίες με τη σειρά τους φαίνεται ότι στην πλειονότητά τους ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις πληροφόρησης των Δ.Π.Χ.Π. Προβλήματα εμφανίζονται στην επάρκεια γνωστοποιήσεων κάποιων προτύπων χωρίς όμως να είναι ικανά να αλλοιώσουν τη συνολικά θετική εικόνα. Παρόλα αυτά μόνο στο 50,5% των εταιριών η έκθεση ελέγχου χορηγείται με τη σύμφωνη γνώμη του Ορκωτού Ελεγκτή, χωρίς θέματα έμφασης ή εξαίρεσης. Το γεγονός αυτό είναι ανησυχητικό καθώς οι υπόλοιπες εταιρίες δεν ενσωματώνουν στις οικονομικές τους καταστάσεις παρατηρήσεις των ελεγκτών. Ανησυχητική είναι και η διαπίστωση, ότι τυχόν ελλείψεις γνωστοποιήσεων δεν θεωρούνται αρκετά σημαντικές ώστε να οδηγούν σε έκθεση ελέγχου με εξαίρεση λόγω μη εφαρμογής κάποιου Δ.Π.Χ.Π..

3.2 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ Δ.Λ.Π. 12

Κατά την πρώτη εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. στην Ελλάδα, το ύψος των αναγνωριζόμενων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων (€1.520 εκατ.) υπερκάλυψε τις αναγνωριζόμενες αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και τις προβλέψεις ενδεχόμενων φόρων (€1.038 εκατ.) με αποτέλεσμα η υιοθέτηση του Δ.Λ.Π. 12 να έχει μικρή αλλά θετική επίδραση στα Ίδια Κεφάλαια των εισηγμένων επιχειρήσεων.¹⁷ Η μέση επίδραση των αναβαλλόμενων φόρων στα Ίδια Κεφάλαια είναι σχετικά μικρή εξαιτίας του συμψηφισμού των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων με τις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις.

ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ

¹⁷Grant Thornton, “Οι επιπτώσεις των I.F.R.S. κατά την πρώτη εφαρμογή τους στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρίες”, 2006

Δ.Α.Π. 12 ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΦΟΡΩΝ (ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ – ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ)	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ – ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	
	ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ
	10,36%	8,11%

Προσαρμογή από “Οι επιπτώσεις των I.F.R.S. κατά την πρώτη εφαρμογή τους στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρίες”, Grant Thornton 2006

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ Δ.Α.Π. 12 ΣΤΑ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΑΝΑ ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΘΕΤΙΚΕΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ (%)	ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ (%)
ΒΑΣΙΚΑ ΥΛΙΚΑ	-	24,58%
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	-	11,01%
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ	5,35%	8,26%
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	-	19,6%
ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	32,28%	-
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	39,14%	-
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ	14,6%	-
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	22,17%	-

Προσαρμογή από “Οι επιπτώσεις των I.F.R.S. κατά την πρώτη εφαρμογή τους στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρίες”, Grant Thornton 2006

ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ Δ.Λ.Π. 12 ΣΤΑ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΣΥΜΨΗΦΙΣΤΗΚΑ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		ΜΕΤΑΒΟΛΗ
	ΕΛΠ	ΔΛΠ 12	%
ΒΑΣΙΚΑ ΥΛΙΚΑ	2.483.989.098	-219.519.314	-8,837%
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	3.594.742.678	-94.847.645	-2,639%
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΑΓΑΘΩΝ	3.416.963.040	-1.597.984	-0,468%
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	7.111.741.284	-402.276.159	-5,657%
ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	4.319.555.529	245.700.000	5,688%
ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ & ΑΕΡΙΟ	2.076.138.724	-31.059.136	-1,496%
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	1.141.483.819	38.038.126	3,332%
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	1.451.957.675	41.100.112	2,831%
ΥΓΕΙΑ	636.121.426	-8.588.266	-1,35%
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ	12.761.039.960	915.160.859	7,172%
ΣΥΝΟΛΟ	38.993.733.233	482.110.593	1,236%

Η Grand Thornton τον Ιούλιο του 2007 δημοσίευσε μια δεύτερη έρευνα για τις επιπτώσεις από την εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών εταιρίες που αφορούσε τη χρήση του 2006 σύμφωνα με την οποία το 13% των εταιριών γνωστοποιούν ότι διενεργούν προβλέψεις για πρόσθετους φόρους αναφέροντας τα ποσά των προβλέψεων (Δ.Λ.Π. 12), αλλά σε πολλές περιπτώσεις παρατηρείται το γεγονός να μη γνωστοποιούνται διακριτά αλλά να περιλαμβάνονται στις λοιπές προβλέψεις (Δ.Λ.Π. 37).

ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ Δ.Α.Π. 12 ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΕΙΣΗΓΜΕΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ¹⁸

Φόρος Εισοδήματος (σε εκατ. €)			
	2006	2005	Μεταβολή %
Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση	€3.097	€2.773	12%
Αναβαλλόμενη Φορολογική Υποχρέωση	€3.195	€2.737	17%

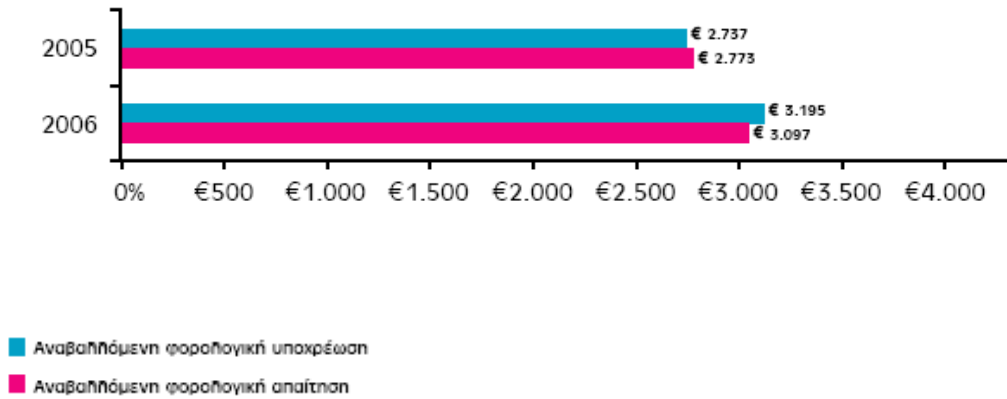
Φόρος Εισοδήματος και επιπρόσθετα στοιχεία (σε εκατ. €)			
	2006	2005	Μεταβολή %
Φόρος εισοδήματος χρήσης και προβλέψεις πρόσθετων φόρων	-€1.950	-€1.822	7%
Αναβαλλόμενο φορολογικό έσοδο	€327	€391	-17%
Αναβαλλόμενο φορολογικό έξοδο	-€412	-€355	16%
Αναβαλλόμενο έσοδο φόρου / Κέρδη προ Φόρων	3%	5%	
Αναβαλλόμενο έξοδο φόρου / Κέρδη προ φόρων	4%	4%	
Θεωρητικός συντελεστής φόρου	30%	31%	
Αριθμός εταιριών που γνωστοποιούν προβλέψεις φόρων	37	34	

Στο σύνολο των εισηγμένων εταιριών παρατηρούμε ότι οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις κυμαίνονται περίπου στα ίδια επίπεδα. Η δαπάνη φόρου, συμπεριλαμβανομένων των διαφορών φορολογικού ελέγχου και των προβλέψεων για πρόσθετους φόρους στη χρήση ανήλθε σε €1.950 εκατ. (+7% σε σχέση με το 2005). Το αποτέλεσμα από αναβαλλόμενους φόρους για τη χρήση ανήλθε συμψηφιστικά σε ζημία ποσού €85 εκατ. έναντι κέρδους ποσού €36 εκατ. Από το σύνολο των εταιριών, 37 γνωστοποιούν αναλυτικά ότι έχουν διενεργήσει προβλέψεις για πρόσθετους φόρους αναφέροντας τα ποσά των προβλέψεων.

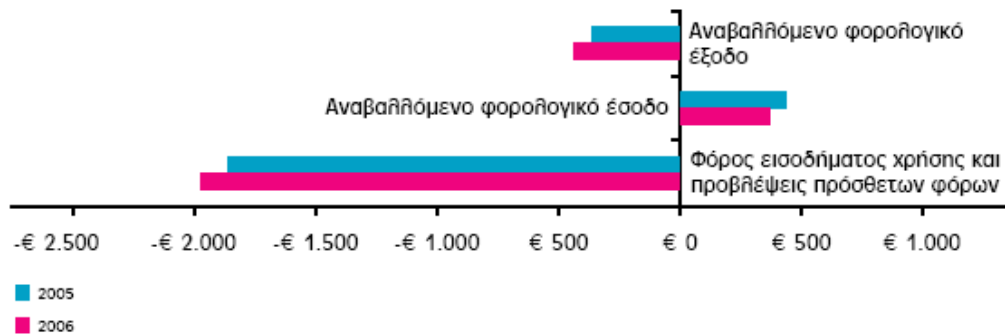
Στη συνέχεια, απεικονίζονται τα παραπάνω συμπεράσματα και σε γραφήματα, όπως παρατίθενται στην έρευνα της Grant Thornton.

¹⁸ Grant Thornton , «Επιπτώσεις εφαρμογής των ΔΠΧΠ στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρίες για τη χρήση 2006», 2007 σελ.44

Αναβαλλόμενη Φορολογία Συνόλου Χ.Α. (σε εκατ. €)

Φόρος Εισοδήματος (σε εκατ. €)

3.3 ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Η βιβλιογραφία για την αναβαλλόμενη φορολογία, όπως εφαρμόζεται με βάση τα U.S. GAAP και τα U.K. GAAP, είναι αρκετά εκτενής καθώς η εφαρμογή αυτών των Προτύπων είναι προγενέστερη των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Ακολουθεί μια συνοπτική βιβλιογραφική ανασκόπηση σημαντικών θεμάτων σχετικών με τους αναβαλλόμενους φόρους όπως η συνάφεια (value relevance) των αναβαλλόμενων φόρων, η διαχείριση των κερδών και η σχέση τους με τον κίνδυνο.

Σύμφωνα με τον Sansing (1998)¹⁹, οι αναβαλλόμενοι φόροι είναι μια αληθινή οικονομική επιβάρυνση ακόμη και στην περίπτωση που οι δηλωθείσες αναβαλλόμενες υποχρεώσεις δεν αντιστρέφονται ποτέ και η αξία τους είναι το ποσό που αναγνωρίζεται στις οικονομικές καταστάσεις πολλαπλασιαζόμενο με ένα κλάσμα, του οποίου αριθμητής είναι το ποσοστό απόσβεσης του φόρου και παρονομαστής το άθροισμα του ποσοστού απόσβεσης του φόρου και του κόστους κεφαλαίου. Ακόμα και στην περίπτωση που οι αναβαλλόμενες υποχρεώσεις ποτέ δεν αντιστρέφονται, λόγω της στρατηγικής επανεπένδυσης που εφαρμόζει η επιχείρηση, η διαφορά μεταξύ φορολογικής και λογιστικής απόσβεσης μειώνεται με την πάροδο του χρόνου καθώς η φορολογική βάση του στοιχείου σταδιακά αποκλίνει από το κόστος αντικατάστασής του.

Επεκτείνοντας αυτή τη θεωρία, οι Guenther και Sansing (2000)²⁰ χρησιμοποιούν ένα μοντέλο το οποίο δείχνει ότι οι αναβαλλόμενες απαιτήσεις και υποχρεώσεις μετατρέπουν τη λογιστική αξία των υποκείμενων απαιτήσεων και υποχρεώσεων σε εκτιμήσεις των μετά φόρων ταμειακών ροών, στις οποίες βασίζεται η αξία που προσδίδει η αγορά στην εταιρία. Δείχνουν ότι η αξία των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που σχετίζεται με κόστη τα οποία λογίζονται για λογιστικούς σκοπούς αλλά όχι και για φορολογικούς εξισώνεται με τη λογιστική τους αξία, δεδομένου ότι οι σχετικές υποχρεώσεις ισούνται με την παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών που απαιτούνται για την πληρωμή τους. Οποιαδήποτε διαφορά ανάμεσα στη λογιστική και αγοραία αξία των αναβαλλόμενων φορολογικών

¹⁹ Sansing R., "Valuing the deferred tax liability", Journal of Accounting Research 36, 1998 pp 357-364

²⁰ Guenther, D., Sansing, R., "Valuation of the firm in the presence of temporary book-tax differences: The role of deferred tax assets and liabilities", The Accounting Review Vol. 75, No 1, 2000 pp1-12

απαιτήσεων αντανακλά και διαφορά ανάμεσα στη λογιστική και αγοραία αξία των σχετικών υποχρεώσεων. Επίσης, δείχνουν ότι ο αναμενόμενος χρόνος αναστροφής των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων και απαιτήσεων δεν έχει καμία επίδραση στην αγοραία αξία της εταιρίας, άρα δεν υπάρχει λόγος προεξόφλησής τους βάσει του χρόνου στον οποίο θα αναστραφούν.

Οι Guenther και Sansing (2004)²¹ διαπιστώνουν ότι η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση αναστρέφεται γρηγορότερα όταν το ποσοστό απόσβεσης είτε το λογιστικό είτε το φορολογικό αυξάνει. Όταν αυξάνει το ποσοστό της φορολογικής απόσβεσης, αυξάνει και η αξία της αναβαλλόμενης φορολογικής απόσβεσης, ενώ όταν αυξάνει το ποσοστό της λογιστικής απόσβεσης έχουμε το αντίθετο αποτέλεσμα. Επιπλέον, μια αύξηση στο ποσοστό προεξόφλησης μειώνει την αξία της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης, ενώ δεν έχει καμία επίδραση στο ποσοστό αναστροφής. Και καταλήγουν ότι μια αύξηση στο ποσοστό αναστροφής δεν είναι ούτε αναγκαία ούτε ικανή να αυξήσει την αξία της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης.

Αντίθετα, οι Amir, Kirschenheiter και Willard (2001)²² ερμηνεύουν διαφορετικά τα παραπάνω, με το ποσοστό επανεπένδυσης να μην έχει καμία επίδραση στην αξία της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης και το ποσοστό αναστροφής των αναβαλλόμενων φόρων να παίζει σημαντικό ρόλο στην αγοραία αξία τους. Καταλήγουν ότι οι αναβαλλόμενοι φόροι έξοδο αποτιμώνται λιγότερο από ότι τα κέρδη και οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις λιγότερο από ότι η Καθαρά Θέση. Αυτό συμβαίνει γιατί οι αναβαλλόμενοι φόροι, για παράδειγμα από συσσωρευμένες αποσβέσεις, δεν προεξοφλούνται, παρά το γεγονός ότι εξαρτώνται από τη χρονική αξία του χρήματος και το ποσοστό με το οποίο πιθανόν μειώνεται η απόσβεση. Εφόσον με τα UK GAAP οι μακροχρόνια ανακτήσιμες φορολογικές υποχρεώσεις δεν αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις αντιμετωπίζονται περισσότερο ως κεφάλαιο παρά ως χρέος.

Σύμφωνα με τα U.K. GAAP θα πρέπει να αναγνωρίζονται αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις μόνο για τις προσωρινές διαφορές που

²¹ Guenther, D., Sansing. R., “The Valuation Relevance of Reversing Deferred Tax Liabilities”, The Accounting Review Vol.79, No 2, 2004 pp 437-451

²² Amir E., Kirschenheiter M., Willard K. “The Aggregation and Valuation of Deferred Taxes”, Review of Accounting Studies 6, 2001, pp 275-297

αναμένεται να αναστραφούν στο προβλεπόμενο μέλλον (συνήθως μέχρι 5 έτη). Αντίθετα, σύμφωνα με τα U.S. GAAP θα πρέπει να αναγνωριστεί το σύνολο των χρονικών διαφορών ανεξάρτητα από το χρόνο κατά τον οποίο θα αναστραφούν. Τα U.K. GAAP δίνουν τη δυνατότητα και την ευχέρεια στη διοίκηση να επικοινωνεί εσωτερική πληροφόρηση για την αναμενόμενη λειτουργική δραστηριότητα της επιχείρησης, όπως αναμενόμενες ταμειακές ροές και αναμενόμενος ρυθμός ανάπτυξης, στους επενδυτές. Απ' την άλλη, μπορεί η διοίκηση να χρησιμοποιήσει αυτήν την ευχέρεια ωφελιμιστικά ως προς την αξιολόγηση των μη αναγνωριζόμενων αναβαλλόμενων φόρων ώστε να διαμορφώσει τον Ισολογισμό ή/ και τα Αποτελέσματα Χρήσης. Εξετάζεται η ευελιξία που παρέχεται στη διοίκηση της εταιρίας να διαχειριστεί τα κέρδη της μέσω της τμηματικής (μερικής) αναγνώρισης της αναβαλλόμενης φορολογίας που εφαρμόζεται με τα U.K. GAAP.

Οι Schrank και Wong (2002) βρίσκουν ενδείξεις εξομάλυνσης των κερδών μέσω της αναγνώρισης της αναβαλλόμενης φορολογίας, περιορίζονται όμως στον τραπεζικό κλάδο. Οι Gordon και Joos (2004)²³ διαπιστώνουν ότι οι διοικήσεις στη Μεγάλη Βρετανία μετρούν τους αναβαλλόμενους φόρους ωφελιμιστικά ώστε να επιδράσουν στον Ισολογισμό αλλά όχι στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης. Επιβεβαιώνουν προγενέστερα ευρήματα που υποδεικνύουν ότι οι αναβαλλόμενοι φόροι επηρεάζουν τους δείκτες χρέους, οι οποίοι παίζουν σημαντικό ρόλο. Ωστόσο, ο επιδέξιος χειρισμός του Ισολογισμού δεν μειώνει τη δυνατότητα των μη αναγνωριζόμενων φόρων να προβλέπουν τη μελλοντική κερδοφορία. Το θέμα είναι εάν οι επενδυτές μπορούν να δουν πίσω από τον χειρισμό του Ισολογισμού και/ ή εάν είναι πρόθυμοι να αποδεχτούν αυτή τη διαχείριση καθώς τα οφέλη της χειραγώγησης του χρέους υπερκαλύπτουν το αυξημένο κόστος κεφαλαίου που συνδέεται με υψηλότερο αναγνωριζόμενο χρέος.

Οι Frank και Rego (2006)²⁴ βρίσκουν ενδείξεις διαχείρισης των κερδών από τη διοίκηση, μέσω των εκτιμήσεων για αναβαλλόμενες απαιτήσεις, με σκοπό να συναντήσουν τα αποτελέσματα τις προβλέψεις των αναλυτών. Οι Amir και Sougianpis (1998)²⁵ εξετάζουν τη σχέση ανάμεσα στις τιμές των μετοχών και τους αναβαλλόμενους φόρους που σχετίζονται με τη μεταφορά των ζημιών στις επόμενες

²³ Gordon E., Joos P., "Unrecognized deferred taxes: Evidence from the U.K.", *The Accounting Review*, 2004 Vol. 79 No 1 pp 97-124

²⁴ Frank M., Rego S., "Do managers use the valuation allowance account to manage earnings around certain earnings targets?", Working Paper, University of Iowa, Jan. 2006

χρήσεις. Από την οπτική της μέτρησης, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αντιπροσωπεύουν μελλοντικά φορολογικά αποθέματα και έτσι θα πρέπει να αποτιμώνται θετικά ως περιουσιακά στοιχεία τόσο από τους αναλυτές όσο και από τους επενδυτές. Απ' την οπτική της πληροφορίας, η ύπαρξη μεταφορών φόρων μπορεί να είναι ένδειξη υψηλότερων μελλοντικών ζημιών, που συνεπάγεται μεγάλη μεταβλητότητα στα αντιλαμβανόμενα κέρδη και άρα αρνητική επίδραση στην τιμή των μετοχών. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι αναλυτές αξιολογούν τις εταιρίες που εμφανίζουν κέρδη με μεταφορά των ζημιών στις επόμενες χρήσεις ως λιγότερο συνεπείς λόγω των αυξημένων πιθανοτήτων για μελλοντικές ζημίες. Ωστόσο, οι επενδυτές φαίνεται να αξιολογούν πολύ θετικά τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, καθώς τις αντιλαμβάνονται ως περιουσιακό στοιχείο.

Αντίθετα, ο Citron (2001)²⁶ καταλήγει ότι το σύνολο των αναβαλλόμενων φόρων δεν εμφανίζει συνάφεια. Με τον όρο συνάφεια μετράται η ικανότητα των λογιστικών μεγεθών να αντικατοπτρίζουν την πραγματική οικονομική αξία μιας επιχείρησης, όπως αυτή αντικατοπτρίζεται στις τρέχουσες τιμές των μετοχών. Ωστόσο, εάν ξεχωρίσει το τμήμα των αναβαλλόμενων φόρων που αναγνωρίζεται στις οικονομικές καταστάσεις και αυτό που δεν αναγνωρίζεται με βάση τα U.K. GAAP τότε τα αποτελέσματα διαφέρουν. Η τμηματική αναγνώριση των αναβαλλόμενων φόρων δείχνει να αποτελεί αξιόπιστη ένδειξη υποχρέωσης, ενώ το μη αναγνωρισθέν τμήμα δεν αξιολογείται ως υποχρέωση, εκφράζει όμως πληροφορίες για την ανάπτυξη της εταιρίας που μεταφράζεται σε μελλοντική εκροή κεφαλαίου.

Οι Jung και Pulliam (2006)²⁷ αναφέρουν ότι αλλαγές στην εκτίμηση των αναβαλλόμενων φόρων και συγκεκριμένα των αναβαλλόμενων απαιτήσεων περιέχουν χρήσιμη εσωτερική πληροφόρηση για τις μελλοντικές ροές της εταιρίας, στην περίπτωση που η διοίκηση εφαρμόζει τις διατάξεις της αναβαλλόμενης φορολογίας χωρίς μεροληψία. Η ερμηνευτική δύναμη των αλλαγών αυτών στις εκτιμήσεις περιορίζεται στον χρονικό ορίζοντα του ενός ή των δύο ετών. Τα

²⁵ Amir E., Sougiannis T., "Analysts' Interpretation and Investors' Valuation of Tax Carryforwards", Contemporary Accounting Research, Spring 1999

²⁶ Citron D., "The valuation of deferred Taxation: Evidence from the U.K. partial provision approach, Journal of Business Finance & Accounting 28 (7) & (8) Sept./Oct. 2001 pp 821-852

²⁷ Jung D., Pulliam D., "Predictive Ability of the Valuation Allowance for Deferred Tax Assets" Academy of Accounting and Financial Studies Journal, Vol. 10, No 2, 2006 pp 49-70

συμπεράσματα στα οποία καταλήγουν, όμως, είναι διφορούμενα καθώς απ' τη μία οι οικονομικές καταστάσεις μπορούν να γίνουν περισσότερο πληροφοριακές για τους επενδυτές ενσωματώνοντας τις μελλοντικές εκτιμήσεις, απ' την άλλη όμως μπορεί να γίνουν και λιγότερο πληροφοριακές, στην περίπτωση που οι διοικήσεις χρησιμοποιούν αυτές τις εκτιμήσεις για να διαμορφώσουν το αποτέλεσμα.

Τέλος, οι Chandra και Ro (1997)²⁸ εξετάζουν τη σχέση ανάμεσα στους αναβαλλόμενους φόρους και τον κίνδυνο των κοινών μετοχών. Βρίσκουν ότι όταν ο δείκτης Χρέους προς Ίδια Κεφάλαια είναι προσαρμοσμένος με την αναγνώριση των αναβαλλόμενων φόρων ως υποχρέωση τότε οι αναβαλλόμενοι φόροι είναι αρνητικά συσχετιζόμενοι με τον συστηματικό κίνδυνο (market beta) και τον συνολικό κίνδυνο (την τυπική απόκλιση των αποδόσεων των κοινών μετοχών). Το ίδιο αποτέλεσμα βγαίνει και στην περίπτωση που ο δείκτης είναι προσαρμοσμένος με τους αναβαλλόμενους φόρους αναγνωριζόμενους ως κεφάλαιο. Το συμπέρασμα είναι ότι οι επενδυτές βλέπουν τους αναβαλλόμενους φόρους όχι ως οικονομική επιβάρυνση αλλά ως ένδειξη ευνοϊκών μελλοντικών ροών, ή ίσως μια διαρκή μεταφορά τμήματος της αξίας της εταιρίας από το κράτος στους μετόχους. Η αγορά δείχνει, σύμφωνα με τους Chandra και Ro, να ανταμείβει τις εταιρίες που αναβάλλουν ή μειώνουν τους πληρωτέους φόρους ως λιγότερο επικίνδυνες και άρα η μέθοδος της υποχρέωσης που υιοθετείται για τους αναβαλλόμενους φόρους είναι ασυνεπής.

²⁸ Chandra U., Ro B., "The Association between Deferred Taxes and Common Stock Risk", Journal of Accounting and Public Policy Vol.16, 1997 pp 311-333

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

4.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα έρευνα, που διεξάγεται στο πλαίσιο εκπόνησης της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας, έχει ως σκοπό να εξετάσει την επίδραση της αναβαλλόμενης φορολογίας στις οικονομικές καταστάσεις και την πληροφόρηση που παρέχεται στους επενδυτές, όπως αυτή αντικατοπτρίζεται στις τιμές των μετοχών.

4.2 ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Οι εισηγμένες εταιρίες χρησιμοποιούν τις οικονομικές καταστάσεις ως ένα μέσο επικοινωνίας με τους μετόχους. Σκοπός των λογιστικών καταστάσεων είναι να παρέχουν στους επενδυτές όλη την απαραίτητη πληροφόρηση. Με τον όρο “value relevance”, που χρησιμοποιήθηκε πρώτη φορά από τους Amir et al. (1993), εξετάζεται εάν συγκεκριμένες λογιστικές μεταβλητές παρέχουν πληροφόρηση, η οποία χρησιμοποιείται από τους επενδυτές για την αξιολόγηση της εταιρίας (Barth et al. 2001).

Ένα λογιστικό μέγεθος είναι σχετικό με την αξία της επιχείρησης, δηλαδή έχει μια προβλέσιμη σημαντική σύνδεση με τις τιμές των μετοχών, μόνο εφόσον το μέγεθος αυτό αντανακλά πληροφόρηση στους επενδυτές σχετική με την αξιολόγηση της εταιρίας και μετράται αρκετά αξιόπιστα ώστε να αποτυπωθεί στις τιμές των μετοχών. Μόνο τότε μπορεί να κάνει τη διαφορά στη λήψη αποφάσεων των επενδυτών. Στην παρούσα εμπειρική έρευνα επιχειρείται να εξεταστεί εάν οι φόροι και συγκεκριμένα οι αναβαλλόμενοι φόροι παρέχουν πληροφόρηση στους επενδυτές, η οποία χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση της εταιρίας, μέσω της μεταβολής των τιμών των μετοχών. Για το σκοπό αυτό διεξήχθη μια εμπειρική έρευνα χρησιμοποιώντας ένα δείγμα 60 εταιριών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών για την περίοδο 2005-2007, περίοδος κατά την οποία εφαρμόζονται τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

4.3 ΔΕΙΓΜΑ

Το δείγμα αποτελείται από 60 ελληνικές επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν υιοθετήσει τα ΔΛΠ για πρώτη φορά το 2005. Για τον προσδιορισμό του δείγματος και τη συλλογή των απαραίτητων λογιστικών δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η βάση δεδομένων του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών μέσω της ιστοσελίδας του (www.ase.gr). Τα ετήσια δελτία κάθε εταιρίας αντλήθηκαν από τις ιστοσελίδες τους, στις οποίες είναι υποχρεωμένες από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς να τηρούν αρχείο με όλες τις ετήσιες και ενδιάμεσες οικονομικές τους καταστάσεις. Σε κάθε τέτοιο δελτίο, που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των οικονομικών καταστάσεων, περιέχονται όλες οι οικονομικές καταστάσεις που πρέπει να δημοσιεύονται από τις οικονομικές μονάδες σύμφωνα με τα όσα ορίζουν τα Δ.Π.Χ.Π. περί γνωστοποίησης και δημοσιότητας των οικονομικών μονάδων. Επιπλέον στα δελτία αυτά παρέχονται κάθε είδους πληροφορίες που σχετίζονται με τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων των εταιριών και οι οποίες σε αρκετές των περιπτώσεων, παρέχουν αναλύσεις και εξηγήσεις που συμβάλλουν στην πληρέστερη κατανόηση των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων των εταιριών. Σημειώνεται ότι όλα τα στοιχεία της έρευνας είναι σε ενοποιημένο επίπεδο.

Από το δείγμα αφαιρέθηκε το 1% των ακραίων τιμών από όλες τις μεταβλητές ώστε να μειωθεί η πιθανότητα να επηρεάσουν το αποτέλεσμα οι υψηλότερες και χαμηλότερες παρατηρήσεις. Επίσης, αφαιρέθηκαν οι παρατηρήσεις με αρνητική καθαρή θέση και όλες οι μεταβλητές έχουν διαιρεθεί με τον αριθμό των μετοχών ώστε να μειωθούν τα προβλήματα ετεροσκεδαστικότητας.

Για τις τιμές των μετοχών επιλέχθηκε η τιμή κλεισίματος στις 01/03/2006 για τη χρήση 2005, στις 01/03/2007 για τη χρήση 2006 και στις 01/03/2008 για τη χρήση 2007, καθώς η επίδραση στις τιμές των μετοχών αναμένεται να πραγματοποιηθεί μετά την ανακοίνωση των ετήσιων αποτελεσμάτων.

Στον Πίνακα 1 που ακολουθεί παρουσιάζεται η κατανομή των 60 εταιριών ανά κλάδο δραστηριότητας, σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση που έχει γίνει από το Χ.Α.Α. Ο Πίνακας 1 δείχνει ότι το δείγμα των εταιριών προέρχεται από όλους τους κλάδους δραστηριότητας με εξαίρεση τον κλάδο των Τραπεζών, των Ασφαλειών και των Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών και κανένας κλάδος δεν παρέχει πάνω από το

25% του δείγματος, ώστε να θεωρηθεί αντιπροσωπευτικός. Ως αδυναμία του δείγματος σημειώνεται η περίπτωση κάποιες μεγάλες σε μέγεθος εταιρίες να επηρεάζουν το αποτέλεσμα και άρα να εμφανίζονται κάποια size effects.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1		
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ		
ΚΛΑΔΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ & ΥΛΙΚΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ	7	11,66%
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	6	10%
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	6	10%
ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	5	8,33%
ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ & ΟΙΚΙΑΚΑ ΑΓΑΘΑ	5	8,33%
ΤΡΟΦΙΜΑ & ΠΟΤΑ	5	8,33%
ΥΓΕΙΑ	4	6,67%
ΕΜΠΟΡΙΟ	4	6,67%
ΜΕΣΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	4	6,67%
ΤΑΞΙΔΙΑ & ΑΝΑΨΥΧΗ	4	6,67%
ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	3	5%
ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ & ΑΕΡΙΟ	3	5%
ΧΗΜΙΚΑ	2	3,33%
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	1	1,67%
ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	1	1,67%
ΣΥΝΟΛΟ	60	100%

4.4 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Από τις εταιρίες που χρησιμοποιήθηκαν στο δείγμα οι 37 εμφανίζουν καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση, δηλαδή το 61,67% ενώ οι 23 εμφανίζουν καθαρή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση, δηλαδή το 38,33%. Τα συνολικά ποσά των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων και απαιτήσεων, που εμφανίζονται στους Ενοποιημένους Ισολογισμούς, των 60 εταιριών του δείγματος παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2		
ΚΑΘΑΡΗ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ		
2005	2006	2007
(€1.043 εκατ.)	(€1.081 εκατ.)	(€1.245 εκατ.)

ΚΑΘΑΡΗ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗ		
2005	2006	2007
€366 εκατ.	€175 εκατ.	€172 εκατ.
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟΣ ΦΟΡΟΣ		
2005	2006	2007
(€677 εκατ.)	(€906 εκατ.)	(€1.073 εκατ.)

Σημειώσεις: Το δείγμα περιλαμβάνει 60 εταιρίες εισηγμένες στο Χ.Α.Α. για τις χρήσεις 2005-2007, προέρχεται από όλους τους κλάδους δραστηριότητας με εξαίρεση τον κλάδο των Τραπεζών, των Ασφαλειών και των Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών και τα στοιχεία είναι σε ενοποιημένο επίπεδο. Ο πίνακας εμφανίζει τις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις και απαιτήσεις που εμφανίζουν οι εταιρίες του δείγματος στον Ισολογισμό.

Η μεταβολή των αναβαλλόμενων φόρων από χρήση σε χρήση, ανάλογα με τις συναλλαγές και τα οικονομικά γεγονότα από τα οποία δημιουργείται αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση ή υποχρέωση επηρεάζει ανάλογα τα Αποτελέσματα Χρήσης ή/και τα Ίδια Κεφαλαία. Στη χρήση 2006 η συνολική μεταβολή των αναβαλλόμενων φόρων, για τις 60 εταιρίες του δείγματος, ήταν -€229 εκατ., από τα οποία το ποσό των -€138 εκατ. (δηλαδή περίπου το 60%) επιβάρυνε τα Αποτελέσματα Χρήσης και το ποσό των -€91 εκατ. (δηλαδή περίπου το 40%) την Καθαρά Θέση. Για τη χρήση 2007 η συνολική μεταβολή των αναβαλλόμενων φόρων ήταν -€167 εκατ., από τα οποία το ποσό των -€114 εκατ. (δηλαδή περίπου το 68%) επιβάρυνε τα Αποτελέσματα Χρήσης και το ποσό των -€53 εκατ. (δηλαδή περίπου το 32%) την Καθαρά Θέση. Διαπιστώνουμε, λοιπόν, ότι το μεγαλύτερο μέρος της μεταβολής αναγνωρίζεται στα Αποτελέσματα Χρήσης και συνεπώς οι αναβαλλόμενοι φόροι συμβάλουν σημαντικά στη διαμόρφωση των Αποτελεσμάτων μετά Φόρων.

Στον πίνακα 3 εμφανίζονται τα συνολικά ποσά των αναβαλλόμενων φόρων που αναγνωρίζονται στα Αποτελέσματα Χρήσης ως έξοδο ή έσοδο φόρου. Για τη χρήση 2005 εμφανίζεται συνολικά έσοδο από αναβαλλόμενους φόρους, ενώ για τις λοιπές χρήσεις έξοδο από αναβαλλόμενους φόρους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3		
ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟΣ ΦΟΡΟΣ ΕΞΟΔΟ		
2005	2006	2007
(€191 εκατ.)	(€196 εκατ.)	(€181 εκατ.)
ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟΣ ΦΟΡΟΣ ΕΣΟΔΟ		
2005	2006	2007
€270 εκατ.	€62 εκατ.	€67 εκατ.
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΝΑΒΑΛ. ΦΟΡΟΣ ΕΣΟΔΟ (ΕΞΟΔΟ)		

€79 εκατ.	(€134 εκατ.)	(€114 εκατ.)
-----------	--------------	--------------

Σημειώσεις: Το δείγμα περιλαμβάνει 60 εταιρίες εισηγμένες στο Χ.Α.Α. για τις χρήσεις 2005-2007, προέρχεται από όλους τους κλάδους δραστηριότητας με εξαίρεση τον κλάδο των Τραπεζών, των Ασφαλειών και των Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών και τα στοιχεία είναι σε ενοποιημένο επίπεδο. Ο πίνακας εμφανίζει τον αναβαλλόμενο φόρο έξοδο/έσοδο που εμφανίζεται στα Αποτελέσματα Χρήσης των εταιριών του δείγματος.

4.5 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ένας από τους πρωταρχικούς σκοπούς των οικονομικών καταστάσεων είναι να προσελκύσουν τους επενδυτές. Τα λογιστικά μεγέθη επηρεάζουν την αξιολόγηση των μελλοντικών αποτελεσμάτων και ταμειακών ροών και γι' αυτό επηρεάζουν την τιμή των μετοχών, η οποία είναι αντιπροσωπευτική της αξίας της επιχείρησης.

Ένα λογιστικό μέγεθος είναι σχετικό με την αξία της επιχείρησης (value relevant) όταν έχει στατιστικά σημαντική προβλέψιμη σύνδεση με τις τιμές των μετοχών. Κάποιοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι τα κέρδη είναι πιο αντιπροσωπευτικό μέγεθος της αξίας γιατί τα κέρδη αντανακλούν μεταβολές στις αξίες ανεξάρτητα από το χρόνο πραγματοποίησης των ταμειακών ροών. Ωστόσο, κάποιοι άλλοι υποστηρίζουν ότι τα δεδουλευμένα μεγέθη περιλαμβάνουν τον παράγοντα της κρίσης και συχνά χρησιμοποιούνται για να διαμορφώσουν το αποτέλεσμα, και συνεπώς προτιμούν να χρησιμοποιούν μεταβλητές που έχουν ταμειακή βάση.

Στη βιβλιογραφία εξετάζεται η πληροφόρηση που παρέχουν στους επενδυτές διάφορα λογιστικά μεγέθη και χρησιμοποιούνται σημαντικά μοντέλα, στα οποία η αγοραία αξία αποτελεί σημείο αναφοράς για την αξιολόγηση. Εξετάζονται κυρίως οι συντελεστές που αποδίδονται στα εξεταζόμενα λογιστικά μεγέθη. Για παράδειγμα, αρκετές μελέτες εξετάζουν εάν ο συντελεστής του εξεταζόμενου λογιστικού μεγέθους είναι σημαντικά διαφορετικός από το μηδέν και εάν εμφανίζει το προβλεπόμενο σημάδι (Barth, 1994, Barth, Beaver, and Landsman, 1996, Eccher, Ramesh, and Thia-garajan, 1996, Nelson, 1996).

Αναμένεται, λοιπόν, μια σχέση μεταξύ της τιμής της μετοχής και των λογιστικών καταστάσεων. Όντως, οι Kothari και Zimmerman (1995) έχουν διαπιστώσει σημαντική σχέση μεταξύ της τιμής της μετοχής και των κερδών προ φόρων. Στην παρούσα εμπειρική έρευνα εξετάζεται αρχικά η σχέση της τιμής των μετοχών με τα αποτελέσματα μετά φόρων και στη συνέχεια γίνεται διαχωρισμός των αποτελεσμάτων μετά φόρων σε τρεις μεταβλητές, τα αποτελέσματα προ φόρων, τον

τρέχοντα φόρο και τον αναβαλλόμενο και εξετάζεται τι μέρος της εξαρτημένης μεταβλητής μπορούν να εξηγήσουν οι ανεξάρτητες.

Η αρχική εξίσωση που χρησιμοποιήθηκε για να διαπιστωθεί η σχέση των αποτελεσμάτων μετά φόρων με την τιμή της μετοχής είναι η ακόλουθη:

$$Pr_{i,t} = \alpha + \beta \text{INCATPS}_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

,όπου $Pr_{i,t}$ είναι η τιμή της μετοχής 3 μήνες μετά το κλείσιμο της χρήσης τη χρονική στιγμή t για την εταιρία i , $\text{INCATPS}_{i,t}$ τα αποτελέσματα μετά φόρων διαιρεμένα με τον αριθμό των μετοχών τη χρονική στιγμή t για την εταιρία i και $\varepsilon_{i,t}$ είναι ένας διαταρακτικός όρος όπου $\varepsilon \sim N(0, \sigma^2)$.

Η δεύτερη εξίσωση που χρησιμοποιήθηκε είναι η ακόλουθη:

$$Pr_{i,t} = \alpha + \beta_1 \text{INCBTPS}_{i,t} - \beta_2 \text{DEFTAXPS}_{i,t} - \beta_3 \text{CURTAXPS}_{i,t} + u_{i,t}$$

,όπου $Pr_{i,t}$ είναι η τιμή της μετοχής 3 μήνες μετά το κλείσιμο της χρήσης τη χρονική στιγμή t για την εταιρία i , $\text{INCBTPS}_{i,t}$ τα αποτελέσματα προ φόρων διαιρεμένα με τον αριθμό των μετοχών τη χρονική στιγμή t για την εταιρία i , $\text{DEFTAXPS}_{i,t}$ ο αναβαλλόμενος φόρος διαιρεμένος με τον αριθμό των μετοχών τη χρονική στιγμή t για την εταιρία i , $\text{CURTAXPS}_{i,t}$ ο τρέχων φόρος διαιρεμένος με τον αριθμό των μετοχών τη χρονική στιγμή t για την εταιρία i , και $u_{i,t}$ είναι ένας διαταρακτικός όρος όπου $u \sim N(0, \sigma^2)$.

4.6 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Τα συμπεράσματα της εμπειρικής έρευνας αφορούν μόνο το δείγμα των εταιριών που χρησιμοποιήθηκε (60 εταιρίες) και δεν μπορούν να γενικευθούν για το σύνολο των εταιριών. Στον πίνακα 4 παρουσιάζονται τα περιγραφικά στατιστικά στοιχεία του δείγματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

	Mean	Median	Maximum	Minimum	Std. Dev.
Pr_{i,t}	8.60	5.48	39.02	0.79	8.70
INCBTPS_{i,t}	0.75	0.36	4.95	-0.62	1.02
INCATPS_{i,t}	0.55	0.26	4.61	-0.57	0.80
DEFTAXPS_{i,t}	-0.02	-0.01	0.23	-0.94	0.10
CUTAXPS_{i,t}	-0.18	-0.09	0.01	-1.53	0.23

Σημειώσεις: ^a **Pr_{i,t}** είναι η τιμή της μετοχής 3 μήνες μετά το κλείσιμο της χρήσης τη χρονική στιγμή *t* για την εταιρία *i*, **INCBTPS_{i,t}** τα αποτελέσματα προ φόρων διαιρεμένα με τον αριθμό των μετοχών τη χρονική στιγμή *t* για την εταιρία *i*, **INCATPS_{i,t}** τα αποτελέσματα μετά φόρων διαιρεμένα με τον αριθμό των μετοχών τη χρονική στιγμή *t* για την εταιρία *i*, **DEFTAXPS_{i,t}** ο αναβαλλόμενος φόρος διαιρεμένος με τον αριθμό των μετοχών τη χρονική στιγμή *t* για την εταιρία *i*, **CUTAXPS_{i,t}** ο τρέχων φόρος διαιρεμένος με τον αριθμό των μετοχών τη χρονική στιγμή *t* για την εταιρία *i*.

^bΤο δείγμα περιλαμβάνει 60 εταιρίες εισηγμένες στο Χ.Α.Α. για τις χρήσεις 2005-2007, προέρχεται από όλους τους κλάδους δραστηριότητας με εξαίρεση τον κλάδο των Τραπεζών, των Ασφαλειών και των Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών και τα στοιχεία είναι σε ενοποιημένο επίπεδο.

Από τον πίνακα 4 διαπιστώνεται ότι οι μεταβλητές δεν ακολουθούν κανονική κατανομή, καθώς ο μέσος και η διάμεσος έχουν σημαντική διαφορά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΣΧΕΣΗ ΤΙΜΗΣ ΜΕ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΜΕΤΑ ΦΟΡΩΝ

$$Pr_{i,t} = \alpha + \beta \text{INCATPS}_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

α	t-Statistic	INCATPS _{i,t}	t-Statistic	Adjusted R ²
4.79	8.18***	6.93	11.87***	0.46

Σημειώσεις: ^a ***στατιστικά σημαντικό στο 1%, **στατιστικά σημαντικό στο 5%, *στατιστικά σημαντικό στο 10%. ^b Pr_{i,t} είναι η τιμή της μετοχής 3 μήνες μετά το κλείσιμο της χρήσης τη χρονική στιγμή t για την εταιρία i, **INCATPS_{i,t}** τα αποτελέσματα μετά φόρων διαιρεμένα με τον αριθμό των μετοχών τη χρονική στιγμή t για την εταιρία i. ^c Ο συντελεστής για τα αποτελέσματα μετά φόρων είναι σημαντικός σε μέγεθος και θετικός (6.93), όπως είναι αναμενόμενο, και αρκετά στατιστικά σημαντικός (11.87). Επίσης, το adjusted R² είναι αρκετά ικανοποιητικό (0.46). ^d Το δείγμα περιλαμβάνει 60 εταιρίες εισηγμένες στο X.A.A. για τις χρήσεις 2005-2007, προέρχεται από όλους τους κλάδους δραστηριότητας με εξαίρεση τον κλάδο των Τραπεζών, των Ασφαλειών και των Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών και τα στοιχεία είναι σε ενοποιημένο επίπεδο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6. ΣΧΕΣΗ ΤΙΜΗΣ ΜΕ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΜΕΙΟΝ ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΟ ΦΟΡΟ ΚΑΙ ΤΡΕΧΟΝΤΑ

$$Pr_{i,t} = \alpha + \beta_1 \text{INCBTPS}_{i,t} - \beta_2 \text{DEFTAXPS}_{i,t} - \beta_3 \text{CURTAXPS}_{i,t} + u_{i,t}$$

α	t-Statistic	INCBTPS _{i,t}	t-Statistic	DEFTAXPS _{i,t}	t-Statistic	CURTAXPS _{i,t}	t-Statistic	Adjusted R ²
3.02	5.47***	2.26	2.34***	-11.75	-2.25**	-19.53	-4.90***	0.62

Σημειώσεις: ^a ***στατιστικά σημαντικό στο 1%, **στατιστικά σημαντικό στο 5%, *στατιστικά σημαντικό στο 10%. ^b Pr_{i,t} είναι η τιμή της μετοχής 3 μήνες μετά το κλείσιμο της χρήσης τη χρονική στιγμή t για την εταιρία i, **INCBTPS_{i,t}** τα αποτελέσματα προ φόρων διαιρεμένα με τον αριθμό των μετοχών τη χρονική στιγμή t για την εταιρία i, **DEFTAXPS_{i,t}** ο αναβαλλόμενος φόρος διαιρεμένος με τον αριθμό των μετοχών τη χρονική στιγμή t για την εταιρία i, **CURTAXPS_{i,t}** ο τρέχων φόρος διαιρεμένος με τον αριθμό των μετοχών τη χρονική στιγμή t για την εταιρία i. ^c Ο συντελεστής για τα αποτελέσματα προ φόρων είναι σημαντικός (2.26) αλλά και αρκετά μικρότερος από το συντελεστή των αποτελεσμάτων μετά φόρων (πίνακας 5), αποτέλεσμα αναμενόμενο λόγω της επίδρασης των φόρων, αλλά εξακολουθεί να είναι στατιστικά σημαντικός (2.34). Ο αναβαλλόμενος φόρος εμφανίζει αρκετά σημαντικό συντελεστή (-11.75), αλλά ο τρέχων φόρος ακόμη μεγαλύτερο (-19.53) και στατιστικά σημαντικότερο (-4.90). Το adjusted R² είναι αρκετά ικανοποιητικό (0.62) και πολύ μεγαλύτερο από την προηγούμενη περίπτωση (πίνακας 5), γεγονός που σημαίνει ότι οι μεταβλητές έχουν μεγαλύτερη επεξηγηματική αξία. ^d Το δείγμα περιλαμβάνει 60 εταιρίες εισηγμένες στο X.A.A. για τις χρήσεις 2005-2007, προέρχεται από όλους τους κλάδους δραστηριότητας με εξαίρεση τον κλάδο των Τραπεζών, των Ασφαλειών και των Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών και τα στοιχεία είναι σε ενοποιημένο επίπεδο.

Ο πίνακας 5 δείχνει ότι υπάρχει σχέση μεταξύ της τιμής της μετοχής και των αποτελεσμάτων μετά φόρων και μάλιστα είναι αρκετά στατιστικά σημαντική. Ο συντελεστής είναι 6.93, μέγεθος θετικό και αναμενόμενο. Επίσης, η παλινδρόμηση εξηγεί ικανοποιητικά τα δεδομένα, καθώς το adjusted R^2 είναι 0.46.

Ο πίνακας 6 δείχνει ότι όλες οι μεταβλητές είναι στατιστικά σημαντικές και εμφανίζουν τους προβλεπόμενους συντελεστές (coefficients), δηλαδή θετικό πρόσημο για τα αποτελέσματα προ φόρων και αρνητικό πρόσημο για τα δύο είδη των φόρων, δηλαδή τον τρέχοντα και τον αναβαλλόμενο, με στατιστικά σημαντικότερο συντελεστή για τον τρέχοντα φόρο. Παρατηρείται μείωση του συντελεστή των αποτελεσμάτων, από 6.93 σε 2.26, καθώς και της σημαντικότητάς του, από 11.87 σε 2.34, καθώς επιδρούν τα δύο είδη των φόρων και περισσότερο οι τρέχοντες. Όμως, η συνολική επεξηγηματική πληροφόρηση αυξάνεται και αυτό το γεγονός προκύπτει από τους φόρους και κυρίως τον τρέχοντα.

Το Adjusted R^2 είναι περισσότερο σημαντικό στη δεύτερη περίπτωση (0,62), στην οποία έχουν διαχωριστεί τα αποτελέσματα μετά φόρων σε αποτελέσματα προ φόρων μείον τον τρέχοντα φόρο και τον αναβαλλόμενο, σε σχέση με την πρώτη περίπτωση (0,46) που χρησιμοποιούνται μόνο τα αποτελέσματα μετά φόρων, γεγονός που σημαίνει ότι με την ανάλυση των μεταβλητών παίρνουμε μεγαλύτερη πληροφόρηση.

Το αποτέλεσμα της έρευνας είναι συνεπές με το γεγονός ότι μεγαλύτερη πληροφόρηση παρέχεται από τους τρέχοντες φόρους μιας επιχείρησης, καθώς αυτοί συνεπάγονται άμεση ταμειακή ροή για την επιχείρηση και άρα ενδιαφέρουν περισσότερο τους επενδυτές. Ωστόσο, και οι αναβαλλόμενοι φόροι φαίνεται να επιδρούν στις τιμές των μετοχών αλλά με μικρότερη σημαντικότητα από τους τρέχοντες.

4.7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η έννοια της αναβαλλόμενης φορολογίας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, καθώς αποτυπώνει τις φορολογικές επιπτώσεις που προκύπτουν από κάθε λογιστικό γεγονός που πραγματοποιείται στο πλαίσιο εφαρμογής των Δ.Λ.Π. τόσο σε τρέχουσα όσο και σε μελλοντική περίοδο.

Μια επιχείρηση ενδιαφέρεται συνήθως για τη μεγιστοποίηση των καθαρών κερδών που απομένουν για διανομή στους μετόχους της και για αποθεματικά μετά την πληρωμή των φόρων που αντιστοιχούν σε αυτά. Αυτό σημαίνει ότι η επίδραση των φόρων είναι σημαντική στις τιμές των μετοχών και άρα θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όταν εξετάζεται η σχέση της τιμής με τα κέρδη. Η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα οδηγεί σε καθαρό αποτέλεσμα μετά φόρων και η εμπειρική έρευνα δείχνει ότι οι μεταβλητές που διαμορφώνουν το καθαρό αποτέλεσμα είναι στατιστικά σημαντικές.

Το συμπέρασμα της εμπειρικής έρευνας, στην οποία χρησιμοποιήθηκε ένα δείγμα 60 εισηγμένων εταιριών στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, είναι ότι η ανάλυση των μεταβλητών που συνθέτουν τα καθαρά αποτελέσματα δίνει στους επενδυτές περισσότερη πληροφόρηση. Σημαντικότερη επίδραση στις τιμές των μετοχών φαίνεται να έχουν οι τρέχοντες φόροι, καθώς συνιστούν άμεση ταμειακή ροή για τη επιχείρηση και συνεπώς ενδιαφέρουν περισσότερο τους επενδυτές. Ωστόσο, και οι αναβαλλόμενοι φόροι έχουν επίδραση στις τιμές των μετοχών, καθώς συνεπάγονται μελλοντικές ταμειακές ροές για την επιχείρηση. Επιπλέον, στην περίπτωση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων από αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημιές, παρέχεται εσωτερική πληροφόρηση για την αναμενόμενη πορεία της επιχείρησης, γεγονός που επηρεάζει τις εκτιμήσεις των επενδυτών.

Ως περιορισμούς της εμπειρικής έρευνας θα ορίζαμε το μέγεθος του δείγματος, καθώς τα συμπεράσματα αφορούν το επιλεγμένο δείγμα των 60 εταιριών και δεν μπορούν να γενικευθούν για όλες τις εταιρίες, όπως επίσης και τη συμμετοχή στο δείγμα κάποιων εταιριών μεγάλων σε μέγεθος, γεγονός που πιθανόν να επηρεάζει το αποτέλεσμα. Για το λόγο αυτό θα είχε αρκετό ενδιαφέρον να διερευνηθεί περαιτέρω η επίδραση της φορολογίας, τρέχουσας και αναβαλλόμενης, στις τιμές των μετοχών για το σύνολο των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών εταιριών, όπως επίσης και των εταιριών που συνθέτουν βασικούς δείκτες του Χρηματιστηρίου (FTSE/20, FTSE/40, κλαδικούς δείκτες κ.α.).

Τέλος, δεν θα πρέπει να παραβλεφθεί το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια λογιστικά σκάνδαλα που έχουν ξεσπάσει σε παγκόσμιο επίπεδο έχουν μειώσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών στις οικονομικές καταστάσεις και την αξία της λογιστικής πληροφορίας καθώς, επίσης, και το ρόλο της στην παροχή χρήσιμης πληροφόρησης για τις τιμές των μετοχών και τις οικονομικές αποφάσεις. Συνεπώς, θα ήταν χρήσιμο να διερευνηθεί στο μέλλον, στο μέγεθος που καθίσταται δυνατό, η ποιότητα και η αξιοπιστία των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων όσον αφορά τους φόρους εισοδήματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Α. ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- Grant Thornton, «Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, I.F.R.S., αναλυτική παρουσίαση», Τόμος Α', Αθήνα – 2006
- Grant Thornton και Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών «Πόσο έτοιμες είναι οι ελληνικές επιχειρήσεις να εφαρμόσουν τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης», 2003
http://www.grant-thornton.gr/upload_files/force2.asp?fil=IFRS_Survey.pdf
- Grant Thornton, «Οι επιπτώσεις των I.F.R.S. κατά την πρώτη εφαρμογή τους στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρίες», 2006
http://www.grant-thornton.gr/upload_files/force2.asp?fil=IFRS2006_Survey_presentation.pdf
http://www.grant-thornton.gr/upload_files/force2.asp?fil=Presentation_parembaseis.pdf
- Grant Thornton, «Επιπτώσεις εφαρμογής των ΔΠΧΠ στις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρίες για τη χρήση 2006», 2007
http://www.grant-thornton.gr/upload_files/force2.asp?fil=IFRS_survey_2007.zip
- Βλάχος Χ., Λουκά Α., «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», Εκδόσεις Globaltraining, Αθήνα 2007
- Γρηγοράκος Θ., «ΔΛΠ 12: «Φόροι Εισοδήματος», Το σύστημα των αναβαλλόμενων φόρων και τα μειονεκτήματά του», Δελτίο Φορολογικής Νομοθεσίας Τόμος 57 Μέρος Α' Τεύχος 1284 σελ. 1477-1485, Μέρος Β' Τεύχος 1285 σελ.1549-1560, 2003
- Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (Δ.Π.Χ.Π.) 2005, Νομική Βιβλιοθήκη, Έκδοση 2007
- Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, «Κυριότερες Διαφορές μεταξύ των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και των Ελληνικών Λογιστικών Αρχών», Μελέτη που εκπονήθηκε από την εταιρία Arthur Andersen Ιανουάριος 2002
- Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, Οδηγία ΕΛΤΕ 110/06 «Οδηγίες αναφορικά με τη διανομή κερδών από τις οικονομικές μονάδες που

συντάσσουν ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης»

- Κόντος Γ., «Λογιστική Τραπεζών και εταιρειών Leasing & Factoring», Εκδόσεις Διπλογραφία, 2007
- Ντζανάτος Δ., «Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές με τα ελληνικά», Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2008
- ΠΟΛ. 1025/16.02.2005 Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 12 του Κεφαλαίου Β΄ του ν. [3301/2004](#) (ΦΕΚ 263Α΄) «Συμφωνίες παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας, εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και άλλες διατάξεις»
- Πρωτοψάλτης Ν., Βρουστούρης Π., «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και Διερμηνείες», Εκδόσεις Σταμούλη, 2002
- Σαΐτης Ε., «Κώδικας Βιβλίων Στοιχείων Ανάλυση και Ερμηνεία μέχρι και το Ν.3522/2006», Τόμος Α΄, 2007
- Σακέλλης Ε., «Ο «Πανδέκτης» του Λογιστή, Φόροι-Οικονομικές Καταστάσεις-Σχέδιο Λογαριασμών-Γνωματεύσεις Ε.Σ.Υ.Λ.», Τόμος Γ΄ Εκδόσεις ΒΡΥΚΟΥΣ
- Σακέλλης Ε., «Σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων που προβλέπουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με βάση το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο», Αθήνα 2005
- Φίλος Ι., «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, Οδηγός Πρώτης Εφαρμογής», Εκδόσεις Πάμισος 2003

B. ΞΕΝΗ

- Amir E., Kirschenheiter M., Willard K. “The Valuation of Deferred Taxes”, *Contemporary Accounting Research* Vol. 14 No 4, 1997, pp 597-622
- Amir E., Kirschenheiter M., Willard K. “The Aggregation and Valuation of Deferred Taxes”, *Review of Accounting Studies* 6, 2001, pp 275-297
- Amir E., Sougiannis T., “Analysts’ Interpretation and Investors’ Valuation of Tax Carryforwards”, *Contemporary Accounting Research*, Spring 1999
- Athianos S., Vazakidis A., Dritsakis N., “Financial Statement Effects of Adopting International Accounting Standards: The Case of Greece”, 4th Annual Conference of Hellenic Finance and Accounting Association, University of Piraeus, 16-17 December 2005
- Barth E. M., Landsman R. W., Lang H. M., “International Accounting Standards and Accounting Quality”, *Journal of Accounting Research*, Vol.46, No.3, June 2008, pp.467-498
- Chandra U., Ro B., “The Association between Deferred Taxes and Common Stock Risk”, *Journal of Accounting and Public Policy* Vol.16, 1997, pp 311-333
- Citron D., “The valuation of deferred Taxation: Evidence from the U.K. partial provision approach”, *Journal of Business Finance & Accounting* 28 (7) & (8), Sept./Oct. 2001, pp 821-852
- Frank M., Rego S., “Do managers use the valuation allowance account to manage earnings around certain earnings targets?”, Working Paper, University of Iowa, Jan. 2006
- Gordon E., Joos P., “Unrecognized deferred taxes: Evidence from the U.K.”, *The Accounting Review* Vol. 79 No 1, 2004, pp 97-124
- Guenther, D., Sansing. R., “Valuation of the firm in the presence of temporary book-tax differences: The role of deferred tax assets and liabilities”, *The Accounting Review* Vol. 75, No 1, 2000, pp 1-12

- Guenther, D., Sansing. R., “The Valuation Relevance of Reversing Deferred Tax Liabilities”, *The Accounting Review* Vol.79, No 2, 2004, pp 437-451
- Hung M., Subramanyam K., “Financial Statement effects of adopting international accounting standards: the case of Germany”, *Review of Accounting Studies*, Vol. 12, July 2007, pp. 623-657
- Jung D., Pulliam D., “Predictive Ability of the Valuation Allowance for Deferred Tax Assets”, *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, Vol. 10, No 2, 2006, pp 49-70
- Levitt A., “The importance of high quality accounting standards”, *Accounting Horizons*, Vol.12, No.1, March 1998, pp.79-82
- Lew J., “The Trend of International Accounting Harmonization”, *Journal of Applied Management and Entrepreneurship*, Vol.10, No.1, Jan 2005, pp.126-138
- Sansing R., “Valuing the deferred tax liability”, *Journal of Accounting Research* 36, 1998, pp 357-364
- Vishnani S., Shah B., “Value Relevance of Published Financial Statements - with Special Emphasis on Impact of Cash Flow Reporting”, *International Research Journal of Finance and Economics* 17, 2008, pp 84-90
- Whittington G., “The Adoption of International Accounting Standards in the European Union”, *European Accounting Review*, Vol.14, No.1, 2005, pp.127-153

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- www.ase.gr
- www.fasb.org
- www.fle.gr
- www.grant-thornton.gr
- www.iasb.org
- www.taxheaven.gr